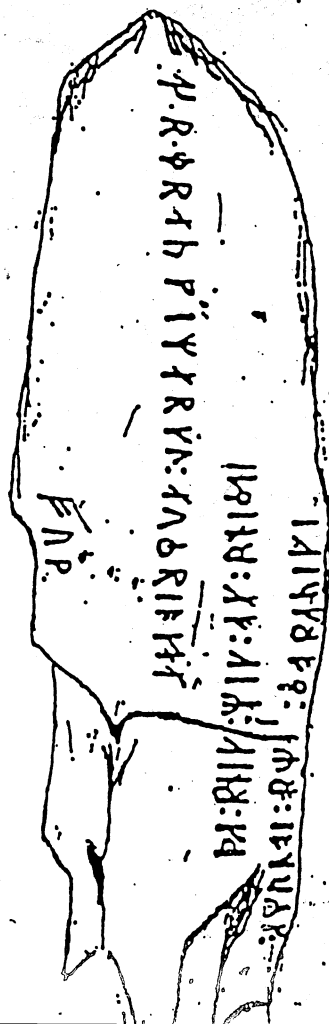

Medlemsblad for
Hringerike Slektshistorie-lag

Nr. 1-2009

Årgang 19.

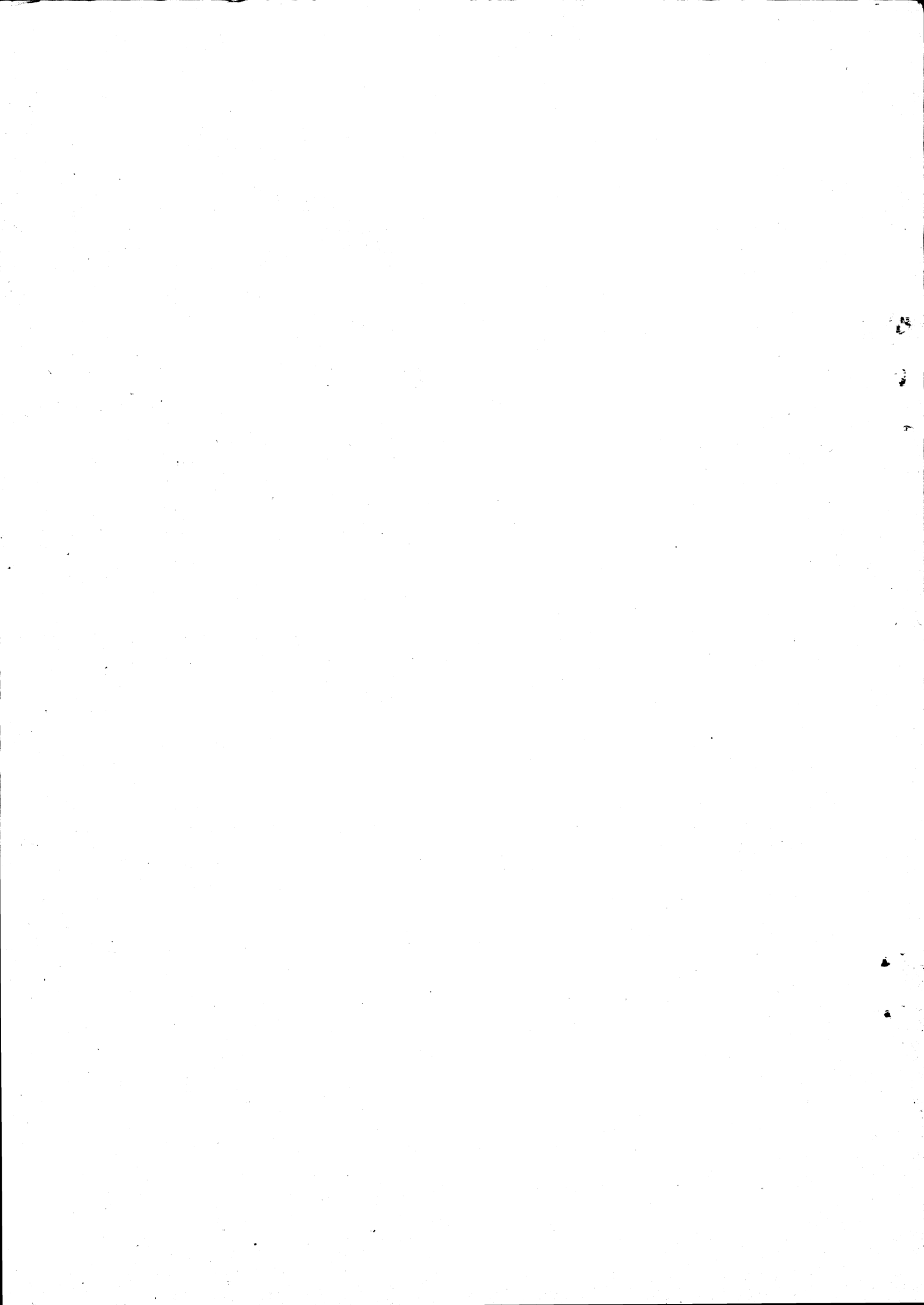

ENP

4.R.Φ.R.4.H.P.I.Y.Y.R.V.N.:A.N.Δ.R.I.F.H.I.

18114:XY:Alh:1118:14

11114:84 R.I.V.A.4.9. 16.8:15.V.U.Δ.P.

Hringariki

Medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag
10. årgang.

Redaksjon:

Eigil Elsrud
Sten Høyendahl
Frank Otterbech
Thorleif Solberg
Ole E. Yttri

Innholdsfortegnelse:

Side	
02	Nekrolog over Olaug R. Solberg
03	Ang. utgivelse av Diplomatarium for Ringerike
03	En anmodning til alle medlemmer av Ringerike Slektshistorielag
04	Sten Høyendahl: Frans Jonsen Skøyen i Haug og Jon Tanberg i Norderhov
10	Eigil Elsrud: En anekdote fra Harald Sørum til lærer og kirkesanger i Vikar og Nes i Ådalen, Erik Nilsen Vikar og hans barn.
13	Eigil Elsrud: 284 Nordhaga i Ådal.
17	Tom Larsen: Fængslede fra Ringerike, del 3.
25	Sten Høyendahl: Odelsjordeboken 1641 - rettlser og presiseringer.
26	Jahn Wilhelm Berg: Johan Herman Severin Fougner fra i Hole.
28	Frank Otterbech: Elever ved "Den høyere skolen i Hønefoss".
34	Sten høyendahl: Da Bent finne ble æresskjelt av Margrete Mule.
36	Nils Elsrud: Smeden og husmannsønnen Lars Hansen og hans etterslekt på Ringerike.
43	Sten Høyendahl: Båtsmannsskatten 1636 for Ringerike
46	Sten høyendahl Diplomer i Norderhov prestearkiv
68	Årsberetning for Ringerike Slektshistorielag, 2008
69	Årsregnskap for Ringerike Slektshistorielag, 2008.

Olaug Ragnhild Solberg til minne.

Vår kjære kasserer i Ringerike Slektshistorielag, Olaug Solberg døde brått og uventet på Ringerike Sykehus mandag 2. mars. Hun ble vel 80 år gammel. Vi har mistet en kjær venn som alltid var blid og hyggelig. Flere ganger i året gjennom 18 år har slektshistorielagets redaksjonskomite for "Hringariki" hatt møter på Vågård. Det var hver gang en opplevelse å komme til henne og Thorleif, som er leder for komiteen. Alltid fikk vi gode smørbrød, kaffe og kaker. Ved alle slektshistorielagets foredragsmøter var Olaug og andre styremedlemmer med og ordnet kaffe og kaker.

Olaug vokste opp på Jevnaker. Hun tok eksamen artium i 1948. Hun tok deretter lærervikariat, bl. a. på Bjonskogen skole. Etter endt handelsutdannelse fikk hun jobb som sekretær på Follum Fabrikker. Hun giftet seg med sin Thorleif, og de bodde ett år i Vestfold før de flyttet tilbake til Ringerike. De fikk tre barn og ti barnebarn. Olaug var aktiv på mange områder, hun var i byggekomiteen da Ullerål kirke skulle bygges, hun drev vevkurs i Bygdekvinnelaget og hun likte å gå i teater. Som Ringerike Slektshistorielags kasserer i mer enn 20 år var hun særdeles dyktig.

Olaug etterlater seg et stort tomrom. Våre tanker går til Thorleif og barn, svigerbarn og barnebarn.

Bokutgivelse av Diplomatarium Norvegicum fra Ringerike, oversatt til dagens norsk.

Diplomatarium Norvegicum inneholder omlag 20 000 middelalderbrev eller diplomer fra 1100 tallet til ca 1570. Professor Eyvind Fjeld Halvorsen har gjennom et langt forskerliv samlet diplomene fra Ringerike, ialt 221 brev, og oversatt 168 av dem til moderne norsk. Dette sitt store arbeid har han gitt til Ringerike Slektshistorielag. De resterende 53 brev har slektshistorielaget bekostet oversatt. Dette arbeidet er utført av en mastergrad-student, og professor Magnus Rindal har kvalitetssikret oversettelsen.

Ringerike Slektshistorielag planlegger å utgi det hele i bokform til høsten. Bjørn Geirr Harsson har tatt på seg oppgaven som prosjektleder. Han skal også lage et personnavn- og stedsnavnregister. Vi arbeider også med å skaffe gamle bilder av aktuelle gårder. (En stor del av gårdene på Ringerike er nevnt i disse diplomene).

Selv om begge professorer, prosjektleder og slekthistorielagets medlemmer arbeider gratis, vil utgivelsen av en slik bok koste endel penger, godt over 100 000 kr. Vi håper på økonomisk støtte fra institusjoner på Ringerike. Men er det noen av våre medlemmer som ønsker å bidra økonomisk, er vi naturligvis glade for det. Kontoen til bokprosjektet: Middelalderbrev fra Ringerike er: 2280 3357 599.

Det er en viktig oppgave å få publisert middelalderbrevene fra Ringerike. Det er også en oppgave som få slektshistorielag i Norge hittil har tatt på seg. Tore H. Vigerust sier:

En slik kildeutgivelse vil for all fremtid være til uvurdelig hjelp for alle som er interessert i Ringerikes historie, det være seg for forvaltningen, forskning, hobbyformål eller skolebruk. Et diplomatarium vil kunne heve Ringerike-forskningen og det lokalhistoriske arbeid opp på et høyere nivå og øke interessen for videre arbeid.

Til alle medlemmer i Ringerike Slektshistorielag

For å nå ut med meldinger/forandringer på kort varsel ved eventuell sykdom av foredragsholdere etc., ønsker laget å ha e-postadresse til alle medlemmer.

Vennligst send en e-post med navn, adresse og tlf.nr. til Tom Larsen (sekretær).

E-POST: tom17@online.no

Adresse: Tom Larsen, Frognerveien 20 A, 0263 Oslo.

Tom Larsen

Frans Jonsen Skøyen i Haug og Jon Tanberg i Norderhov

av Sten Høyendahl

I forrige nummer av Hringariki er det berettet om hvordan seglet til Frans Jonsen på Skøyen i Haug er blitt feiltolket.¹ Frans Jonsens egen person har vi ikke visst stort om. På 1500- og første halvdel av 1600-tallet var mannsnavnet Frans lite gangbart blant norske bønder.² Leilendingen Frans Skøyen var da også den eneste med dette navnet på Ringerike før den kondisjonerte Frans Nielsson dukket opp i 1650-årene, men han var sønn av en lagmann i Christiania. Når vi så i 1664 hører om den for lengst avdøde Aase Fransdatter som hadde odelsrett til Kletteløkka i Haug, må vi anse det som overveiende sannsynlig at hun var Frans Skøyens datter. Aases bestefar oppgis å være Jon Tanberg i Norderhov, og det stemmer med Frans' farsnavn.

På tinget

Anders Jørnsen på Ton i Haug hadde 15. juni 1664 stevnet Mette, enken etter fogd Johan Schnell, til tinget på Tanberg for å høre vitneprov.³ Bakgrunnen for dette var nok at Nils Johansen fra Kville sogn i Båhuslen nylig hadde hevdet å ha bygselen over 6 lispund i ødegården Klette i Haug, men Anders Ton hadde svart at han hadde bygselbrev fra Christen Michelsson.⁴

Aase Olsdatter vitnet om at *di Tanberg folchet* hadde pantsatt Kletteløkka til hennes far, og hun hadde ikke kjenneksp til at hun eller hennes foreldre eide noe her. Ludvig Ulltveit var innstevnet som vitne, da det ble sagt at han hadde gitt brevet om Kletteløkka til Johan Schnell, men han hevdet at han selv hverken eide odel eller pant her. Brevet var dessuten utstedt mot hans vilje, ettersom han ikke hadde fått vederlag for godset.

Ragnhild Haakensdatter, som sa seg 60 år gammel, fortalte at Kletteløkka var rette odel til hennes mor, Aase Fransdatter, og at hennes bestefar Jon Tanberg hadde pantet dette godset bort til Sebjørn Bjørnstad for 7 daler eller en hest. Med "hennes" bestefar mente hun åpenbart Aase Fransdatters bestefar - noe annet vil kronologisk være usannsynlig. Anders Ton var gitt fullmakt til å innløse godset, men Ragnhild hadde foreløpig ikke fått penger. Rønnaug Haakensdatter, utvilsomt Ragnhilds søster, vitnet om det samme. Aase Fransdatter var etter alt å dømme datter av Frans Jonsen Skøyen, og hennes bestefar, Jon Tanberg, var uten tvil far til Frans.

Eiendomsforholdene var uklare, men kort etter må det ha kommet til enighet om disse. På tinget 15. juni 1665 lot Anders Ton lese opp et kjøpebrev på Kletteløkka, utstedt 20. august 1664 på Hønen av Eilev Torstensen Tanberg, Jon Simensen Hønen i Ullerål, Ragnhild Grønvoll og Rønnaug Hval. Kjøperens navn er ikke nevnt, men det var utvilsomt Anders Ton selv.⁵ Ragn-

¹ Solberg og Høyendahl (2008), s. 74.

² Jeg har ikke sett navnet Frans i de tidligste skattelistene på 1600-tallet for nabosognene til Ringerike, og i svært liten grad for manntallene 1664/66. Noen systematisk gjennomgåelse av disse listene og manntallene har jeg ikke foretatt.

³ Statsarkivet i Kongsberg (SAK), Ringerike og Hallingdal sorenskriveri (RH sskr), tingbok 5, fol. 47.

⁴ *ibid.*, fol. 42B.

⁵ *ibid.*, tingbok 6, fol. 31B.

hild Grønvoll og Rønnaug Hval er åpenbart identisk med de to søstrene som hadde vitnet på tinget kort tid i forveien, oldebarna til den opprinnelige eieren Jon Tanberg.

I en tvistesak fra 1681 blir det opplyst at Nils Johansen Gedde 1. mai 1664 hadde utstedt bygselseddel på ødegården Klette til Svend Jensen Søre Setrang, og 1. september samme år til lagmann Jørgen Philipssøn.⁶ Striden på tinget mellom Anders Ton og Nils Johansen kan se ut til å skyldes forveksling mellom Klette ødegård og Kletteløkka. Nils var utvilsomt sønn av Johan Lucianus Jensen Gedde (Gädda), sogneprest i Kville i Båhuslen, som døde i 1662.⁷ I 1647 var herr Johan på Kville bygselrådlig i Søhol i Hole (2 ½ skippund) og i Bråk⁸ i Norderhov (1 ½ skippund), mens han også hadde en part på 5 lispund i Skogstad i Haug.⁹ I tillegg var han bygselrådlig i en av Vinsvoll-gårdene i Øvre Eiker (1 skippund).¹⁰

Jon Tanberg og hans etterkommere

Ragnhild Haakensdatter hadde forklart at Jon Tanberg hadde pantet bort Kletteløkka til Sebjørn Bjørnstad. Jon Tanberg kan bare sees én gang i samtidig kildemateriale, i et diplom av 28. februar 1573 i Norderhov prestearkiv der han opptrer som lagrettemann.¹¹ Han står først av de seks lagrettemennene, noe som kan innebære høy status i lokalsamfunnet.

Det er to Tanberg-gårder i Norderhov, og i 1575 finner vi Anders Tanberg som lagrettemann.¹² Jon og Anders brukte åpenbart hver sin Tanberg-gård i 1570-årene. I 1590 finner vi Solve og Torsten Tanberg som lagrettemenn i samme sak.¹³ Solve Tanberg forseglet i 1591 ringerikingenes hyllingsbrev til Christian IV, og vi ser av seglet at hans farsnavn var Ellingsen.¹⁴ Torsten Tanberg var lensmann i 1594.¹⁵ Han brukte sin gård fram til 1612,¹⁶ da sønnen Eilev Torstensen overtok. Deres gård kan dermed identifiseres som Vestre Tanberg, mens Solve Ellingsen brukte Østre Tanberg. I 1653 vitnet gamle Mari Alme om at Torsten Tanberg 38 år tidligere hadde utredet grensene mellom Egge og Nærstad i Ullerål for hennes avdøde ektemann.¹⁷

I 1610 forseglet Torsten Tanberg allmuens hyllingsbrev til prins Christian, og vi ser at hans farsnavn var Jonsen.¹⁸ Jon var på denne tiden ett av de vanligste navnene i Norge, men i

⁶ SAK, RH sskr, tingbok 24, fol. 86.

⁷ Jørgen Tolleson omtaler den båhuslenske presteslekten Gedde (Gädda) i Kville og Naverstad i det svenske Anbytarforum, og viser til at både far og farfar til Johan Lucianus Jensen Gedde var sogneprester på Kville. Hans kilde er Axel Emanuel Holmbergs bok *Bohusläns historia och beskrifning*.

⁸ Herr Olof Eriksson i Kville i Båhuslen hadde 24. februar 1699 innstevnet Halvor Bråk om ti års resterende landskyld i Bråk, jf SAK, RH sskr, tingbok 34, fol. 220B. Halvor Bråk framviste på neste ting, 10. mars, sin festeseddel fra 1669 utstedt av den bygselrådige Nils Johansen, bror til herr Olofs hustru, jf *ibid.*, fol. 222B. Saken kan leses i detalj i Thorleif Solbergs tingbokavskrift fra 1699, som har utdrag fra flere tingbøker.

⁹ *Skattematrikkelen 1647*, Buskerud, s. 12, 23, 20.

¹⁰ *ibid.*, s. 85.

¹¹ Riksarkivet (NRA), Oslo bispestol, Norderhov prestearkiv, diplom av 28. febr. 1573, Norderhov, orig. på papir med merker etter seks papirsegl.

¹² SAK, Norderhov prestearkiv, diplom av 4. des. 1575, vidisse, orig. på folioark med to papirsegl, med inntatt brev av 17. sept. 1575, Norderhov.

¹³ *ibid.*, diplom av 28. mars 1653, Gussgarden i Norderhov, orig. på papir med merker etter syv papirsegl, inntatt hjemtingsdom av 20. des. 1590, Haug kirkegård i Norderhov.

¹⁴ NRA, Kongehuset og rigets arkiv (KRA), Christian IVs hylling, fullmakt av 12. april 1591 fra allmuen på Ringerike. Seglavgtegning i Kjeldeskriftavdelingen (KSA).

¹⁵ NRA, Stattholderarkivet, D X, ymse pakkesaker, pk 1.

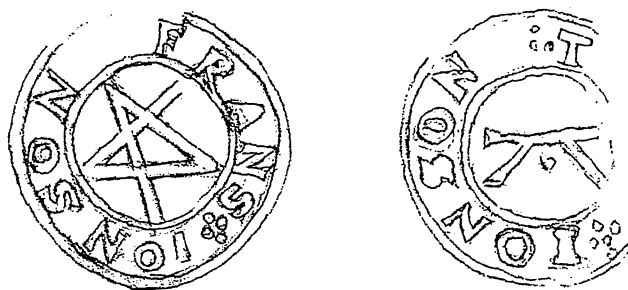
¹⁶ NRA, RK, lensregnskap Akershus (Irskp Akh.) len, Hadelands fogderi, legg 31.2, landskatt mikkelsmess 1612.

¹⁷ SAK, RH sskr, tingbok 1, fol. 49.

¹⁸ NRA, KRA, prins Christians hylling, fullmakt av 14. mai 1610 fra allmuen på Ringerike. Seglavgtegning i KSA.

skattelistingene fra 1557 og 1560 for Ringerike, der Tanberg-bøndene ikke nevnes, ser vi ikke en eneste Jon. Det er overveiende sannsynlig at Torsten Jonsen var sønn av den gamle lagrettemannen Jon, som følgelig må ha brukt Vestre Tanberg.

Torsten Tanberg er i landskatten 1612 ikke oppført med jordeiendom. Grensen for å kunne skattlegges som leilending gikk ved jordegods på omtrent 27 lispund. Sønnen Eilev Torstensen står i 1613 med hele 35 lispund i Frøyhov i Hole og 2 ½ lispund i en uidentifisert Hvalgård.¹⁹ I Vestre Tanberg eide han ikke noe. Eilev var trolig født rundt 1585. Han var gift med en datter av Narve Ask, og allerede i 1640-årene hadde han overlatt driften til svigersønnen Tomas Larsen. I 1664 var Eilev Tanberg en av de fire som solgte Kletteløkka til Anders Jørnsen. Tomas Tanberg kunne i 1675 opplyse at svigerfaren var død åtte-ni år tidligere. Eilevs enke, Aase, var fortsatt i live og holdt til på Rå i Norderhov. Hun avla vitnemål i samme sak, noe Tomas Gudbrandsen Ask likte dårlig. Han mente at Aases vitneprov ikke kunne legges til grunn *formedelst hun schall hafue dult med Tyfuerj*.²⁰ Bakgrunnen for disse tyveribeskyldningene kjennes ikke.

Segl: Frans Jonsen Skøyen og Torsten Jonsen Tanberg, begge fra 1610.
Avtegninger i Kjeldeskriftavdelingen, Riksarkivet.

Thorleif Solberg har antatt at det var Aase som var datter av Narve Ask.²¹ Jeg tror derimot at Eilev Tanberg var gift to ganger. I oktober 1666 vitner nemlig Aase Tanberg i en åstedssak. Hun sa seg femti år gammel, og fortalte at hennes salige far Hollik bodde på Vesetrud på Tyristrand.²² Hollik finner vi da også på Vesetrud i begynnelsen av 1600-tallet, men i 1624 hadde Anne tatt over, trolig hans enke. Aase Holliksdatter må ha vært 20-30 år yngre enn Eilev, og var kanskje gjengift på Rå.

Også Jon Simensen Hønen i Ullerål står i 1664 blant selgerne av Kletteløkka. Han var sønn av Simen Auensen Hønen. Simen Hønen hadde sønnene Jon og Torsten,²³ hvorav den siste døde

¹⁹ NRA, RK, lrskp Akh. len, Hadelands fogderi, legg 34.3, landskatt mikkelsmess 1613.

²⁰ SAK, RH sskr, tingbok 14, fol. 15. Jeg benytter anledningen til å legge fram "nye" opplysninger om Narve Ask. Jon Olsen på Østre Dæli i Brandbu ble 24. februar 1664 innstevnet av Tomas Gudbrandsen Ask til tinget på Hadeland for resterende landskyld av 1 såld korn i sin gård. I retten ble det framlagt et pantebrev av 22. mars 1622, utstedt av Narve Gundersen Ask til Gudbrand Tomassen, Tomas Asks far, blant annet på 1 såld korn årlig rente i Søre (!) Dæli. I jordeboken 1615 står da også Narve Ask oppført med 9 settinger korn i Dæli. Både Thorleif Solberg og jeg har tidligere skrevet om Narve Ask, men vi måtte altså til tingbøkene på Hadeland for å få kjennskap til hans farsnavn.

²¹ Solberg (1995), s. 3.

²² SAK, RH sskr, tingbok 7, fol. 50B.

²³ Simen Auensen Hønen hadde i tillegg datteren Anne, som giftet seg med Gudbrand Torstensen Hov i Ullerål og som døde i 1678, jf Elsrud og Solberg (2004), s. 19. Thorleif Solberg har påpekt at også Kari Hønen, som i

tidlig, og mye taler da for at Simen var gift med en datter av Torsten Jonsen Tanberg. Det innebærer i så fall at samtlige selgere i 1664 var etterkommere av Jon Tanberg, men fullgodt bevis for dette kan altså ikke framlegges. Deler av Frøyhov i Hole kan ha vært gammelt Tanberg-gods, ettersom Eilev Torstensen i 1613 eide hele 35 lispund i gården. I 1615 er han oppført med 15 lispund i Frøyhov, mens Simen Hønen står med 9 lispund.²⁴

Ødegården Klette og Kletteløkka

Anders Jørnsen hadde fra midten av 1630-årene drevet Nordre Vestern i Haug, og flyttet i 1661 til Ton.²⁵ I odelskatten 1647 står han med 5 lispund med bygsel i Kletteløkka og 8 lispund pantegods med bygsel i Klette.²⁶ Senere får vi vite at ødegården Klette ble brukt under Nordre Vestern, og den er heller ikke oppført i landkommisjonens jordebok for 1661. Innførselen i odelskatten 1647 tyder på et klart skille mellom Klette ødegård og Kletteløkka, men det skjedde nok at navnene ble forvekslet. Kletteløkka var åpenbart et større engstykke under Nordre Vestern.

Christen Christenssøn hadde våren 1659 på Johan Schnells vegne stevnet Anders Vestern for ødegården Klette, som fogden hadde kjøpt av de rette odelsmenn. Det ble framlagt odelsløsningsbrev på at fogden 19. oktober 1650 hadde kjøpt Klette av Ludvig Olsen på Vågård i Ullerål. Dessuten hadde en ellers ukjent Jon Gundersen bortpantet gården til Anders Vestern for 20 riksdaler.²⁷ Ludvig Olsen mente at 5 lispund i Klette utgjorde konas odelsgods, men hennes odelsrett ble ikke funnet bevist av retten.²⁸ Det vises hele tiden her til ødegården Klette, noe som skaper en viss forvirring ettersom det på tinget fem år senere, i 1664, dreide seg om de samme menneskenes forhold til Kletteløkka.

Et skiftefornyelsesbrev av 21. mars 1596 etter væpneren Nils Svenssøn [tordenstjerne] og Ingeborg Torstensdatter på Solum i Skoger bygger på et tidligere skiftebrev av 28. mars 1585, der vi ser at tre gårdparter i Norderhov inngikk i boet. Det gjaldt 1 pund malt i Nedre Vaker som tilfalt sønnen Laurids Nilssøn på Stenshome i Eiker, samt 15 lispund i Øvre Vaker og 8 lispund i Klette som gikk til Jon Nilssøn på Gullaug i Lier.²⁹ Borgermester Søren Mogenssøn i Oslo satt i 1625 med 6 lispund i ødegården *Klecke* på Ringerike, utvilsomt Klette.³⁰ Claus Trondssøn på Bragernes er i 1639 oppført med 5 lispund i Klette.³¹ Gunder Hamnor i Hole skattet i 1641 på søstersønnen Guttorm Trulssøns vegne for 5 lispund pantegods i *Klite*,³² men dette godset gikk snart over til Anders Jørnsen.

odelsjordeboken 1641 står med 16 settinger i Bjørke, og Live Hønen, som samme år har 5 lispund i Holt, er døtre av Simen Hønen, jf Solberg (1997), s. 19, 21. Live bodde ifølge odelskatten 1649 på Bragernes. Ole E. Yttri opplyser at Kari Hønen giftet seg med Lars Gudbrandsen Oppen i Heradsbygda, og at hun på tinget 8. mars 1686 kalles Kari Simensdatter Oppen. Det ble da tinglyst et skjøte av 9. august 1668 der Kari Oppen og hennes svogre hadde avhendet 9 settinger og Gudbrand Hov 9 settinger i Nordre Løken i Haug, jf SAK, RH sskr, tingbok 33, fol. 3. Simen Hønen satt fra 1620-årene til sin død med 15 lispund i Nordre Løken, og landkommisjonens jordebok 1661 viser at Jon Simensen Hønen hadde 15 lispund og 3 settinger i gården.

²⁴ NRA, Danske Kanselli, skap 9, pk 351A, Hadelands fogderi, odelsjordebok 1615.

²⁵ SAK, RH sskr, tingbok 4, fol. 10.

²⁶ NRA, RK, lrskp Akh. len, RH fogderi, legg 193.3, odelskatt 1. mai 1647-1. mai 1648.

²⁷ SAK, RH sskr, tingbok 2, fol. 85B.

²⁸ *ibid.*, fol. 97B.

²⁹ NRA, skiftebrev av 8. mars 1596. Jf også Rosenberger (1967), s. 69-71.

³⁰ NRA, Stattholderarkivet, D IX pk 8, jordebok over geistliges og verdsliges jordegods i Oslo, januar 1625.

³¹ NRA, RK, lrskp Akh. len, Bragernes fogderi, Lier prestegjeld, legg 146.5, unionsskatt mikkelsmess 1639.

³² NRA, Stattholderarkivet, D IX pk 18, Buskerud og Hallingdal fogderi, odelsjordebok 1641. Guttorm Trulssøn var sønn av Truls Lauridssøn på Bragernes, og av en supplikk fra 1649 framgår at Claus Trondssøn på Bragernes hadde vært formynder for Truls Lauridssøns barn, jf *Statholderskabets Ekstraktprotokol*, s. 242.

Jon Tanberg skulle ifølge to vitneutsagn ha pantet bort Kletteløkka, men Torsten Jonsen hadde allerede i 1590 overtatt farsgården, og pantsettelsen kan ha funnet sted før dette. Eli Ulltveit i Norderhov er i 1615 oppført med 3 settinger i Klette øde, tilsvarende 1 ¼ lispund. Hun var trolig enke etter Ole Ulltveit, som er nevnt i 1612. Ludvig Olsen brukte Ulltveit fra 1621³³ til ut i 1640-årene, da han flyttet til Vågård. I 1659 var han igjen på Ulltveit, og opplyste å være 76 år gammel.³⁴ Av en sak i 1662 framgår at Aase Olsdatter, som i 1664 vitnet om Kletteløkka, tidligere hadde bodd på Vågård.³⁵ Etter alt å dømme var Aase gift med Ludvig Olsen, og var datter av Ole og Eli Ulltveit. Vi husker Aase Olsdatters ord om at Tanberg-folket hadde pantsatt Kletteløkka til hennes far, men at hun ikke visste om hun eller foreldrene eide noe i gården. Ragnhild Haakensdatter hadde derimot sagt at Jon Tanberg hadde pantsatt Kletteløkka til Sebjørn Bjørnstad, og Sebjørn brukte Bjørnstad i Norderhov så sent som i 1616.³⁶

Aase Fransdatters barn

Av skjøtet fra 1664 ser vi at Ragnhild Haakensdatter bodde på Grønvoll i Ådalen, og i prestemanntallet samme år står hun som bruker av gården, 50 år gammel. På gården bodde også den 27-årige sønnen Jens Haraldsen.³⁷ Ragnhild var enke etter Harald Monsen Grønvoll, som på tinget noen år tidligere hadde fortalt at han kom fra Lundstad.³⁸ Rønnaug Hval, som også var blant selgerne i 1664, var utvilsomt identisk med den tidligere nevnte Rønnaug Haakensdatter. Hun hørte hjemme på Hval i Ådalen som Ole Haraldsen, Ragnhild Grønvolls sønn, senere brukte.

Sommeren 1673 ble det strid om Hunsdalen, som nå ble brukt av Rolv Hen. Ragnhild vitnet på tinget om at hennes far, Haaken Grønvoll, førti år tidligere hadde leid et fisketjern av sognepresten på Jevnaker, herr Torkild Pederssøn. Hennes bror, Erik Haakensen, hadde på denne tiden brukt Hunsdalen, men da husene der brant, flyttet han til Hen med sine barn.³⁹

Haaken Grønvoll er nevnt i landskatten 1612, og han drev gården til sist i 1630-årene. I 1633 måtte han bøte 6 ½ daler og en ort for å ha knivstukket Ole Vågård.⁴⁰ Grønvoll hadde landskyld på 1 skpd, og Haaken rådet over bygselen ettersom han i 1636 satt med med 12 ½ lispund i gården.⁴¹ I 1641 hadde svigersønnen Harald Monsen overtatt, og står dette året med en part som tilsvarte rundt 14 ½ lispund.

Anders Fransen - sønn av Frans Skøyen?

I 1614 lot Henrik Thier i Oslo stevne Per Olsen på Ringerike, Johanne Rasmusdatter, Jon skredders enke, Anders Fransen og Tormod Gomnes' arvinger til Oslo lagting for gjeld.⁴² Sistemann i rekken av skyldnere, den avdøde Tormod Gomnes, hørte hjemme i Hole, og spørsmålet er da om samtlige innstevnte var ringerikinger. I så fall er Anders Fransen interes-

³³ NRA, RK, lrskp Akh. len, Buskerud og Ringerike fogderi, legg 58.4, fogderegnskap 1. mai 1621-1. mai 1622.

³⁴ SAK, RH sskr, tingbok 2, fol. 82.

³⁵ ibid., tingbok 4, fol. 68.

³⁶ NRA, RK, lrskp Akh. len, Buskerud fogderi, legg 114.4, fogderegnskap 1. mai 1633-1. mai 1634.

³⁷ NRA, RK, Hadelands prosti, Norderhov prestegjeld, manntall 1664.

³⁸ SAK, RH sskr, tingbok 1, fol. 48.

³⁹ ibid., tingbok 12, fol. 106.

⁴⁰ NRA, RK, lrskp Akh. len, Buskerud og Ringerike fogderi, legg 40.5, jordebok 1. mai 1616-1. mai 1617.

⁴¹ ibid, Buskerud fogderi, legg 126.4, båtsmannsskatt 1635-36.

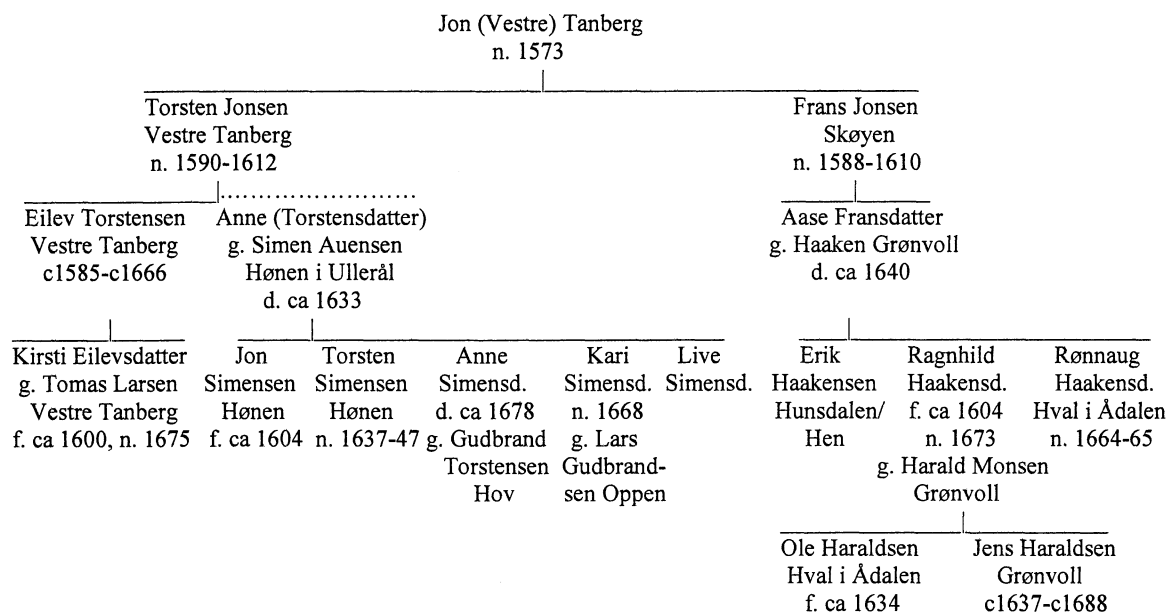
⁴² *Oslo lagtingsprotokoll* VI, tredje søndag etter Sankt Pål 1614, s. 356.

sant, ettersom det sjeldne farsnavnet indikerer at han kan være sønn av Frans Skøyen. Det var da også en Anders som i 1612 hadde overtatt Skøyen etter Frans, og han brukte fortsatt gården som leilending noen år.

Lagtingreferatet fra 1614 er eneste gang Anders Fransen sees nevnt, og kildematerialet er selvsagt for spinkelt til å kunne trekke slutninger om at far ble etterfulgt av sønn på Skøyen.

Jon Tanbergs etterslekt

Jon Tanbergs etterslekt kan dermed settes opp slik:

Litteratur

- Elsrud, Eigil og Thorleif Solberg: Fjøsвика (282/1). *Hringariki* nr 1/2004, s. 18-36.
- Rosenberger, Bjørn J.: Nils Svenssøn Tordenstjerne. *Norsk Slektshistorisk Tidsskrift*, bind XXI (Oslo 1967), s. 59-75.
- Solberg, Thorleif: Eldre slekter på Veholt. *Hringariki* nr 2/1997, s. 16-22.
- Solberg, Thorleif: Om Narve Ask og hans slekt. *Hringariki* nr 2/1995, s. 2-12.
- Solberg, Thorleif og Sten Høyendahl: Et feiltolket segl fra 1588. *Hringariki* nr 2/2008, s. 74-75.

Trykte kilder

- Oslo lagtingsprotokoll nr II-VII 1608-1616* (Oslo 1987). Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt.
- Skattematrikkelen 1647*. Buskerud fylke (Oslo 1971). Universitetsforlaget.
- Statholderskabets Extraktprotokol af Supplicationer og Resolutioner 1642-52*. Første bind (Christiania 1896-1901). Udgivet fra det norske Rigsarkiv.

En anerekke fra Harald Sørum til lærer og kirkesanger i Vikar og Nes i Ådalen, Erik Nilsen Vikar og hans barn.

Harald Sørum var født før 1570. Det var kanskje han som tok til med gjenryddingen av Sørum i Begnadalen omkring 1590. Sørum var da krongods. Harald var sannsynligvis eier av Strømmen, en nabogård til Sørum. Strømmen har vært i bondeie så langt tilbake en kjenner. Vi vet ikke navnet på Haralds hustru. Eldste sønn var

2. **Østen Haraldsen Sørum**, død i 1712, 111 år gammel, men oppgitt å være 50 år i 1664. Han var gift med **Ingeborg Olsdatter**, død 1702. Østen var bruker av Sørum fra 1639. Østen flyttet antagelig til Strømmen for å kunne overlate bygselen av Sørum til sønnene Anders og Per. Eldste sønn var

3. **Anders Østensen Sørum** (1649-1732) var gift 1. gang med **Gjertrud Jonsdatter** (1659-1708), gift 2. gang ca. 1709 med **Ragnhild Engebretsdatter** (Bøen bruk III). En sønn fra 1. ekteskap var

4. **Syver Andersen Finsand** (1684-1720), han var 36 år og to måneder gammel ved død. Han ble 1716 gift med **Marit Olsdatter Søre Haugrud** (ca.1689-1759). Marit var søster til Ingeborg på Søndre Finsand. Syver Andersen Sørum kjøpte 23. juli 1715 gården Nordre Finsand av skyld ½ hud av Klemet Fredriksen Sønsteby (ca.1684-1718). Klemet hadde kjøpt gården av sin far Fredrik Klemetsen Sønsteby (ca.1634-1714). I 1715 bodde Nils Fredriksen (ca. 1671-1747), bror til Klemet på Nordre Finsand. Da Syver døde i 1720 ble Andreas Hofgaard eier av Nordre Finsand. Han hadde vel hatt pant i gården.

Det var skifte etter Syver Andersen 4/11-1721. Marit ble gift igjen i 1722 med Anders Arnesen Fønhus (ca.1679-1760). Anders kjøpte tilbake Nordre Finsand i 1726. Anders og Marit fikk mange barn. Syver og Marit fikk to sønner, den eldste var **Anders** og den yngste var Ole (sistnevntes etterkommere kan du kan finne igjen i Tom Larsens "Syversen-slekta"). Vi fortsetter med

5. **Anders Syversen Finsand**, Frøhaug, Elsrud (1718-1801). Han var gift to ganger. Ble 1. gang trolovet 28/5-1754 (viet 21/11-1754) med Berthe Nilsdatter Frøhaug fra Øvre Frøyhov i Hole. Hun var døpt i Hole 22/7-1723. Hun døde på Elsrud 43 år gammel og ble begravet ved Vikar kirke 12/7-1766. Anders og Berthe bodde noen år på Øvre Frøyhov, som Anders kjøpte av Berthes stemor Mari Aslesdatter den 3. november 1755. (Mari Aslesdatter var fra Løkke i Ådalen). Anders Syversen solgte gården igjen i november 1759. Han bygslet en del av kirkegodset Elsrud i Ådalen fra 13/12-1759 til 3/12-1776. Som enkemann ble Anders gift igjen i 1766 med Berte Halvorsdatter Tosseviggen. Hun var døpt 12/2-1718 og hun døde før 1801. Anders Syversen bodde i Søndre Elsrud som inderst og enkemann da han døde. Det var naturlig nok barn bare i det 1. ekteskapet, og barna var:

a) **Maria Andersdatter**, født på Øvre Frøyhov og døpt 3. søndag i faste 1755 (2. mars).

Maria (Marie) levde ved skiftet etter moren som ble holdt 29/10-1766.

b) **Nils Andersen**, født på Øvre Frøyhov og døpt i Hole kirke 9/1-1757, se fortsettelsen.

c) **Inger Andersdatter**, født på Øvre Frøyhov og døpt i Hole kirke 4. søndag etter Hellig tre Kongers 1759 (28. januar). Inger (eller Ingrid) levde ved skiftet etter moren.

d) **Syver Andersen**, født på Elsrud, døpt 25. januar 1761. Levde ved skiftet etter moren.

e) **Anders Andersen**, født på Elsrud og døpt 20. mars 1763. Ble 1794 gift med Mari Halvorsdatter Tosseviggen, døpt 24/1-1768. Bodde i Tossevika.

f) **Ole Andersen**, født på Elsrud og døpt 23. februar 1766. Ole levde ved skiftet etter moren, da var han omkring 9 måneder gammel

6. **Nils (Niels) Andersen Haugerudeie** var som nevnt født på Øvre Frøyhov og døpt i Hole kirke 1. søndag etter Hellig tre Kongers 1757, dvs. 9. januar 1757. Konfirmert i Viker kirke 28/2-1779. Da ble han kalt Nils Andersen Elsrud. Han døde i Nilseplassen under Haugerud i 1832. Han bodde i Skarrud da han 11. juni 1786 ble gift med **Jøran (Jørand, Jøranne) Eriksdatter**, født på Gravliodden 1761 og død i Nilseplassen 1851. Nils og Jøran bodde i Skarrud noen år, etter 1791 bodde de i Haugerud og Haugerudeie. En periode mellom 1798 og 1802 bodde de utenfor bygda, bl.a. i Steenseie i Hole. Senere har de bodd på en plass under Haugerud, nok Nilseplassen. Barn:
- a) Berte Nilsdatter, født i Skarrud og døpt i Viker 20/8-1786. Berte bodde i Elsrud da hun ble konfirmert i Viker kirke av Personell Capellan Hartvig i 1804.
 - b) Guri Nilsdatter, født i Skarrud og døpt i Viker 18/1-1789. Hun døde i Haugerudeie i oktober 1796.
 - c) Anders Nilsen, født i Haugerud og døpt 2/10-1791. Antagelig død liten.
 - d) Anders Nilsen, født i Haugerud og døpt 22/5-1796.
 - e) **Erik Nilsen Viker**, født i Steenseie og døpt i Hole kirke 25/3-1799. Se fortsettelsen.
 - f) Guri Nilsdatter, født i Haugsrudeie (nok feilskrevet for Haugerudeie) og døpt 5/6-1803. Guri bodde i Haugerudeie da hun 20. august 1820 ble konfirmert av kapellan Broch i Viker kirke.
 - g) Ingri Nilsdatter, født i Haugerudeie og døpt 11/1-1806. Hun bodde fortsatt i Haugerudeie da hun ble konfirmert av sogneprest Støren i Viker kirke 26. oktober 1822.

7. **Erik Nilsen Viker** (døpt Erich Nielsen), født i Steenseie i Hole og døpt i Hole kirke 2den Pascat 1799, dvs. 2. påskedag 1799 (25/3-1799). Fra kirkebok Norderhov 1814-1833 sakser vi: *Erich Nielsen Hougerudeie i Aadalen født paa Steenseie i Hole* ble konfirmert i Norderhov hovedkirke 5/10-1817. Hans far oppført som Niels Andersen Hougerudeie. Erik fikk ved konfirmasjonen attesten "*Gode Kundskaber og anstændig Opførsel*". Erik tok utdannelse, og var folkeskolelærer ved Stranden skole da han som 49-åring ble gift 9. oktober 1848 med **Kari Christensdatter**, født i Askeie 16/10-1820. I kirkeboken står det ved vielsen at Erik var født på Steenseie i Hole. Kari var døpt i Norderhov kirke 26/11-1820. Konfirmert samme sted 7/10-1835. Hennes foreldre var Christen Christensen Askeie og hustru Kirsti Engebretsdatter. Erik Nilsen ble i 1851 ansatt som lærer og kirkesanger i Viker etter å ha vært konstituert i stillingen som kirkesanger fra høsten 1849. Den tidligere lærer og kirkesanger i Ådal. Gudbrand Trondsen Buttingsrud, Enger døde 25/11-1849. Erik Nilsen hadde like før 1850 kjøpt en parsell av Dammen ved Sørgefoss (bruksnr. 36), der han og Kari bodde i kort tid, før familien flyttet til Viker i Ådalen. Der bosatte de seg i Kjella under Viker gård, like ved Viker kirke. Erik Nilsen var kirkesanger i Viker fra julen 1849 til 1873, da han søkte avskjed ca. 75 år gammel. Han var også kirkesanger ved Nes kirke i Ådal fra og med innvielsen av denne kirken 22. august 1860. Byggingen av Nes kirke ble påbegynt i 1857. Erik Nilsen var ikke bare kirkesanger, han var som tidligere nevnt lærer ved Stranden skole før han kom til Ådalen.

I Viker var han først omgangsskolelærer, fra 1859 lærer ved fast skole. Da Erik Nilsen sluttet, flyttet han og hans familie tilbake til deres eiendom Dammen ved Sørgefoss.

Den 8. januar 1899 uttalte O. Aaberg følgende, da en ny skolen på Viker ble tatt i bruk: "*Ved tanken på at den gamle Vikerstuen nå kan feire 40 års jubileum som skolehus, og som var den første faste skole her, minnes vi den mann, som for 40 år siden etter mange år som omgangsskolelærer i bygden, var den første lærer ved Vikerstuen. Det var kirkesanger Erik Nilsen Viker, som søkte avskjed som lærer og kirkesanger i 1873, da 75 år gammel*"

O. Åberg var Erik Nilsens etterfølger som kirkesanger og lærer i Viker.

Selveier Erik Nilsen Dammen døde 4/8 og ble begravet 18/8-1878, 79 ½ år gammel.

Erik Nilsen og Kari Christensdatter hadde disse barna:

- a) Niels Eriksen, født i Askeie 17/3-1849 og døpt i Norderhov 10/6-1849. Foreldre var skoleholder Erik Nilsen Askeie og hustru Kari Christensdatter. Niels ble konfirmert i Vikar kirke 7/8-1864. Han skrev seg Nils Wiker og bosatte seg i Finland omkring 1873. Han giftet seg og stiftet familie der. Nils Wiker døde i Laivaniemi i Norr-Finland 21/12-1933.
Da hadde han bodd i Finland i 60 år og ble titulert "forhenværende skoginspektør" ifølge Ringerikes Blad av 3/11-1934. I 1882 hadde han adressen Nils Wiker, Hr. Radmand C.W. Berg, Torneå, Finland.
- b) Karen Eriksdatter, født 19/4-1851 og døpt i Norderhov kirke 10/6-1851. Foreldre var skoleholder Erik Nilsen Dammen ved Sørgefoss og hustru Kari Christensdatter. Karen ble konfirmert i Vikar kirke 26/8-1866. Vet noen mer om henne?
- c) Johanne Eriksdatter, født i Vigereie 18/3-1854 og døpt i Vikar kirke 1/4-1854. Foreldre var kirkesanger Erik Nilsen Vigereie og hustru Kari Christensdatter. Johanne ble konfirmert i Vikar kirke 8/8-1869. Hun skrev seg Johanne Nilsen. Ved folketellingen 3/12-1900 bodde hun i skolestedet Maltkleven (gnr.73 bnr.12) som enslig losjerende folkeskolelærerinne. Maltkleven (Maltkleiva) på Tyrstrand lå dengang i Hole kommune.
- d) Christian (Kristian) Eriksen, født i Kjella 10/3-1856 og døpt i Vikar kirke 24/3 samme år. Foreldre var kirkesanger Erik Nilsen Kjella og hustru Kari Christensdatter. Kristian ble konfirmert i Vikar kirke 10/9-1871. Han utvandret til Amerika. I broren Edwards notisbok fra 1882 var Kristians adresse på den tid: Kristian Wiker, 5 th. Street 1602, South Minneapolis, Minnesota.
- e) Else Eriksdatter, født i Kjella 5/1-1860 og ble døpt i Vikar kirke 4/3-1860. Foreldre var kirkesanger Erik Nilsen og hustru Kari Christensdatter. Else ble koppevaksinert av Antonette Eeg 8/7-1860. Else ble konfirmert i Norderhov kirke 15/8-1875. Vet noen mer om henne?
- f) Edvard Eriksen, født i Vigereie (Kjella) 29/3-1864 og ble døpt i Vikar kirke 8/5-1864. Edvard ble konfirmert i Norderhov kirke 20/4-1879. Foreldre var kirkesanger og gårdmann Erik Nilsen og kone Kari Kristensdatter, "nu paa Sørgefoss", ifølge kirkeboka. Edvard Wiker (som han skrev seg) tok våren 1886 eksamen ved Asker seminar, og ble 29/7-1886 tilsatt som lærer på Kirkemoen skole i Lunder. Han bosatte seg da på Haukedalen. Han var også kirkesanger. Han ble gift i Lunder kirke 8/1-1899 med Anne Hansdatter Modalen, født i Haukedalen 30/5-1876 og døpt i Lunder kirke 2/7-1876. Anne ble konfirmert i Lunder kirke 24. mai 1891 med karakteren "Udmerket godt". Hennes foreldre var Hans Gudbrandsen Modalen og hustru Gunhild Eriksdatter. Edvard Wiker tok avskjed som lærer fra 30/6-1929. Han døde i Skogly i Lunder 14/11-1929. Enken Anne døde i 1941. Edvard Wiker var meget avholdt som lærer og kirkesanger i Soknedalen, det kommer fram av diverse artikler, bl. a. i mange hefter av "Dalen vår", medlemsblad for Soknedalen lokalhistoriske forening.
- g) Olaus Eriksen, født i Vikereie 4/5-1872. Død i Sørgefoss 1/12-1876.

Kilder: Jon Ola Gjermundsen: "Gard og Bygd i Sør-Aurdal", Terje Østro: "Gards og Slektshistorie for Flå i Hallingdal", Gudmund Bakke: "Hole Bygdebok", "Dalen vår", medlemsblad for Soknedalen lokalhistoriske forening, Else Marie Abelgård, Thorleif Solberg, Tom Larsen, Nils Elsrud (som også fant Erich Nielsen Steenseie for meg). Dessuten kirkebøker, folketellinger og skifteprotokoller m.m.

Eigil Elsrud:

284 Nordhaga i Ådal.

(354 c, 284/11 og 52)

Nordhaga (Nordhagen) var skilt ut fra Rødningsand, og skyldsatt i 1838 til 5/12 lpd, urev 1 ort 6 sk, senere 1 ort 9 sk, rev 3 mark 2 øre (etter 1887). Nordhaga har i dag 25 dekar dyrket jord og 300 dekar produktiv skog.

Lars Guttormsen Solum (1769-1808) var «soldat og husmann» i 1801. Han var i virkeligheten inderst hos sin far i Solum (under Strande) akkurat da. I 1803 kjøpte Lars gården Nordhaga av Christoffer Lie og Amund Riber, som var eiere av Rødningsand med Nordhaga fra 1801 til 1803. Lars var gift med Kari Haraldsdatter Grøv fra Hedalen (1769-1830). Han ble kalt til krigen i 1808, og han døde på Kongsvinger allerede i desember 1808. Om han døde i kamp vites ikke. Det sies at hans kone Kari gikk fra Ådalen til Kongsvinger da hun fikk bud om dette. Det var skifte etter Lars Guttormsen 23/7 og 13/9-1811. Barna til Lars og Kari:

- a) Marit Larsdatter, døpt 13/1-1798. Hun var født i Solum, og hun døde i Dammen i 1880. Hun ble 1821 gift med Ole Johnsen Dammen, født ca. 1792 og død i Dammen 1879, 87 år gammel. Ifølge O. S. Johnson var Ole Johnsen fra Svennes-eie i Valdres. De bosatte seg i Dammen u/Lunde, se der.
- b) Kari Larsdatter, døpt 6/10-1799, født i Solum.
- c) Guttorm Larsen (1802-1890), født i Solum og døpt 15/8-1802. Han ble gift med Berit Olsdatter (ca.1808-1880) fra Sør- Aurdal. De bosatte seg i Fosstenløkken u/Lunde.
- d) Harald Larsen, født 1804 i Fekjærbrenna og død i Amerika, ble 1833 gift med Kjersti Olsdatter Bjonvigen, døpt 16/1-1814 og død i Amerika. Harald Larsen var selveier i Nordre Bjonvika fra 1834 til 1862. Mange barn. Utvandret med hustru og de to yngste barna til Amerika i 1873.
- e) Gjertrud Larsdatter, født i Nordhagen og døpt 29/3-1807. Tjente på Strandeeie da hun i 1828 meldte utflytting til Gran.

Ved skifteoppgjøret i 1811 kjøpte Ole Halvorsen Rødningsand på sin sønn Halvor Olsens vegne gården Nordhaga av enken Kari Haraldsdatter ved skifteforvalteren justisråd Boll. Kjøpekontrakten var datert 28/12-1811, og kjøpesummen var 650 rdl. Tinglyst 13/4-1812. (Pb. 18 f.10b)

Ole Halvorsen Rødningsand og hans sønn Halvor Olsen eide deretter i fellesskap Nordhaga til 1833. Da solgte de gården til Paul Paulsen Jøranbyhuset, født 1803. Skjøtet var datert 1833 og tinglyst 18/5-1835. Paul Paulsen ble 1829 gift med Tora Guttormsdatter Søre Illjanstad, født 1800. I 1836 bodde niesen Thora Olsdatter Muggedalen eller Grimsrudeie hos dem da hun ble konfirmert. Hun var da 15 1/2 år.

Barna til Paul Paulsen og Tora Olsdatter var

1. Tora Paulsdatter, født i Skimten i Hedalen 1829. Konfirmert i Vikar 30/8-1846. Meldte utreise til Amerika 18/5-1850.
2. Paul (Poul) Paulsen, født i Grimsrudeie 12/2-1832. Konfirmert i Vikar 28/7-1850. Til Amerika, se nedenfor.
3. Guttorm Paulsen, født i Nordhaga 12/12-1834. Konfirmert i Vikar 26/9-1852. Til Amerika, se nedenfor.
4. Ole Paulsen, født i Nordhaga 4/3-1839.
5. Olia Paulsdatter, født i Flaskerudeie 12/11-1845. Til Amerika, se nedenfor.

Paul Paulsen eide Nordhaga bare få år. Ved skjøte datert og tinglyst 27/5-1839 solgte han Nordhaga til **Peder Olsen Grøterud**. Familien sees å ha bosatt seg i Flaskerudeie fra ca. 1840 til ca. 1852. Deretter ble ble Paul Paulsen forpakter i Øvervolden (nær grensen til Hedalen). Meldte utreise til Amerika med hustru og barna Poul, Guttorm og Olia 4. april 1857.

En av Peder Olsen Grøteruds døtre var Rønnaug:

Rønnaug Pedersdatter Grøterud (1819-1856), død i barselseng, ble 1845 gift med **Iver Andersen Eidsand**, født på Blagstad i Gran 5/8-1818. Død i Nordhaga 17/3-1896. Da Rønnaugs far Peder Olsen døde i 1846, og skiftet etter ham var sluttet 16/11-1846, ble Nordhaga hjemlet svigersønnen **Iver Andersen** for 770 spd. Tinglyst 8/1-1847 (Pb. 25 f. 92). Rønnaug og Iver bosatte seg da i Nordhaga. Rønnaug døde i 1856, og da skiftet etter henne ble sluttet 29/7-1858 ble stervboenkemannen hjemlet eiendommen for 700 spd. til barna. Tinglyst 20/8-1858. (Pb.28 f.200). Iver Nordhagens foreldre var Anders Iversen Eidsand f. 1788 og d. 20/8-1865, og hustru Anne Tøstendsdatter, født Jonsrud 1796.

Som enkemann giftet Iver Andersen seg igjen i 1858 med **Kristi Engebretsdatter** (1823-1900) fra Haugsbygd. Ved folketellingen 31/12-1865 hadde Iver 1 hest, 4 storfe, 7 sauer og 1 gris. Han sådde årlig omlag 3 tønner korn, og han satte 7 tønner poteter. Ivers barn i begge ekteskap var:

1. Anne Iversdatter Nordhagen, født 1845. Ble 30/11-1867 gift med Hans Andreas Johansen Gullerud fra Norderhov, født ca. 1841. Han var pleiesønn på Gullerud, og eide en del av Gullerud gård (bnr. 13, gnr. 32) til sin død i 1915. En sønn Iver overtok etter ham.
2. **Peder Iversen Nordhagen**, født 29/9-1847, ble neste eier, se fortsettelsen.
3. Mari Iversdatter Nordhagen, født 1850. Utvandret til Amerika 1873.
4. Anders Iversen Nordhagen, født 1853. Utvandret til Amerika 1873. Gift med Kristi Engebretsdatter.

5. Rønnaug Iversdatter Nordhagen, født 14/7-1856 og død 1 time gammel. Også hennes mor døde da.

Og fra 2. ekteskap:

6. Engebret Iversen Nordhagen, født 27/9-1859.

7. Rasmus Iversen Nordhagen, født 14/4-1863.

8. Edvard Iversen Nordhagen, født 12/5-1870. Edvard ble 28/12-1899 gift med Anne Jørgensdatter Jutesgaard, født i Hitterdal (=Heddal i Telemark) 1870. Hennes far var Jørgen Hansen Jutesgaard. Edvard og Anne bosatte seg trolig på Hen. Anne var offentlig jordmor på Hen.

Barn:

a) Anlaug Edwardsdatter Nordhagen, født 2/12-1902

b) Ivar Edwardsen Nordhagen, født på Hen 24/10-1904.

Peder Iversen Nordhagen, født 29/9-1847 og død 1939 var gift to ganger. Han ble gift 1. gang 1876 med **Kari Andersdatter Storviken**, født 4/8-1845 og død 6/9-1894, 2. gang ca. 1896 med **Petrine Hansdatter Furua** (1865-1945) fra Gran. Peder ble eier av Nordhaga etter sin far.

I 1906 kjøpte Peder Iversen Nordre Sevaldrud på Bjonskogen av Hans Olsen og flyttet dit. Det var barn i begge ekteskap :

1. Iver Pedersen Nordhagen, født 13/2-1877. Ble 26/5-1914 gift med Anna Mathilde Johannesdatter Kløvstadbakken eller Skimten, født i Hurdal 14/8-1895. De ble skilt 14/9-1936, og Anna Mathilde ble i 1948 gift med Nils Olsen Bonderud, født 21/9-1898.

Iver og Anna Mathilde fikk disse barna:

a) Kari Iversdatter Nordhagen, født 27/3-1916

b) Johannes Iversen Nordhagen, født 13/12-1919

c) Palmer Iversen Nordhagen

d) Asbjørn Nordhagen, født 24/7-1925

e) Agnes Iversdatter Nordhagen, født 30/11-1927. Gift med Anders Hidem, forretningsdrivende på Gran. Tre døtre. To av dem er *Mari* gm Torgeir Søfferud, og *Anne*.

f) Magne Nordhagen, født 24/8-1929. Gift 1949 med Gunvor Tregde, født 7/7-1921.

Død 9/8- 2008. Bodde på Fetsund? Gunvor var datter av elektriker Gunvald Tregde.

Barn var ved Gunvors begravelse Paul gm Bodil, Anders gm Ingvild, og Terje.

2. Anders Pedersen Nordhagen, 15/2-1879. Utvandret.

3. Rasmus Pedersen Nordhagen, født 13/4-1881. Meldte utvandring til Amerika mars 1906

4. Ingeborg Pedersdatter Nordhagen, født 3/2-1884. Meldte utvandring til Amerika april 1906

5. Kristian Pedersen Nordhagen, født 28/2-1890. Meldte utvandring til Amerika i mars 1906. Til Portland ND, senere til Canada, ifølge Karoline Maristuens etterkommere

Død i Canada 13/3-1969. Ble gift med Karoline Hansdatter Maristuen, født 17/5-1887 og død i Canada 20/9-1967. 6 barn.

Fra 2. ekteskap.

6. Karsten Pedersen Nordhagen, Sevaldrud, født 13/2-1898.
7. Inger Marie Pedersdatter Nordhagen, Sevaldrud, født 27/2-1900.
8. Helga Pedersdatter Nordhagen, Sevaldrud, født 22/8-1901.
9. Mari Pedersdatter Nordhagen, Sevaldrud, født 15/2-1903. Gift med Johan Linnerud (1896-1941). Barn:
 - a) Peder Anders Linnerud, født 1935.
10. Peder Pedersen Nordhagen, Sevaldrud, født 24/8-1905.
11. Ragnvald Pedersen Sevaldrud (1908-1988). Ble eier av Nordre Sevaldrud på Bjonskogen etter sin far i 1936, og han var eier til 1982. Han ble 1936 gift med Magna Hansine Strande, født 1911, datter av Søren Strande f. 1889 og Gina Tokerud f. 1888. Barn:
 - a) Peder Sevaldrud, født 1936
 - b) Sverre Georg Sevaldrud, født 1938, er eier av Strande 7/6 fra 1978. Han er gift med Marit Hansen, født 1946. To barn.
 - c) Ruth Sevaldrud, født 1940. Gift med Lenart Bergestuen.
 - d) Magne Sevaldrud, født 1942. Gift 1972 med Else Britt Nyborg, født 1947. De har datteren Trine, født 1975.
 - e) Gina Sevaldrud, født 1945. Er gift med Bjørn Bergestuen.

Forpakter etter Peder Iversen Nordhagen var **Alfred Olsen Lien**. Han bodde i Nordhaga bl.a. i 1912.

Ragnvald Nyhus, født 5/5-1910, ble 1936 gift med **Berthe Eriksdatter Lundstad** (Lien), født 3/12-1914. Ragnvald ble (i slutten av 1930-årene?) eier av Nordhaga, og var eier til 1973. Barn:

1. **Kolbjørn Nyhus**, født 16/2-1937, neste eier, se fortsettelsen.
2. Oddveig Nyhus, født 1943, er gift Andreassen.

Kolbjørn Nyhus, født 16/2-1937, ble 1961 gift med **Synnøve Sandvold**, født 1943. Kolbjørn ble eier av Nordhaga i 1973. Barn:

1. Bjørn Ragnvald Nyhus, født 1961. Er gift med Monica Eknes, og har datteren
 - a) Mari, født 1984. Sb/g med Patrick Møgster, født 15/2-1984
2. Arne Nyhus, født 1963. Er gift med Trine Sørsdal fra Rygge. De har
 - a) Anders, født 1985.
 - b) Stine?
3. Bente Anita, født 1967.

Tom Larsen

FENGSLEDE FRA RINGERIKE del 3

Jeg fortsetter med fangeprotokollene ved Christiania tukthus, og har denne gangen gått gjennom Rekke II, protokoll nr. 6 og 7, som går fra 1834 til 1849.

Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-6 (1834-1840)

Doms nr. 12197. Lars Pedersen Sørumeje, Hjemsted Hole Pgl, dom 1835 Aug 4. Agers Sorenskriverie, Tyverie, 2 maaneder, indkom 14 August 1835.

20 Aar. Udgaaget til Hole præstegjeld den 14 October 1835.

Doms nr. 12256. Barbro Olsdatter, Hjemsted Norderhaug paa Ringeriget, dom 1835 Septb. 11 Høiesteret, Kl. Resolution af 5 Octbr s. a., Ringerige Sorensk. Barnefødsel i døgsmaal og Fostermord. Livstid. Ifølge Kongelig Resolution af 26de October 1843 skal der afgives Indberetning om Angjældendes Forhold naar hun har udholdt en Straffetid af 9 Aar. Indkom. 31 October 1835.

38 Aar. Udgaaget til Nordrehougs præstegjeld den 9de Januar 1845 - ifølge Kongelig Resolution af 24de December s.a.

Doms nr. 12260. Anders Knudsen, fød i Aadalen paa Ringeriget, dom 1835 Octb. 15 Drammen Bything, Tyverie, 3 maaneder, indkom 6 November 1835.

15 Aar. Udgaaget til Drammen den 6 Februar 1836.

Vide N° 15824.

Doms nr. 12331. Niels Andersen, fød paa Ringeriget, Hole pgl, dom 1836 Januar 8 Christiania Bything, Tyverie, 2 maaneder, indkom 19 Januar 1836

24 Aar. Udgaaget den 20 Martij 1836 til Hole paa Ringerig.

Doms nr. 12450. Peder Pedersen Hafnord, Hjemsted Hole Pgl, dom 1836 Maii 5^t Ringeriges Sorenskriverie, Tyverie, 2 maaneder, indkom 16 Juni 1836.

62 Aar. Udgik til Hole Præstegjeld den 14^d August 1836.

Doms nr. 12454. Johan Madsen, Hjemsted Ringerige, dom 1836 Juni 7. Chr. Bything, Tyverie, 3 maaneder, indkom 14 Junii 1836.

19 Aar - udgik til Ringerige den 14^d September 1836.

Doms nr. 12496. Ole Andersen Nakkerud, Hjemsted Hole Pgl, dom 1836 Februar 21, Høiesteret, Kl. Resolution af 29 Juni s. a., Tyverie, 4 maaneder, indkom 2 August 1836.

50 Aar. Udgik til Hole Pgl den 2 December 1836.

Doms nr. 12496. Anders Andersen Nakkerud, Hjemsted Hole Pgl, dom 1836 Februar 26, Høiesteret, Kl. Resolution af 29 Juni s. a., U. R. Ringerigets Sorenskriverie, Tyverie, 4 maaneder, indkom 2 August 1836.

55 Aar. Udgik til Hole Pgl den 2 December 1836.

Doms nr. 12496. Jens Andersen Løvtangen, Hjemsted Hole Pgl, dom 1836 Februar 26, Høiesteret, Kl. Resolution af 29 Juni s. a., U. R. Ringerigets Sorenskriverie, Tyverie, 4 maaneder, indkom 2 August 1836.

44 Aar. Udgik til Hole Præstegjeld den 2 Decb. 1836.

Doms nr. 12523. Anders Bendixen Trøttilsrud, Hjemsted Nordrehaug Pgl, dom 1836 Febr. 12 Høiesteret, U. R. Agers Sorenskriverie, Tyverie, 2 maaneder, indkom 20. September 1836.

37 Aar. Udgaaget til Ringeriget den 20 November 1836.

Doms nr. 12708. Ole Hansen Damstuen, Hjemsted Hønefossen, Ringeriget, Underrets Dom af 18 Februar s. a. - Ringerige, Tyverie, 2 maaneder, indkom 29 Martz 1837.

40 Aar. Udgaaget den 29 Majj 1837 til Hønefossen.

Doms nr. 12766. Christian Christensen Hønefos, Hjemsted Hønefosen, Underrettsdom af 25 April 1837 - Ringeriget, Tyverie, 1 ½ Aar, Indkom 30 Maj 1837.

41 Aar. Udgaet til Norderhaug paa Ringeriget den 30 November 1838.

Doms nr. 12767. Gulbrand Torgersen Dæhla, Hjemsted Ringeriget, Underrettsdom af 25 April 1837 - Ringerige, Tyverie, 4 maaneder, indkom 30 Maj 1837.

21 ½ Aar. Udgaet til Ringeriget den 30 September 1837.

Doms nr. 12832. Hans Pedersen Wagereje, Hjemsted Ringeriget, Stiftsoverrettsdom 12 Jan. s. a., U. R. Ringeriget, 2 Gangs Hæleri, 1 ½ Aar, indkom 29 Juli 1837.

41 Aar. Udgaet til Ringeriget den 29 Januari 1839.

(dømt sammen med Niels Nielsen Kjernen, født på Ringsaker.)

Doms nr. 12897. Ole Johnsen, Hjemsted Nordrehaug Pgl, Bythingsdom 10^d October 1837 Christiania, Afskrevet, Tyverie, 4 maaneder, indkom 21 October 1837.

46 ½ Aar. Udgaet til Christiania den 21 Februar 1838.

Doms nr. 12938. Christen Torstensen, Hjemsted Ager Sogn, fød paa Hole Præstegield, Bythingsdom 21de November 1837 U. R. Christiania, Tyverie og Bedragerie, 3 maaneder, indkom 30 November 1837.

25 Aar. Udgit til Ager sogn den 28 Februar 1838.

See N° 15623.

Doms nr. 13030. Kirsti Johannesdatter Moe, Hjemsted Ringeriget, fød i Schjeberg, Underrettsdom 17 Januar 1838 U. R. Ringeriges Sorenskriverie, Tyverie, 1 ½ Aar, indkom 14 Februar 1838.

43 Aar, vide N° 6526. Udgaet til Ringerige den 14 August 1839.

Doms nr. 13030. Mari Guttormsdatter Nylændet, Hjemsted Ringeriget, fød i Schjeberg, Underrettsdom 17 Januar 1838 U. R. Ringeriges Sorenskriverie, Tyverie, 3 maaneder, indkom 14 Februar 1838.

66 Aar - udgaet til Hole Præstegield paa Ringeriget den 14 Mai 1838.

Doms nr. 13094. Christian Pedersen Støa, Hjemsted Hole Præstegield, Underrets Dom af 8 Februar 1838 Ringerige, Tyverie, 3 maaneder, indkom 30 Martz 1838.

40 Aar. Udgaet til Hole Præstegield paa Ringeriget den 30 Juni 1838.

Doms nr. 13177. Marte Olsdatter Damengen, Hjemsted Hole Præstegield paa Ringeriget, Underrettsdom 17 Januar 1830 U. R. Ringeriges Sorenskriverie, Tyverie, 3 maaneder, indkom 5 Juni 1838.

47 Aar. Udgaet den 5 September 1838 til Hole Pgiel paa Ringeriget.

Domen ligger ved N° 13030.

Doms nr. 13183. Peder Carlsen, Hjemsted Norderhoug Pgiel paa Ringeriget, Tugthuusrettsdom 14 Mai 1838 U. R. Agers Sorenskriverie, pasløs Omflakken og Betlerie, nærmere Bestemmelse 2 maaneder, indkom 12ⁱ Juni 1838.

60 Aar. Udgaet ifølge Kommissionens og Directionens Bestemmelse den 12 August 1838.

Doms nr. 13257. Ole Larsen, Hjemsted Norderhoug, Bythingsdom af 17 Juli 1838 U. R. Christiania, Hæleri, 1 maaned, indkom 27 Juli 1838.

46 Aar. Udgaet til Nordrehaug paa Ringerige den 24 August 1838.

Doms nr. 13275. Ole Olsen Hurum (?), Hjemsted Ringeriget, Nordrehaug, Underrets dom 30te Juli 1838 U. R. Ager, Tyveri, 2 maaneder, indkom 9 August 1838.

38 Aar. Udgaet til Norderhoug paa Ringeriget den 9 October 1838.

Doms nr. 13315. Gulbrand Hansen Gornæs, Hjemsted Hole Pgl Ringerige, Tugthuusrets dom af 3 Septbr 1838 U. R. Drammen, Løsgjængerie, nærmere Bestemmelse 2 maaner, indkom 14 Sept. 1838.

46 Aar. Udgaet til Hole Præstegield den 14 Novbr 1838.

Doms nr. 13315. Carl Helgesen Semmen, Hjemsted Hole Pgl Ringerige, Tugthuusrets dom af 3 Septbr 1838 U. R. Drammen, Løsgjængerie, nærmere Bestemmelse 2 maaner, indkom 14 Sept. 1838.

33 Aar. Udgaet til Hole paa Ringeriget den 14 November 1838.

Doms nr. 13404. Hans Engebretsen Busterud, Hjemsted Nordrehaug Pgl, dom Høiesteret den 4 April 1839 U. R. Ringerige, Skovtyveri, 2 maaneder, indkom 24 November 1838.
38 Aar, udgaaet den 24 Januar 1839.

Doms nr. 13426. Christine Jørgensdatter, Hjemsted Stoerøen paa Ringeriget, Bythings dom
4 December 1838 U. R. Christiania, Tyveri, 3 maaneder, indkom 12 December 1838.
22 Aar, udgaaet til Hole paa Ringeriget den 12 Martz 1839.

Doms nr. 13441. Anne Maria Hansdatter, Hjemsted Hønefossen paa Ringerige, Byretsdom 4 December 1838 U. R. Christiania, For at have opholdt sig paa Horehuus til Utugt, 6 maaned., indkom 20 Decembr. 1838.

19 ½ Aar, udgaaet til Christiania den 20 juni 1839.
(*dømt sammen med seks andre, deriblant horehusholdersken Friderikke Jørgensen Lie.*)

Doms nr. 13537. Anders Johannesen Dybendahl eller Flaaten, Hjemsted Nordrehaug, Underrets dom 18 Januar 1839 U. R. Ringerige, Tyveri, 3 maaneder, indkom 10 Martz 1839.
17 aar, udgaaet til Ringerige den 10 Juni 1839.

Doms nr. 13631. Ole Jørgensen Aasaeje, Hjemsted Ringeriget, Underrets dom 24 April 1839 U. R. Eger Modum og Sigdal, Tyveri, 3 maaneder, indkom 15 Maii 1839.
48 Aar, udgaaet til Ringerige den 14 August 1839.

Doms nr. 13661. Ole Joensen, Hjemsted Aadalen Anex til Nordrehoug Pgl, Høiesterets dom 27 Maii 1839 U. R. Ager, Tyveri, 3 maaneder, indkom 11 Junii 1839.
18 Aar. Udgaaet til Modum den 11te September 1839.
See N° 15635.

Doms nr. 13665. Henrich Christensen, Hjemsted Sogndalen i Nordrehoug, T(ugt)huusrets dom 25 Maii 1839 Sandar Jarlsberg, Omstreifen (?) og Betleri, nærmere Bestemmelse 4 maaneder, indkom 14 Junii 1839.

22 Aar. Udgaaet til Norderhougs Præstegjeld den 14de October 1839.
Vid. 11996.
(*dømt sammen med Niels Rasmussen fra Eiker.*)

Doms nr. 13671. Søren Ellingsen, Hjemsted Christiania, fød i Nordrehoug paa Ringeriget, Høiesterets dom af 13 Februar 1839, Kgl Resolution af 24 Maii s. a., Christiania, Tyveri, 4 maaneder, indkom 17 Junii 1839.
43 Aar. Udgaaet til Christiania den 17de October 1839.

Doms nr. 13711. Marthe Thorsdatter Heggenlie, Hjemsted Ringerige, Underrets [afskrives] dom 27 April 1839, U. R. Ringerige Sorenskriverie, Tyveri, 2 maaneder, indkom 17 Julii 1839.
16 Aar. Udgaaet til Ringerige den 17de September 1839.

Doms nr. 13739. Jacob Olsen Weme-Eie, Hjemsted Nordrehoug Præstegjeld, fød paa Hadeland, Stifts-overrettsdom af 8de Juli 1839, U: R: Ringerigets Sorenskriverie, Tyveri og uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster, 4 maaneder, indkom 18 August 1839.
52 Aar. Udgaaet til Ringeriget den 18de December 1839.

Doms nr. 13825. Kristine Mathiasdatter, fød paa Ringeriget, Bythingsdom af 15de Octbr 1839 Christiania, Tyveri, 6 maaneder, indkom 26 October 1839.
39 Aar. Vide 12352. Udgaaet til Christiania den 26de April 1840.

Doms nr. 13861. Johannes Jacobsen Weme-Eie, Fød paa Nordrehaug, dom Ringeriget den 12 Septbr 1839, Tyverie, 2 maaneder, indkom 16de Novb 1839.
17 ¼ Aar. Udgaaet til Ringeriget den 16de Januar 1840.

Doms nr. 13861. Ambjør Samuelsdatter Hurum, Hjemsted Nordrehaug, dom Ringeriget den 12te Septbr 1839, Tyverie og Hælerie, 4 maaneder, indkom 18de November 1839.
25 Aar. Udgaaet til Nordrehoug den 18de Martz 1840.

- Doms nr. 13861. Mads Andersen, Hjemsted Nordrehaug, dom Ringeriget den 12te Septbr 1839, Tyveri og Forlokkelse, 6 maaneder, indkom 18de November 1839.
22 Aar. Udgaaget til Hole Præstegjæld paa Ringeriget den 18 Mai 1840,
- Doms nr. 13861. Johan Henriksen Weisten-Eiet, Hjemsted Nordrehaug, dom Ringeriget den 12te Septbr 1839, Tyverie og Hælerie, 3 maaneder, indkom 18de November 1839.
17 Aar. Udgaaget til Hadeland den 18 Februar 1840.
- Doms nr. 13866. Josva Jørgensen Øverbye, Hjemsted Hole Præstegjæld, dom Ringeriget den 11te October 1839, Tyverie, 3 maaneder, indkom 19de November 1839.
52 Aar. Udgaaget til Hole Pgl'd den 19 Februar 1840.
- Doms nr. 13944. Anne Christine Larsdatter Tanberg-Eie, Hjemsted Ringerige, Høiesteretsdom af 21de Novembr 1839, U. R. Ringerige, Tyverie, 3 maaneder, indkom 13 Januar 1840.
19 Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjæld den 13de April 1840.
- Doms nr. 13968. Edvard Nielsen Braag, Hjemsted Nordrehougs Pgl'd, Stiftsoverrettens Dom af 16de December 1839, U. R. Ringerige, Tyverie, 2 maaneder, indkom 3de Februar 1840.
18 ½ Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjæld den 3die April 1840.
- Doms nr. 13968. Poul Ohrløkken, hjemsted Hole Præstegjæld, Stiftsoverrettens Dom af 16de December 1839, U. R. Ringerige, Tyverie, 2 maaneder, indkom 3de Februar 1840.
37 Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjæld den 3die April 1840.
- Doms nr. 14019. Hans Gulbrandsen, fød i Hole Præstegjæld paa Ringeriget, Christiania Bythingsdom af 3^{die} Marts 1840, Tyverie, 2 maaneder, indkom 13 Marts 1840.
19 Aar. Udgaaget til Hole Præstegjæld den 13de Mai 1840.
- Doms nr. 14073. Gulbrand Olsen, Hjemsted Aadalens Anex, Ringerigets Sorenskriveries Dom af 20de Februar 1840, 1ste gangs Tyverie 3 maaneder, indkom 15de April 1840.
16 Aar. Udgaaget til Nordrehoug paa Ringeriget den 15de Juli 1840.
Vide N° 14883.
- Doms nr. 14141. John Olsen Land, Hjemsted Nordrehoug paa Ringeriget, Høiesteretsdom af 10de Juni 1839, U: R: Ringeriget, Tyverie, 6 maaneder, indkom 29de Mai 1840.
43 Aar - Udgaaget og transporteret med Skyds formedelst Sygdom til Nordrehougs Præstegjæld paa Ringeriget.
- Doms nr. 14162. Erik Simonsen, født i Nordrehougs Præstegjæld, Christiania Byethingsdom af 9de Juni 1840, Uhjemlet Besiddelse af stjaalne Kaaster, 2 maaneder, indkom 19de Juni 1840.
35 Aar. Udgaaget til Drammen den 19de August 1840.
- Doms nr. 14169. Anne Olsdatter Koja, fød i Nordrehoug Præstegjæld, Høiesteretsdom af 20de December 1839, Kongl. Resol. af 6te Mai 1840, U: R. Ringerige, 1ste Gangs Tyverie, 4 maaneder, indkom 24 Juni 1840.
46 Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjæld den 24de October 1840.
- Doms nr. 14169. Olea Olsdatter Heggeli, Hjemsted Nordrehougs Præstegjæld, Høiesteretsdom af 20de December 1839, Kongl. Resol. af 6te Mai 1840, U: R. Ringerige, Ulovlig Omgang med Hittegods samt for Hælerie, 6 maaneder, indkom 24 Juni 1840.
53 Aar. Udgaaget til Nordrehoug den 24de December 1840.
- Doms nr. 14285. Anders Halvorsen, fød i Hole Præstegjæld paa Ringeriget, Christiania Byethingsdom af 22de September 1840, Uhjemlet besiddelse af stjaalent Gods, 6 maaneder, indkom 26de September 1840.
25 Aar. Udgaaget til Hole Præstegjæld den 26de Marts 1841.
(dømt sammen med Kirstine Christiansdatter Bodensteen fra Fredrikstad.)

Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-7 (1840-1849)

Doms nr. 14290. Thomas Pedersen, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld, Solør og Oudalens Sorenskriveries Tugthuusretsdom af 18de August 1840, Pasløvs Omstreifen, Paa nærmere bestemmelse 2 maaneder, indkom 5te October 1840.

18 Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjeld den 5te December 1840.

Vide N° 15211, 15700. Vide N° 16871.

Doms nr. 14331. Guri Endresdatter Frøshougeie, Hjemsted Hole Præstegjeld paa Ringeriget, Ringerigets Sorenskriveries dom af 24de September 1840, Tyverie, 6 maaneder, indkom 2 November 1840.

49 Aar. Udgaaget til Hole Præstegjeld paa Ringeriget den 2den Mai 1841.

Doms nr. 14340. Peder Olsen Follumseie, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld paa Ringeriget, Toten, Wardal og Biri Sorenskriveries dom af 8de October 1840, 1ste Gangs tyverie, 4 maaneder, indkom 9 November 1840.

20 $\frac{3}{4}$ Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjeld paa Ringeriget den 9de Martz 1841,

(*dømt sammen med Mikkel Larsen Greffeneie fra Vang på Hedemarken.*)

Doms nr. 14407. Anne Nicolaysdatter, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld paa Ringeriget, Christiania Byethingsdom af 30te December 1840, Tyverie, 4 maaneder, indkom 7de Januar 1841.

27 Aar. Udgaaget til Nordrehougs Præstegjeld den 7de Mai 1841.

Doms nr. 14446. Niels Olsen Taasevig-Eie, Hjemsted Aadalens Annex til Nordrehoug, Ringerigets Sorenskriveries dom af 11te December 1840, 1ste Gangs tyverie, 2 maaneder, indkom 7de Februar 1841.

18 $\frac{1}{4}$ Aar. Udgaaget og forpasset til Nordrehoug den 7de April 1841.

Doms nr. 14466. Karen Pedersdatter, født i Nordrehougs Præstegjeld, Hjemsted Ager, Høiesteretsdom af 9de December 1840, Kongl. Resol: af 12te Februar 1841. U. R. Christiania, For at have holdt Horehuus 2 Aar, Indkom 27 Februar 1841.

30 Aar. Udgaaget til Christiania den 27de Februar 1843.

Doms nr. 14480. Olea Gulbrandsdatter Langerud, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld paa Ringeriget, Ringeriges Sorenskriveries dom af 16de Januar 1841, 1ste Gangs Tyverie, 3 maaneder, indkom 7de Marts 1841.

60 Aar. Udgaaget til Nordrehougs præstegjeld den 7de Juni 1841.

Doms nr. 14530. Engebret Pedersen, Født i Nordrehougs Præstegjeld, Christiania Byethingsdom af 7de April 1841, Pasløvs Omstreifen og Løsgjængerie, paa nærmere bestemmelse 5 maaneder, indkom 17de April 1841.

24 $\frac{3}{4}$ Aar. Udgaaget til Nordrehaug d. 17de September 1841.

Vide N° 14863. (*dømt sammen med tre andre.*)

Doms nr. 14537. Oline Nielsdatter, Født i Hole Præstegjeld paa Ringeriget, Hjemsted, Christiania Byethings dom af 16de Marts 1841, Tyverie, 4 maaneder, indkom 19de April 1841.

47 Aar. Udgaaget til Christiania d. 19de August 1841.

Vide N° 17140.

Doms nr. 14561. Karen Katrine Pedersdatter Pottemager, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld paa Ringeriget, Stiftsoverretsdom af 3^{die} April 1841, U. R. Ringerige, 3^{die} Gangs Tyverie, Livstid, indkom 6te Mai 1841. Ifølge Kongl. Resol. af 31te Januar 1846 skal der efter 2 Aars Forløb afgives Indberetning om Karen Catrine Pedersdatters Forhold.

37 Aar. Vide N° 9647, 10619, N° 11619 og 11960.

Løsladt ifølge kongelig Resolution af 30te Marts 1848 den 22de April s. A.

Doms nr. 14619. Karen Mikkelsdatter, Hjemsted Hønefossen, Christiania Bythings dom af 15 Juli 1841, Tyverie, 3 maaneder, indkom 20 Juli 1841.

19 $\frac{1}{2}$ Aar. Udgaaget til Nordrehougs præstegjeld den 20de October 1841.

Vide N° 15568.

Doms nr. 14661. Tollef Andersen, Hjemsted Nordrehaug Prgld paa Ringeriget, Stiftsøverrettsdom af 23 August 1841, Tyverie, 4 maaneder, indkom 30 August 1841.

20 Aar. Udgaet til Nordrehougs Præstegjeld den 30te December 1841.

Doms nr. 14840. Ragnild Eriksdatter Dahl, Hjemsted Hole Pæstegjeld paa Ringeriget, Høiesteretsdom af 8de October 1841 og Kongl: Resol: af 15de Jan: 1842, U: R: Ringeriget, Indbrudstyverie, Livstid, indkom 3die Marts 1842.

26 $\frac{3}{4}$ Aar. Løsladt den 27de August 1847 ifølge kongelig Resolution af 19de s. M. og forpasset til Hole Prgjeld paa Ringerike.

Doms nr. 14863. Engebret Pedersen, Fød i Nordrehougs Præstegjeld, Christiania Byethingsdom af 12te Marts 1842, Uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster og for Tyverie, 1 $\frac{1}{2}$ Aar, indkom 22de Marts 1842. Den originale Domsact henhører til N° 15006.

25 Aar. Afskrift af Doms constitutionen medfulgte kun. Udgaet til Christiania den 22de September 1843. Vide N° 14530. (*dømt sammen med Christian Olsen fra Aker.*)

Doms nr. 14876. Ole Hansen Sandvigen, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld, Høiesteretsdom af 18de November 1841, Kongl: Resol: af 1ste Marts 1842, U. R: Ringerige, Tyverie efter forhen som Militair at være dømt for Hælerie, 2 Aar, indkom 3^{die} April 1842

37 $\frac{1}{2}$ Aar. Udgaet til Nordrehougs Præstegjeld den 3^{die} April 1844.

Doms nr. 14883. Gulbrand Olsen Fjøsevigen, Hjemsted Nodrehaug, Høiesteretsdom af 19de October 1841, Kongl: Resol: af 1ste Marts 1842, U: R: Ringerige, 2den Gangs Tyverie, 3 Aar, indkom 7de April 1842. Efterat Angjeldende har udholdt en Straffetid af 2 Aar skal der indgives Indberetning om hans Forhold og Indstilling om hvorvidt han da bør løslades.

18 Aar. Vide N° 14073. Confirmeret den 10 Marts 1844.

Udgaet til Norderhaug den 4de Juni 1844 ifølge Kl. Resolution af 23 Majj 1844.

Doms nr. 14959. Mari Olsdatter, fød i Nordrehougs Præstegjeld, Totens Sorenskriveries dom af 26de Mai 1842, Pasløs Omstreifen, Paa nærmere bestemmelse Indtil hun er confirmeret, indkom 8de Juni 1842.

21 Aar. Confirmeret i Tugthuset den 28de Mai og udgaet til Ullensager den 1 Juni 1843,

Doms nr. 15034. Poul Olsen, fød i Nordrehougs Præstegjeld, Agershuus Stiftsøverrettsdom af 11te Juli 1842, U: R: Ager, 1ste Gangs Tyverie, 1 Aar, indkom 19 August 1842.

31 Aar. Afskrift af Doms Constitutionen fulgte kun. Originalacterne have N° 15383.

Udgaet og forpasset til Nordrehougs Præstegjeld den 19de August 1843.

Doms nr. 15066. Palme Olsen Lundeeie, Hjemsted Nordrehougs Præstegjeld, Høiesteretsdom af 17de Marts 1842, Kongl: Resol: af 27de Juli s: A.; U: R: Ringerige, 3^{die} Gangs Tyverie, Kongens Naade, indkom 8de September 1842. Ifølge Kongelig Resolution af 10de Juli 1844 skal der afgives Indberetning om hans Forhold efterat han har udholdt en Straffetid af 3 Aar.

42 Aar. Udgaet til Nordrehaug d. 24d Septemb. 1845.

Doms nr. 15211. Thomas Pedersen, fød i Nordrehoug Prgld, Søndre (?) Hedemarken Sorenskriveries dom af 30 Januar 1842, 1te Gangs Tyverie, 1 Aar, indkom 25 Febr. 1843.

20 Aar. Gienpart af Dommen fulgte. N. 14290. Udgaet til Ringsager den 25de Februar 1844.

Vide N° 15700. Vide N° 16871.

Doms nr. 15431. Gunild Mikkelsdatter, Hjemsted Nordrehaug Prgld, Stiftsøverrettsdom af 11 September 1843, U. R. Christiania, For falsk Udlæggelse af Barnefader, Løstgængighed og Løsgjengerie, 8 maaneder, indkom 21 September 1843.

22 Aar. Udgaet til Nordrehoug den 21de Mai 1844.

Doms nr. 15544. Niels Christophersen Sløga, Hjemsted Hole Prgld, Ringeriges combinerede Rets dom af 21 November 1843, 1te Gangs Tyverie, 1 maaned, indkom 15 Januar 1844.

20 Aar. Udgaet til Hole Præstegjeld den 15de Februar 1844.

Originalacten har N° 15614.

Doms nr. 15548. Peder Hansen Svingom (?), Hjemsted Nordrehoug, Ringeriges Sorenskriveries dom af 27 November 1843, 1ste Gangs Tyverie, 3 maaneder, indkom 22 Januar 1844.
44 Aar. Udgaæet til Nordrehougs Præstegjeld den 22de April 1844.

Doms nr. 15548. Hans Andreas Pedersen, Hjemsted Nordrehoug, Ringeriges Sorenskriveries dom af 27 November 1843, 1ste Gangs Tyverie, 2 maaneder, indkom 22 Januar 1844.
19 Aar. Udgaæet til Nordrehougs Præstegjeld den 22de Marts 1844.

Doms nr. 15568. Karen Mikkelsdatter, Hjemsted Hønefossen, Stiftsoverrettens dom af 6 Februar 1844, U. R. Christiania, 2 g. Tyverie, 1 aar, indkom 16 Februar 1844, Skal udgaæe 16 Februar 1845.
21 ½ Aar. Vide N° 14619.

Doms nr. 15614. Hans Nielsen Helgelands Eje eller Moe, Hjemsted Nordrehaug Prgld, Kombineret Kommisionsdom afsagt paa Ringerige den 21 November 1843, 1te Gangs Tyverie, 2 maaneder, indkom 19 Marts 1844.
23 Aar. Udgaæet til Nordrehougs Præstegjeld den 19de Mai 1844.

Doms nr. 15635. Ole J(onsrud?), Hjemsted Nordrehoug, Høiesteretsdom af 28 Marts 1844, U. R. Ager, 2den Gangs Tyverie, 2 Aar, indkom 24 April 1844, skal udgaæe 24 April 1846.
21 Aar. See N° 13661.
Aflleveret til Agershuus Fæstning den 19de Marts 1845 ifølge Christiania Stifts Skrivelse af 18de s. M.

Doms nr. 15657. Gulbrand Arnesen Grønvold, Hjemsted Nordrehoug, Høiesteretsdom den 26 Martz 1844. U. R. Ringerige, 2den Gangs Tyverie, 4 Aar, Indkom 16 Mai 1844
39 Aar, vide 11643, 12613, 14428. Udgaæet til Nordrehoug den 16de Mai 1848.

Doms nr. 15700. Thomas Pedersen, Hjemsted Nordrehoug Prgd, Agers Sorenskriveries dom af 22de Juni 1844, 2. Gangs Tyverie, 3 Aar, indkom 5 Juli 1844.
21 Aar, N° 14290, 15211. Gjenpart af Dommen medfulgte.
Udgik til Ringsager den 5 Juli 1847, vide N° 16871.

Doms nr. 15824. Anders Knudsen, født i Aadalens Annex til Nordrehoug, Høiesteretsdom af 27de November 1844, U. R. Ager, deelagtighed i Tyverie, 4 Aar, indkom 6te December 1844. Ifølge Kongl. Resol. af 5te april 1845 skal den idømte Straf fuldbyrdes.
27 Aar. Forrige gang N° 12260. Udgaæet den 6te december 1848.

Doms nr. 15856. Hans Christensen, født i Hole Præstegjeld, Hjemsted Christiania, Høiesteretsdom af 19de October 1844, Kongelig Resolution af 24de decbr s. A., U. R. Christiania, Uhjemlet besiddelse af stjaalet Gods, 1 aar, indkom 9de Januar 1845.
26 Aar. Udgaæet til Christiania den 9de Januar 1846.
Vide N° 17068.

Doms nr. 16041. Ole Corneliussen, født i Hole Præstegjeld paa Ringerige, Drammens Bythings dom af 15de Juli 1845, for 2den Gangs Tyverie, 1 ½ Aar, indkom 19 Juli 1845.
22 Aar. Udgaæet til Drammen den 19de Januar 1847.
Vide N° 16843.

Doms nr. 16059. Erik Simensen Griis, født i Norderhaugs Prest., Hjemsted Drammen, Stiftsoverretsdom af 4de August 1845, U. R. Drammen, For bedragelig Adfærd efter forhen at have været straffet for uhjemlet (?) Besiddelse af stjaalne Koster, 6 maaneder, indkom 16de August 1845.
40 aar. Vide N° 14162 og 16631. Udgaæet den 16de Februar 1846.

Doms nr. 16078. Barbara Oldsatter, Hjemsted Ringerige, Høiesterets dom 31te Mai 1845, Kongl. Res. 1 Sept. 1845, U. R. Aker, Barnefødsel dølgsmaal, 4 Aar, indkom 13de September 1845.
19 Aar. Udgaæet til Aker den 13de Septbr 1849.

Doms nr. 16105. Johannes Nielsen, Hjemsted Christiania men født i Hole paa Ringerige, Christiania bythingsdom af 27de September 1845, 2^{den} Gangs Tyverie, 6 maaneder, indkom 2^{den} October 1845.
37 Aar. Udgaæet til Christiania den 2^{den} April 1846,

Doms nr. 16891. Gulbrand Eriksen, født i Nordrehoug, Christiania Byethingsdom af 18de April 1848, Bedragerie, 1 Aar, indkom 25de April 1848.

40 Aar. Vide N° 10859, 15589. Udgaet til Christiania den 25de April 1849.

Doms nr. 16320. Anders Ottersen Gulsvig, Hjemsted Ringerige, Høiesteretsdom af 15 Mai 1846, U. R. Hallingdalen, Grovt og simpelt Tyverie, 3 Aar 2 Maaneder, indkom 17de Juni 1846.

41 Aar. Vid. N° 15641. Udgaet til Hallingdal den 16de Aug. 1849.

Doms nr. 16506. Christopher Pedersen, født i Hole paa Ringerike, Høiesteretsdom af 28de November 1846, Kongelig Resolution af 3die Februar 1847, U. R. Krigsretsdom afsagt paa Agershuus, 2den Gangs simpelt Tyverie, 2 ½ Aar, indkom 16de Februar 1847.

23 ¼ Aar. Udgaet til Modum den 16de August 1849.

Doms nr. 16593. Johan Hansen Lobenstein, Hjemsted ved Hønenfos paa Ringerige, Stiftsoverretsdom af 19de April 1847, U. R. Ringerige, Grovt Tyveri og uredelig Omgang med Hittegods, 4 Aar, indkom 25 Mai 1847.

23 ½ Aar. Udgaet til Ringerige den 25de Mai 1851.

Doms nr. 16593. Martin Olsen, født paa Ringerige, Stiftsoverretsdom af 19de April 1847, U. R. Ringerige, Grovt Tyveri, 4 Aar, indkom 25 Mai 1847.

20 ½ Aar. Udgaet til Ringerige den 25de Mai 1851.

Doms nr. 16616. Søren Larsen Skjærdalen, Hjemsted Hole Præstegjeld paa Ringerige, Høiesteretsdom af 19^d Juni 1847, U. R. Krigsretsdom afsagt i Christiania, 2^d Gangs Tyveri, 8 maaneder, indkom 19 Juni 1847.

26 Aar. Udgaet til Hole den 19de Februar 1848.

Vide N° 17041.

Doms nr. 16631. Erik Simonsen Sand, født i Nordrehoug paa Ringerige, Christiania Byethingsdom af 6 Juli 1847, 2^d Gangs Tyveri, 1 ½ Aar, indkom 10 Juli 1847.

42 Aar. V. N° 16059 og 14162. Udgaet til Nordrehoug den 10de Januar 1849.

Doms nr. 16649. Peder Knudsen, født i Nordrehoug, Combineret Retsdom afsagt i Christiania den 20de Juli 1847, Tyveri, 4 Aar, indkom 28de Juli 1847.

26 ¾ Aar. Udgaet til Norderhaug paa Ringeriget den 28 Juli 1851.

Doms nr. 16695. John Helgesen Fosholm, Hjemsted Nordrehoug, Høiesteretsdom af 20de Februar 1847, Kongelig Resolution af 26de Juli s. A., U. R. Ringeriges Sorenskriverie, 1ste Gangs grovt og simpelt Tyverie, 1 Aar, indkom 22 September 1847.

28 ½ Aar. Udgaet den 22de September 1848.

Doms nr. 16896. Martin Smith, født i Nordrehoug, Stiftsoverretsdom af 1ste Mai 1848, U. R. Christiania, 2^{den} Gangs Tyverie, 6 maaneder, indkom 9de Mai 1848.

30 ¾ Aar. Udgaet til Christiania den 9de November 1848.

Doms nr. 17028. Gulbrand Olsen Opsahl, født i Hole paa Ringerige, Høiesteretsdom af 3^{die} October 1848, U. R. Krigsretsdom afsagt ved 2den agershusiske Infanteriebrigade, 2den Gangs Tyverie og for Bedragerie, 2 ½ Aar, indkom 7de October 1848.

23 Aar. Udgaet til Hole paa Ringeriget den 7 April 1851.

Doms nr. 17041. Søren Larsen Houg, Hjemsted Hole Præstegjeld paa Ringerige, Christiania Byethingsdom af 17de October 1848, 3^{die} Gangs Tyverie, 3 ½ Aar, indkom 23 October 1848, skal udgaae 23de April 1852.

27 ½ Aar - vide N° 16616.

Afleveret til Bodsføngslet den 7de Mai 1851.

Doms nr. 17068. Hans Christensen, født i Hole paa Ringerige, Christiania byethingsdom af 5te december 1848, 3die Gangs Tyverie, 3 ½ Aar, indkom 9de December 1848.

31 Aar - vide N° 15856. Udgaet til Christiania 9de Juni 1852.

Doms nr. 17113. Elling Corneliussen, født i Hole paa Ringerike, Stiftsoverrettsdom af 19de Februar 1849, U. R. Drammen, 3die Gangs Tyverie, 4 Aar, indkom 2den Marts 1849, skal udgaae 2den Martz 1853. 30 Aar - vide N° 16572. Afleveret til Bodsfængslet den 10 Mai 1851.

Doms nr. 17116. Hans Johnsen Skøien, født i Hougs Annex til Nordrehougs Præstegjeld, Høiesteretsdom af 23de Januar 1849, U. R. Ringerige, Grovt og simpelt Tyverie samt for Overtrædelse af Criminallovens Cap. 22 § 14 første Membrum, 1 Aar, indkom 3die Marts 1849. 21 ¼ Aar. Udgaet til Nordrehaug 3die Marts 1850.

Doms nr. 17140. Oline Jensen eller Nielsdatter, født i Hole, Høiesteretsdom af 9de Marts 1849, U. R. Christiania, Rufferie, 8 maaneder, indkom 23de Marts 1849. 55 Aar. Vide N° 14537. Udgaet til Christiania den 23de Novbr. 1849.

Doms nr. 17194. Bertel Christophersen Lundestad, Fødested Ringerige, Høiesteretsdom af 19de Mai 1849, U. R. Akers Sorensk., 2 Gangs Tyveri, 4 Aar, indkom 27de Mai 1849. 37 ½ Aar. Udgaet til Bergen d. 27de Mai 1853.

Odelsjordeboken 1641 – rettelser og presiseringer

av Sten Høyendahl

Når vi skriver av skattelister og jordebøker fra 1600-tallet, ser vi ofte at skriveren ikke har vært lokalkjent og radbrekker gårdsnavnene til det ukjennelige. Gotisk skrift framstår sjelden som skjønnskrift, og rene avskrivningsfeil oppstår derfor lett. I avskriften av odelsjordeboken 1641 for Ringerike (Hringariki nr 2/2008) finner vi i Hole Nils "Ousbye" (vanlig form for Østby) med 8 lispund i "Somerud", men noen Østby-gård finnes ikke i Hole eller på Tyrstrand. Ny gjennomgåelse viser at rett mann er Nils Onsaker, og hans part i Svensrud på Tyrstrand er forvansket av skriveren. Blant holeværingene kan man ellers stille spørsmålstegn ved at Engebret Bjørke står med 6½ sold i Sjørvoll i Norderhov, når han tidligere eide 6½ sold i farsgården Vestre Bjørke. Trolig har skriveren i distraksjon overført Sjørvoll-navnet fra Søren Bjørnstad, som står på linjen over Engebret Bjørke og eide en part i Sjørvoll.

I avskriften finner vi Engebret Helgestad i Vangsbygda, som blant annet har gods i Nærstad. Nå finnes det ingen gård Helgestad på Ringerike, og det angitte godset tilhører utvilsomt Engebret Haraldsen på Nærstad. Hans hjemsted er avlest som Helgestad, men begynner i originalkilden med *N*, slik at det faktisk står *Nelgestad* med flott håndskrift. Det kan ikke forklares på annen måte enn at skriveren har ment Nærstad, men begått en distraksjonsfeil.

Guri Haraldstad i Vangsbygda står med 4 sold i Auren, men heller ikke noe Haraldstad finnes på Ringerike. Igjen er det skriveren som har gjort ei blemme: dette er Guri Haraldsdatter som i rosstjenesten 1644/45 kalles *en Krøblinn*, og som senere bodde på Vestern. Vanføre personer hadde i eldre tider en hard tilværelse, men Guri var så heldig å være datter av Harald Gudbrandsen Auren som eide mye jordegods.

Når det gjelder Jon Helsen i Vangsbygda som eier en part i Grønvoll, faller det lett å tenke på Helse i Modum. Det dreier seg imidlertid om Jon Helgesen på Øvre Alme.

Johan Herman Severin Fougner fra Stein i Hole

av Jahn Wilhelm Berg

I 1972 bygde mine foreldre og besteforeldre hytte nord for Strøen i det sagnomsuste Vassfaret. En av de største attraksjonene på veien dit var den over 2,5 km lange Steinsletta, og ikke minst Stein gård som lå oppe på den langstrakte høyderyggen mellom veien og Steinsfjorden. For en guttunge fra Østfold var det stort å komme til Ringerike. Jeg er selv oppvokst på gård, men synet av de flate vidstrakte jordene der oppe var alltid spennende. Selv i dag er dette et høydepunkt på turen til Valdres.

For noen år siden gjorde jeg en oppdagelse som skulle gjøre dette området enda mer spennende enn det allerede var, og særlig gjaldt dette Stein gård. Jeg har siden 1993 drevet med slektsforskning og lokalhistorie. Mange timer er gått med til å samle opplysninger om familien og ikke minst om gården jeg er oppvokst på. En oldemor på farssiden var lenge et mysterium. Det eneste jeg visste var at hun het Ellen Sofie Fougner, at hun var født utenfor ekteskap og var fra Trøndelag et sted. Da hun ligger gravlagt her i Råde, hadde jeg selvfølgelig også opplysninger om fødsel og død.

Men hvor var Ellen Sofie fra? Etter hvert kom det frem at hun var født i Verdal. Mikrofilm ble bestilt på biblioteket, og spenningen var stor da letingen startet! Det gikk ikke lenge før jeg fant henne: født 8. mai 1866 og døpt 24. juni samme år. Foreldrene var Johan H. "Fogner" fra Levanger og pige Jonnetta Christiansdatter. Jonnetta var tjenestepike på gården Dalemarken. Etter hvert fant jeg så ut at faren var født og oppvokst på Stein gård i Hole. Ferden over Steinsletta fikk etter dette en litt annen betydning!

I årene som fulgte har jeg samlet masse stoff om Fougner-slekten. Det finnes to grener av denne slekten som har navn etter gårdene Søndre og Nordre Fougner i Gausdal. Min familie kommer fra den søndre gården. Ellen Sofies halvbror, ingeniør Nicolay Knudtzon Fougner, gav i 1946 ut heftet "Anetavle og Slekt". Her har han samlet opplysninger om sin fars forfedre og etterkommere. Min oldemor og hennes etterslekt er ikke nevnt i dette heftet, men at hun tilhører slekten er det ingen tvil om, og hun burde vært med her. Men på den tiden var vel ikke barn født utenfor ekteskap så lett å snakke om, og enda vanskeligere å skrive om i publikasjoner.

Johan Herman Severin Fougner var sønn av sorenskriver Gabriel Simensøn Fougner (1791-1863) og hustru Anne Elisabeth Anker Krohn (1809-1896). Han var født på Øvre Stein i 1832 som eldste sønn, men tok ikke over gården. Johan Herman valgte i stedet en militær karriere og var offiser i nesten 50 år. Han tilbrakte over 40 av disse i Trøndelag hvor han gjennomgikk de fleste militære grader. Fra 1854 var han offiser i den Bergenske Infanteribrigade, men gikk ett år senere over i kavaleriet. Etter noen år i Christiania flyttet han til Trøndelag. Som ung offiser bodde Fougner først en tid på Lunden i Mosvik. Senere var han rittmester og eskadronsjef på sjefsgården Hustad i en rekke år, senere på Steinkjer. Da korpssjefens standkvarter ble forlagt til Levanger, flyttet han dit i 1895. I 1899 gikk han av for aldersgrensen som sjef for det Trondhjemske Kavalerikorps og Liniekorps. Da han døde i 1904, var han sjef for Landstormskorpset. Fougner nådde obersts grad.

I 1881 fikk Johan Herman et militært stipend til en studiereise i Tyskland og Østerrike/Ungarn. På denne turen møtte han keiser Wilhelm I og keiser Franz Joseph. Han stiftet også et varmt vennskap med den kjente norsk-ungarske entreprenøren Gudbrand Gregersen fra Modum. Gregersen kom som ung håndverker til Ungarn, bygde opp landets største entreprenørforetning og ble boende der resten av livet. For sin innsats med flomsikring av byen Szeged ble han adlet i 1884. I 1895 representerte oberst Fougner det norske kavaleri ved prins Carls bryllup med prinsesse Ingeborg av Danmark.

Fougner var en velkjent og avholdt mann. Han var en meget høy og kraftig kar med et ytre som var karakteristisk for den tids høytstående offiserer. Hans mustasje målte seksten tommer fra spiss til spiss, og ble vokset sylspiss ved gallaanledninger. Det fortelles at en liten jente engang lurte på hvordan han kunne "sove på hodeputen" med en slik prydelse! Da kong Oscar II var på besøk i Levanger og stod sammen med Fougner, var det mange som kommenterte hvor staselige begge var!

Johan Herman var også en ivrig friluftsmann og særlig interessert i seilspport. Han eide flere båter gjennom tidene, og den mest kjente het "Ran". Det var en stor ranværing med to master og sneiseil. Mange sperret opp øynene når Fougner kom inn Beistadfjorden og la til utenfor Grindberg-

almenningen i Steinkjer. Han bodde på den tiden i Hustad og var ikke nådd lenger enn til rittmester, men ifølge vennen og skribenten Olaf Berg var han som seilspportmann i alle fall admiral! En annen båt som han selv hadde konstruert, fikk på folkemunne det lite smigrende navnet "Brådauen". Obersten var nok ikke helt heldig med konstruksjonen av den båten! Den siste seilbåten han eide het "Fønix".

Når Fougner var på seilturer, hadde han ofte med seg sønnene og noen ganger døtrene som matroser. Han tillot ikke noe luksus på disse turene. I stedet for kahytt ble en teltduk spent over båten. Under her hadde de både parafinovn og komfyr. En gang hadde en kamerat tatt med seg biffkjøtt. Da hadde Fougner blitt rasende og spurt om vi var hotellfolk eller sjøfolk! Obersten var riktig i sitt ess når han mørke høstkvelder satt sammen med gode venner på en eller annen holme og brente glohanebål som de kalte det. Gnistene føk rundt og satte seg fast i skjegget til Fougner så det nesten tok fyr. Da fortalte han historier fra da han lå på fjellet på landmåling eller fra en av de utallige seilturene sine.

I 1863 ble "Det Nordenfjeldske Selskap til Hestens Forædling" stiftet. Det dekket Trøndelag. Dette selskapet var dominert av offiserer og brukseiere. Her var Fougner et ivrig medlem. Siden kom han til å spille en betydelig rolle i den organiserte ridehestavlen. I 1896 var han medlem av den kommisjonen som utarbeidet forslag til ny type sal for kavaleriet. Johan Herman drev også litt som oppfinner. Han oppfant og patenterte et feltkjøkken og et stokkløst anker til fiskebruk. For dette mottok han en rekke medaljer ved utstillinger i inn- og utland. I en årrekke var han styremedlem av selskapet til fremme av fiskeriene i Trondheim. Fougner var også ridder av St. Olavs Orden og Sverdordenen samt kommandør av Dannebrogns Orden.

Sommeren 1868 giftet Johan Herman seg med Fredrikke Margrethe Jenssen (1850-1890). Hun var da bare 18 år gammel. Fredrikke var født på Vinje bruk i Mosvik. De hadde følgende barn: Benedict Jenssen Fougner (f. 1869), Waldemar Gabriel Fougner (f. 1871), Elisabeth Fougner (f. 1872), Anton Fougner (f. 1874), Herman Fougner (f. 1877), Anna Margrethe Fougner (f. 1878) og Nicolay Knudtzon Fougner (f. 1884).

Ellen Sofie var i mange år pleiedatter på gården Dalemarken i Verdal. Om moren Jonnetta (f. 1844) har jeg ikke funnet flere opplysninger. Hun står ikke oppført på gården i folketellingen av 1875, så enten har hun flyttet eller gått bort ung. Hvor mye kontakt Ellen Sofie hadde med sin far og sine halvsøsken er uvisst. Hun flyttet etter hvert til Rygge i Østfold. Der var hun kokke på gården Melløs som lå helt på grensen til Moss. Fru Anna Gerner eide da gården. Hun var venninne av kong Oscar som flere ganger var på besøk. Gerner var også regelmessig på slottsball hos kongen. En gang ytret han ønske om å se fru Gerner arbeidsstokk. Arbeiderne ga seg på vei til Melløs, folk sluttet seg til langs hele ruten, og kongen var imponert over at Gerner virkelig hadde så mange i sin tjeneste. Gården ble helt innlemmet i Moss i 1938.

På Melløs møtte Ellen Sofie sin fremtidige ektemann. Han var kusk på gården og het Johan Hansen. Johan var født i Svinndal (nå en del av Våler kommune) i 1864 og var skomakermester. Trolig jobbet han som noe annet for å skaffe penger til å starte for seg selv. De giftet seg i Moss i oktober 1893 og flyttet til en plass under Strømshaug i Råde. Der startet Johan som skomaker. Han hadde stort verksted med to skomakersvenner og to skomakergutter i arbeid. Ellen Sofie og Johan hadde følgende barn: Trygve (f. 1894), Bjarne (f. 1896), Øivind (f. 1898) og Sigrid (f. 1902).

I 1904 kjøpte Johan gården Råde Vestre for 16 300 kroner og flyttet verkstedet dit. Selv om Johan var en dyktig mann, må det ha vært et stort økonomisk løft for en skomaker å kjøpe en gård på 170 da innmark, 250 da skog og 50 da annen utmark. I 1904 døde også oberst Fougner, så det kan jo hende at Ellen Sofie fikk noe arv etter ham. Han hadde jo vedkjent seg farskapet og gitt datteren sitt eget etternavn. Trolig var hun også oppkalt etter en tante av Fougner som het Ellen Sofie (1800-01). På Råde Vestre døde Ellen Sofie av kreft i 1926 og Johan av åreforkalkning i 1938. Sigrid (1902-1963) var min bestemor. Hun ble gift med Wilhelm Kristoffer Berg (1900-1946) på gården Skråtorp. Denne gården eier og driver artikkelforfatteren i dag.

Kilder

"Anetavle og Slekt" av Nic. K. Fougner
"Steinkjerminner" redigert av Kjell Saxvik
"Gårder og slekter i Rygge"
Gårdsarkiv på gården Skråtorp

Elever ved "Den høyere skolen i Hønefoss"

I heftet *Hringariki*, nr 1 i 2008, er tatt med en del opplysninger om elevene som gikk på "Den høyere skolen i Hønefoss" innenfor tidsrommet fra og med år 1884 o fram til første århundreskifte.

I hefte nr. 2 for 2008 forsettes listen fram til begynnelsen av første verdenskrig.

I dette siste heftet, nr. 1 for 2009, fortsettes listen

Som du ser, er alle opplysninger knyttet til en og samme elev samlet på en linje.

Alle disse opplysningene finnes i offisielle kilder som folketellingen av 1900, i kirkebøker som nå er tilgjengelige på internett, i lokalaviser fra den aktuelle tiden osv, osv. Men vi regner med at våre lesere foretrekker å finne denne type opplysninger samlet i vårt eget fagblad, *Hringariki*.

Dessverre er det meget begrenset hva man kan få med i en slik oversikt. Se nærmere orientering om dette i *Hringariki* nr. 2 for 2008, på side 56, og i *Hringariki* nr 1 for 2008, s. 41.

Hvis du finner feil og mangler i listene – eller i heftet for øvrig – vil redaksjonen sette stor pris på å få tips om dette!

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Amundsen, Anna Margaretha	18/9 1902	Kristiania	Martha Martinsen & Amund Thorne, verkseier
Amundsen, Johan Ragnvald	20/02 1902	Id (v.Halden)	Josefine Marie Jakobsen & Carl Aleksander A., lokfører
Amundsen, William Alexander	4/2 1904	Gjøvik	Josefine Jacobsen & Karl A., fyrbøter
Amundsen, Aagot Marie	27/05 1902	Krødsherrad	Hanna Sofie Vestby & Borger A., lokfører
Andersen, Alf	04/06 1902	Njurunda, Västernorrland,	Hulda Gustafa & Andreas Julius A., disponent.
Andersen, Alf Mikal	10/01 1901	Hønefoss	Karen Johansen & Kristian Andersen, skomaker
Andersen, Birger Bøckmann	25/08 1902	Kristiania	Therese Bøckmann & Olaf A., kjøpmann
Andersen, Borghild Lovise	31/07 1903	Jevnaker	Kari Pedersen & Ole Andersen, lokfører
Andersen, Margit	04/08 1899	Jevnaker	Kari Pedersen & Ole Andersen, lokfører
Andersen, Morten Rudolf	29/10 1903	Hønefoss	Karen Johansen & Kristian A., skomaker
Andreassen, Johan	05/05 1901	Vang v. Hamar	Anne Olsd. & Bernt Julius A., lok.pusser
Andresen, Leif Sverre,	22/5 1902,	Nedre Berg, Norderhov	Kristine Helene Thisted & Oluf Ellefsen Berg, gbr.
Antonsen, Magnus	21/01 1899	Jevnaker	Hilda Augusta Petersen & Anton Nilsen, sagmmester
Arnestad, Karen Helene	16/05 1900	Kristiania	Jørgine Larsen & Gustav Pedersen A., blikkenslager
Aslaksrud, Olaug Karine	09/02 1902	Jevnaker	Gustava Olsen Rua & Ole Petersen A.,landhandler
Bache, Bjørg	17/08 1903	Hønefoss	Inga Thisted & Bernhard B., o.r.sakfører
Baggerud, Randi	13/09 1902	Hønefoss	Signe Nilssen & Arne B., bokholder
Bakke, Gjardar	2/7 1902	Hønefoss	Anna Ottersen & Otto B., baker
Bakaas, Martha Marie	17/02 1902	Vestermtangen/ Haug	Else Kristiansen & Karl Andreas Antonsen, forpakter (død).
Barfoed, Eva	08/05 1904	Kristiania	Marie Gjerp & Andreas Magnor B., politimester
Bergsund, Thordis Karoline,	1/8 1899	Ådal	Petra Sætre & Thor Trulsen B. gbr
Berntsen, Gustav Fridthjof,	9/10 1900	Hønefoss	Sofie & Karl Gustav B., sliperiarbeider

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Bestum, Reidar	10/12 1903	Røyken	Ragna Ovidia Kaspersdt. & Hans Kristiansen B., agronom
Bjerke, Jens,	26/10 1899	Hønefoss	Karoline Amalie Kristiansen & Johan Edvard B., bakersvenn
Bjertnes, Sigrid	11/07 1903	Jevnaker	Anna Olava Rua & Johannes Iversen B., kontorist
Blyberg, Petra Marie	14/1 1901	Hønefoss	Karen Marie Johansen & Edvard B., handelsborger, kafevert
Brekke, Asta Constance,	27/4 1901	Strømsø	Karen Marie Nilsen & Hans August Andreassen B., lok. fører
Brevik, Oskar	07/08 1901	Grue	Anna Anderssen & Otto Anderssen B., baneformann
Braathen, Julius	07/05 1902	Begna dal	Inga Knutsd. & Ole Johannessen B., fanejunker
Braathen, Kristian	02/06 1904	Modum	Inga Knutsen & Ole Johannessen B., fanejunker
Bye, Arne Kristian	31/01 1905	Hønefoss	Asta Lovise Andersen & Johan Edvin Bye, bokhandler
Bøvre, Signe	11/05 1902	Hønefoss	Anne Dorthea Avren & Nils Anton B., lensmann
Christensen, Grethe Elvira	19/11 1902	Hønefoss	Ragna Emilie Holth & Fredrik Thomas C., murrmester
Dahl, Margit Kaspara,	30/08 1900	Kristiania	Elise Larsd. & Thorvald Olaf Gudmundsen D., skomaker
Dysthe, Aagot Kristina,	24/12 1900	Norderhov	Hilda Karoline Strøm & Carsten Alexander D., disponent
Ellefsen, Gudrun Alfhild,	8/7 1901	Hamar	Harda Nikoline Sørensen & Carl August E., lokfører
Ellefsen, Reidar Engen	20/7 1899	Hamar	Harda Nikoline Sørensen & Carl August E., lokomotivfører
Engelstad, Aslaug	25/12 1901	Hønefoss	Konstance Frederikke Julie Olsen & Nils E., kjøpmann
Engen, Elida Otilie	26/09 1903	Hønefoss	Anne Elise Honerud & Anders Olsen E., treskjærer
Enger, Anna	06/02 1904	Hønefoss	Petra Johanne Kjos & Torger Enger, slakter
Eriksen, Ester Kaspara,	14/9 1901	Kristiania	Anna Louise & Karl Bernhard E., overkonduktør
Espe, Marthe Elisabeth,	13/10 1901	Hønefoss	Hilda Wilhelmine Helgesen & Knut E., lærer
Fosholt, Jakob	18/2 1904	Haug	Marie Jakobsd. & Ole O. Fosholt, (død) gbr.
Fransrud, Signe Caspara	12/11 1902	Kristiania	Thora Mathilde Lerberg & Kristoffer F., sersjant
Frøishov, Arne	04/09 1902	Hønefoss	Maren Pauline Kragstad & Anders F., kjøpmann
Frøishov, Yngvar	03/11 1904	Hønefoss	Maren Kragstad & Anders Frøishov, kjøpmann (død)
Ganderud, Ida Kristine	23/07 1904	Hønefoss	Maren Olsen & Ole Halvorsen G., bruksarb.
Gandrud, Margit Olsen	22/10 1903	Krødsherad	Gjertrud Reiersdt. & Ole Augustsen Gandrud, konduktør
Gigstad, Kari Kristina	11/12 1901	Norderhov	Kari Sørboen & Knut Gigstad, kirkesanger
Gillund, Inga Harriet	21/03 1901	Hønefoss	Birgitte Trulsen & Andreas Monsen G., sliperiarb.
Gjærde, Signe Maie	23/08 1903	Jevnaker	Ovidia Albertine Amundsen & Peter Trondsen G., slaktermester
Gravlie, Lars	17/02 1903	Ådal	Petra Julie Rasmusdt. & Ole Larsen Gravlie
Grønvold, Ragna	11/07 1903	Sandsvær	Gina Olsen & Vessel Jacobsen G., sliperiformann
Gulbrandsen, Anna Marie Kristine,	14/7 1901,	Hønefoss	Karoline Kristoffersen & Ole Kristian G., sagarbeider
Gulbrandsen, Johan Martin	1/8 1901	Hønefoss	Marie Kristiansen & Andreas G., sliperiarb.
Gulbrandsen, Ole	04/04 1900	Jevnaker	Marthe Pedersd. & Gudbrand Pedersen Nordbyeie, dagarbeider
Gulbrandsen, Signe Margrete	20/8 1903	Hønefoss	Gunhild Kristoffersen & Karl G., (død), arbeider
Gullerud, Sverre Georg	05/02 1902	Norderhov	Marit Larsd, & Sigvard Gulbrandsen G., skomaker
Gustavsen, Karl Johan	13/05 1900,	Paulshald?	Inger Ellingsen & Karl Johan G., murer
Halvorsen, Mari Lovise Johanne	21/12 1901	Ådal	Mathilde Pedersen & Emil H., hoteleier
Hamborg, Gudbrand Aurdahl	16/11 1899		Marie Aurdahl & Karl Kristiansen H., baneformann
Hamborg, Kristian	05/01 1902	Gran	Else Marie Gudbrandsdt. & Karl Kristiansen, banevokter
Hansen, Astrid	05/02 1901	Modum	Kristine Pedersen Skilbred & Mads H., malermester
Hansen, Astrid Anna Katharina Krona	09/10 1901,	Kristiania	Petra Krona & Karl Hjalmar Hansen, handelsmann
Hansen, Oskar Adolf	06/08 1902	Hønefoss	Karoline Olsen & Karl Hansen, murer
Hauge, Nanny Margrete Elvida,	19/3 1904,	Hønefoss	Maren Andersen & Nils Thorvald Hauge, gbr.
Hegsbro (Klausen), Johannes	24/03 1903	Kristiania	Hilda Hansen & Klaus H., skiftekonduktør
Hegsbro, Anny Margaretha	19/02 1901	Hilda Hansen	& Klaus Hegsbro, skiftekonduktør
Heieren, Gunhild Kristine,	6/6 1901	Veme	Inger Jonsd. & Erik Nubsen H., landhandler
Hejeren, Nils Johan	9/10 1902	Veme	Inger Jonsd. & Erik Nubsen H., landhandler
Helgesen, Gerd	05/08 1902	Norderhov	Kaja Marie Jellum & Ole Martin H., gbr.
Helgesen, Helge	21/12 1900	Norderhov	Kaja Marie Jellum & Ole Martin H., gbr.
Helmen, Hans	20/11 1902	Gran	Inger Svensd. & Iver Torstensen Helmen, gbr.

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Helseth, Haavard Arvesen,	2/3 1902	Hønefoss	Malvina Arvesen & Ingvald Helseth, redaktør
Henriksen, Johan	19/03 1905	Haug	Karen Henriksen & Hans Norli H., bryggeriarb. (død)
Hermansen, Alf	16/06 1903	Hjelmeland	Anne Kristine H. & Hans Andor H., spinnemester
Hilton, Hans Jacob	06/07 1900	Hønefoss	Elise Larsen & Hans Jakob Olsen, sliperiarbeider
Hoff, Aslaug Kathrine	08/08 1904	Larvik	Jenny Maryon Andersen & Lars Martinius H., furer
Hoff, Gudlaug Bergliot	27/07 1902	Drammen	Jenny Marie Andersen & Lars Martinius Gulbrandsen, furer
Hoff, Solveig Henrikke,	6/12 1899	Melsomvik	Jenny Maryan Andersen. & Lars Martinius H., sersjant
Hole, Borghild Marie	28/11 1902	Kristiania	Netta Bertine Nilsen & Otto Olsen Hole, fyrbøter
Holemark, Sverre Johan	06/11 1903	Norderhov	Antonette Drengsrud & Aigurd H., gbr.
Holm, Einar Frydenlund	13/09 1903	Hønefoss	Konstance Dorthes Knudsen & Einar Frydenlund H., barber
Hval, Einar	19/10 1899	Kristiania	Lise Ellingsen & Karl Martinsen H., (død), ved og kullhandler
Hval, Kristoffer	17/09 1901	Kristiania	Lise Ellingsen & Karl Martinsen H., (død), ved og kullhandler
Hvoslef, Ingeborg Helene,	17/04 1901	Vestre Aker	Ingeborg Dagny Gulbrandsen & Ragnvald H., kaptein
Hvoslef, Kirsten Birgitte	21/05 1903	Vestre Aker	Ingeborg Dagny Gulbrandsen Elvestrøm & Ragnvald H., kaptein
Hæhre, Helma Kristine	15/5 1900,	Hønefoss	Berte Kristine Hansen & Kristian Nilsen Hæhre, snekker
Haakenstad, Alf	25/08 1903	Norderhov	Emilie Apelskog & Martin Andersen, dagarbeider
Haakonsen, Margit	24/11 1900	Kristiania	Gunhild Marie Olsen Blixrud & Hans Andreas H., skredder
Jacobsen, Agnes Fredrikke	13/11 1903	Hønefoss	Marie Nilsen & Kristen Jacobsen, sliperiarbeider
Jansen, Olav	01/02 1901	Flekkefjord	Otilie Marie Berntsen & Jan Anton J., banemester
Jensen, Asta Marie	06/07 1902	Norderhov	Karoline Bjørnsen & Olaf J., murer
Jensrud, Sverre	04/02 1902	Kristiania	Sofie Rytteraker & Erik J., elektriker
Johansen, Astrid Henriette	23/10 1903		Henriette J. & Anders J., stasjonsmester
Johansen, Johan	30/08 1903	Hønefoss	Anne Simensen & Kristian J., skomaker
Johansen, Marie Elisabeth	31/01 1901	Kongsberg	Agnete Jensen Kaaset & Joakim J., maskinist
Johnsen, Marie	24/11 1901	Hønefoss	Laura Lerberg & Gustav Johnsen, snekkermester
Johnsen, Mikal	28/09 1899	Brandbu	Johanne Hansen & Karl Johan J., murer
Johnsen, Oskar Emil	31/03 1904	Tvedestrand	Martha Brekke & Ole J., gullsmedsvenn
Johnsrud, Alf	29/03 1900	Norderhov	Anne Randine Hansen & Thorvald O. J., brødkjører
Johnsrud, Sverre Eilert	21/08 1904	Hønefoss	Anne Hansen & Thorvald Olsen J., brødkjører
Jørgensen, Georg	07/12 1900	Hen	Anna Gudbrandsd. & Jørgen J. stasjonskontorist
Jørgensen, Hjørdis	12/03 1904	Norderhov	Gina Thorsen & Jens Jørgensen, banevokter
Jørgensen, Johan	18/10 1901	Hønefoss	Olga Straavaaldsen & Frithjof J., gullsmed
Jørgensen, Sveinung	26/08 1903	Hønefoss	Olga Straavaaldsen & Frithjof J., gullsmed
Kallerud, Borgny	29/07 1902	Hole	Hanna Andreasd. & Thorvald Johannesen K., forh. gbr.
Kind, Ove	05/06 1903	Hole	Olava Birgitte Olsd., Gjelde & Peder Andreassen K., gbr.
Kistiansen, Anton	10/04 1900	Hole	Ingeborg Kristensd. & Kristian Antonsen, slakter
Kjernaas, Nikolai August	01/12 1898	Viker	Olga Anette Holmboe & Johan Fredrik K., (død), cand.phil., gbr.
Knutsson, Haldis	29/09 1901	Hønefoss	Marte Ballerud & Kornelius K., lærer
Kristensen, Sigrid	26/07 1903	Kristiania	Anna Nielsine Ruud & Jørgen Andreas K., typograf
Kristiansen, Agnes Alvilde,	5/6 1900	Hønefoss	Thorine Torgersen & Anton K., gartner
Kristiansen, Georg Nikolai	19/10 1901	Krødsherad	Karoline Sevalds & Gottfred K., lensmann
Kristiansen, Kristen Tidemand	08/03 1903	Hole	Thyra Signora Kristensen & Nils Otto K., gbr. & slakter
Kristiansen, Mathilde	29/09 1901	Modum	Karen Bolette Bjertnæs & August K., kjøpmann
Kristoffersen, Magnhild	11/3 1901	Hønefoss	Anna Andersen & Erling Kristoffer K., tømmerfløter
Krohn, Hanna Wilhelmine	03/10 1900	Hitterdal	Hanna Marie Jørgensen & Conrad Henrik K., sogneprest
Krohn, Ludolf Johan	20/03 1903	Hitterdal?	Hanna Marie Jørgensen & Conrad Henrik K., sogneprest
Kroseng, Synnøve Helene	17/08 1904	Kristiania	Thora Øverbye & Axel Edæus K., maskintekniker
Kullerud, Alfred	03/11 1902	Haug	Sofie Buttingsrud & Elling Kullerud, gårdbruker
Kullerud, Jørgine	27/03 1901	Modum	Anne Olsen & Johan Olsen Branden gbr.
Kaarstad, Ingeborg	12/02 1901	Jevnaker	Nanny Aurora Nørtemam & Ole Hansen K., kjøpmann

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Larsen, Fritz Jørgen	10/11 1902	Strømsø	Josefine Viker & Oskar Larsen, konduktør
Larsen, Gunnar Ferdinand,	28/02 1903	Hønefoss	Marie Elise Fekjær & Gustav Adolf L. (død), fløter
Larsen, Hermand Laurits,	31/8 1901	Hønefoss	Martha Marie Hansen & Karl L., tømmermann
Larsen, Reidar	11/04 1902	Østre Toten	Bertha Jensen & Karl Johannes L., baneformann
Larsen, Thora Aashild	05/04 1901	Hønefoss	Maren Mikkelsen & Hans L., vognmann
Lie, Arnt Sverre	10/05 1902	Ådal	Ingeborg Syversdt. Rosendal & Martin Andreassen Lie, smed
Lie, Thorvald Kaare Edvin	15/09 1903	Ådal	Kari Edwardsdt. Flaskerud & Tor Olaf Julius L., disponent (død)
Lilleaas, Jørgen Anton	05/01 1902	Kristiania	Anette Petrine Skafjell & Carl L., pakkemester
Lindboe, Gunvor Marie Margrete	01/01 1904,	Kristiania	Olga Margrete Erlandsen & Jakob Heinrich L., ing.
Lund, Magnus Ragnvald,	16/11 1901	Hamar	Anna Dorthea Larsen & Jens Kraft Lund, fyrbøter
Lund, Ove Guttorm Johan	24/10 1903	Hamar	Anna Dorthea Larsen & Jens Kraft L., lokfører
Lundesgaard, Agnes	19/06 1902	Lunder	Marthe Ellefsd. Berg & Ole Andersen L. (død)
Lundesgaard, Helga Kristine,	22/9 1900	Lunder	Marthe Berg & Ole Andersen L. (død), gbr.
Løkke, Henry	26/06 1901	Kristiania	Ragna Hansen & Hilmar L., mekaniker, bileier
Løkke, Karl Marius	24/10 1902	Kristiania	Ragna Karoline Hansen & Hilmar L., verksmester
Madsen, Ragnhild Elisabeth	28/03 1901	Kristiania	Lovise Korsdal & Engebret M., konduktør
Mauseth, Gudrun Alfrida	10/05 1904	Vang	Golianna Gundersdt. Tronsmoen & Carl Alfred M., lokfører
Mauseth, Ragna Amalie	08/09 1902,	Hamar	Golianna Gundersdt. Tronsmoen & Carl Alfred M., lokfører
Melbye, Sverre	13/10 190+	???	Gustava Holth & Karl Johan M., rørlegger
Nilsen, Adolf Louis	13/7 1902	Kristiania	Karen Johnsen & Alfred Magnus N., blikkenslager
Mellerud, Rolf	25/03 1901	Jevnaker	Ragna Mathilde Kittelsen & Karl Olsen M., glassliper
Moe, Helene	02/07 1903	Jevnaker	Henriette Bjertnæs & Gudbrand Moe, bokholder
Moe, Nils Ragnar	09/03 1902	Jevnaker	Henriette Bjertnæs & Gudbrand Moe, bokholder
Moen, Astrid	22/12 1902	Jevnaker	Randi Gudbrandsen & Anton Johannes M., poståpner
Myhre, Alfhild Mimi Lambert,	26/6 1903	Flekkefjord	Vilhelms Kristine Lidman & Oskar Marinius M. barbermester
Mæhlum, Einar	27/01 1903	Jevnaker	Lovise Engen Johansen & Ole Gukbrandsen M., glassliper
Møyland, Ragna	28/03 1902	Sandefjord	Bredine Skjelland & Nils M., lærer
Nielsen, Niels Sandum	26/3 1901	Kongsberg	Elise Paulsen & Carl Andreas N., stasjonsmester
Nielsen, Paul	29/3 1903	Kongsberg	Elise Paulsen & Carl Andreas N., stasjonsmester
Nilsen, Sara Mathilde	6/3 1900	Hole	Jakobine Fredrikke & Mathias Nilsen, landhandler
Nordalen, Gudrun Amalie	24/2 1902,	Ådal	Anne Evensd. & Thorvald Olsen N., skogsarbeider
Nøklebye, Arne	20/06 1905	Hønefoss	Ragna Margrethe Egeberg & Edvard Ingemann N., urmaker
Nøklebye, Erik	31/07 1903	Hønefoss	Ragna Margrethe Egeberg & Edvard Ingemann N., urmaker
Nøklebye, Ragnhild Erika	31/10 1901	Hønefoss	Ragna Margrethe Egeberg & Edvard Ingemann N., urmaker
Nøklebye, Thorleif	09/12 1900,	Jevnaker	Elise Martinsen & Thorsten Jakobsen N. (død)
Olsen, Hansine	03/12 1899	Hønefoss	Karoline Pedersen & Anton Oisen, samlagsforstander
Olsen, Oscar Johan	02/12 1899	Drammen	Ragna Petra O. & Anders O., jernbanefullmektig
Olsen, Øivind Ask	08/09 1902	Drammen	Ragna Borghild Helene Brekke & Thomas Alfheim Olsen, elektriker
Ophus, Reidar Engelhardt,	3/7 1901,	Kristiansand	Gunda Pedersen & Ole O., overkonduktør
Oppen, Gunvor	18/03 1903	Norderhov	Inga Oppen & Ole Oppen, gårdbruker
Oppen, Karen	23/09 1902	Norderhov	Hanna Richter & Arnt Oppen, lege
Oppen, Ragna Kristine	27/1 1901	Norderhov	Inga & Ole A. Oppen, gårdbruker
Opsahl, Kaja	06/08 1901		Klara Pedersen & Nils Larsen Opsahl (død)
Paulsen, Helga Kristine	25/08 1903	Norderhov	Sofie Olsen & Paul Peder P., tømmermåler
Paulsen, Johan Henrik,	19/4 1902	Sørgefoss	Sofie Olsd. Ask & Paul Johansen P., gbr.
Pedersen, Sigrid Oline	31/03 1903	Kristiania	Olava Ruud & Peder Johan P., snekkermester
Petersen, Marie Kristine	21/09 1903	Hønefoss	Laura Bredesen & Herman P., sliperiarb.
Pettersen, Erling Artur Telning,	12/12 1900,	Sarpsborg	Otilie Vilhelmine Telning & Oskar P., stasjonsmester
Pettersen, Margit Sofie	24/12 1901	Hønefoss	Randine Andersen & Hans Edvard P., materialforvalter
Pjaakerud, Thor	15/06 1900	Kristiania	Elise Braathen & Thorvald Thorsen P., gbr.
Pleym, Arnold Julius	19/06 1903	Hemnes	Laura Hansine Dorothea Jensen & Georg P., politibetjent

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Pleym, Eivind	26/11 1901	Hønefoss	Laura Jensen & Georg P., politibetjent
Rakkestad, Leif	02/02 1902	Øvre Eiker	Anne Helene Rasmussen & Johan Rakkestad, gbr.
Rasmussen, Alf Henry, 8/8	1900	Hønefoss	Martha Helene Løkke & Marius R. slakter
Rasmussen, Bjarne Rosenberg	22/11 1904	Hønefoss	Mathea Helene Løkke & Marius R., slakter
Rastad, Bjarne Alexander	14/09 1904	Hønefoss	Inga Kulland & Ludvig R., forretningsfører
Rastad, Harriet Lovise	2/3 1902	Eiker	Inga Mattea Kulland & Ludvig Lauritsen R., forretningsfører
Reiersen, Sverre	20/08 1903	Hole	Karoline Gregersen & Thorvald R., banevokter
Romenes, Marius	27/11 1901	Kristiania	Lovise Andersen & Ole R., jernbanefullmektig
Ruden, Henriette	26/10 1901	Gran	Kristiane Margrete Halvorsbøle & Lars Olsen R., gbr.
Røgeberg, Solveig Marie	14/11 1903,	Ask, N.hov	Marie Monsen & Kristoffer R., landhandler
Rønning, Elisabeth Herslet	01/12 1903	Namsos	Kristiane Holand & Nils R., typograf
Røren, Astrid	09/10 1900,	Kristiania	Borghild Pauline Kragstad & Ole Nilsen R., konduktør
Røren, Paul Nicolai	14/03 1903	Kristiania	Borghild Gustava Hansen & Ole N. Røren, konduktør
Røste, Artur Stefan	04/07 1900	Hønefoss	Anne Helene Andresd. & Anders Johansen R., baneformann
Schjong, Magdalene Johanne Marie,	1/5 1899	Leksviken	Marie Olivia Strøm & Nils Fredrik Bruun S., lege
Selvig, Gunnar Peter Lauritz	29/01 1900	Ellen Marie Ottesen & Ludvig Laubett S., (død)	
Semmen, Inger Torine	03/09 1900	Ådal	Tora Reiersen & Anders Ellingsen S., gbr.
Sigvaldsen, Bergliot Annette	31/10 1902	Øvre Eiker	Hilda Gevelt & Anton Sigvaldsen, sliperarbeider
Skagnæs, Margit Kristine	26/10 1901	Norderhov	Marte Lundesgaard & Nils Skagnæs, gbr.
Skøien, Erling Martin	12/01 1904	Hønefoss	Elise Bergitte Lerberg & Ole Ellingsen S., handlende
Skaarud, Gudrun Margrethe	25/12 1902	Jevnaker	Anna Marie Johansen Østgaard & Iver Fredriksen S., landhandler
Solberg, Anders Oskar,	15/8 1900	Norderhov	Maren Olsd. & Kristian Solberg, sersjant
Solberg, Borghild	09/12 1902	Hole	Aasta Sofie Bratlie & Christian Hansen S., bruksbestyrer
Sollie, Olaf	20/07 1901	Hole	Sofie Eriksen & Johannes Olsen S., fabrikkarb.
Sperre, Emil	15/08 1899	Brandbu	Ellen Torgersd. & Thomas Erlandsen S., baneformann
Stang, Thora Eleonora	13/10 1902	Modum	Berthe Karoline Kleven & Immanuel S., lensmann
Steinhamar, Dagny,	02/08 1899	Hønefoss	Anna Kristoffersen & August St., lærer
Steinhamar, Per	15/12 1903	Hønefoss	Anna Jørgine Kristoffersen & Hans August S., lærer
Steinhamar, Steinar	07/07 1901	Norderhov	Anne Jørgine Kristoffersen & August S., lærer
Strand, Henry Ottar	23/04 1903	Gjøvik	Martha Johnsen Skulstad & Anton S., banemester
Strand, Sigbjørn Johannes,	20/7 1900	Grue	Marta Jonsen & Anton Nikolai S., banemester
Syversen, Toralf Bernholt	22/05 1903	Sørgefos	Birgit Halvorsdt. & Torvald S., murer
Sæther, Ester Bergliot	28/04 1901	Drammen	Laura Marie Olsen & Olaf Sæther, vognmann
Søberg, Gunnar	16/08 1903	Lærdal	Rikarda Kristofa Lockert & Kristian Olai S., telegrafbestyrer
Søberg, Rolf	12/10 1900	Lærdal	Rikarda Kristofa Lockert & Kristian Olai S., telegrafbestyrer
Søberg, Trygve	06/04 1902	Hauge i Lærdal	Rikarda Kristofa Lockert & Kristian Olai S., telegrafbestyrer
Sønstebye, Gunder	26/10 1901	Flå, Hallingdal.	Marie Gundersd. & Kolbjørn Trulsen S., proprietær
Sørensen, Haldis	29/03 1903	Hønefoss	Kristi Andersen & Andreas S., smed
Sørensen, Kristi	04/12 1904	Hønefoss	Kristi Gollette Andersen & Andreas S., smed
Tandberg, Alf	12/09 1903	Øvre Eiker	Helga Mathilde Rognerud & Wilhelm Tandberg gbr.
Tandberg, Elfrida Synnøve	16/10 1904	Hønefoss	Annette Martinsen & Thorvald Johannesen T., sersjant
Tandberg, Solveig Ragnfrid	8/3 1902	Hønefoss	Annette Sandberg & Thorvald I. T., sersjant
Tandberg, Torbjørg Aslaug	05/06 1903	Hønefoss	Annette Martinsen & Thorvald Johannesen T., sersjant
Teium, Filip	10/07 1900	Veme	Anette Hansd. Vendelborg & Hans Petter Nilsen T., formann
Thoen, Thora Kristine	02/06 1900	Modum	Trine Olsen Wejer & Petter T., handelsmann
Thon, Borger	29/06 1899	Hønefoss	Eli Nilsen & Jørgen Olsen Thon, sliperarbeider
Thorberg, Knut	25/09 1901	Eiker	Karoline Amalie Faasen & Erik T., kjøpmann
Thoresen, Henrik	03/03 1904	Hønefoss	Helga Nyborg & Johan T., samlagsforstander
Thoresen, Sverre	10/07 1901	Hønefoss	Helga Nyborg & Johan T., samlagsforstander
Thornæs, Fridtjof	18/03 1902	Levanger	Betzy Johnsen & P.M.Th., metodistprest

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Trommald, Gunnar	29/03 1901	Flå, Hallingdal	Marie Trulsd. & Gunnar Gunnarsen T., proprietær
Tveter, Marie	26/01 1903	Jevnaker	Ingeborg Olsen & Nils Martinsen T., landhandler
Tørud, Thorvald Erling	12/09 1901	Vang, Hedmark	Gina Mathiasd. & Martin Mathiassen, lokfører
Urholdt, Elfrid Bergkiot	5/7 1900	Modum	Helga Sofie Johnsen Mørck & Johan Klemmetsen U., snekker
Urholt, Bjarne Mørck	03/05 1903	Hønefoss	Helga Sofie Johnsen & Johan U., snekker
Vestengen, Alf Henry	17/11 1903	Asker	Petra Hedemansen? & Karl Antonsen V., arbeider
Vig, Gunnar	10/04 1901	Kristiania	Emma Mathilde Jonasd. Røsholm & Andreas Andersen Benterud,
Virstad, Gunnar Andreas	05/08 1901	Hønefoss	Betta Kristiansen & Søren Gulbrandsen, sliperiarb.
Wagner, Konrad Adolf,	11/12 1900,	Hønefoss,	Ragna Olsen & Fritz Julius W., gartner
Wang, Aslaug	28/07 1903	Jevnaker	Inga Therese Fredriksen 6 Halvor Halvorsen W., landhandler
Wang, Ellen	08/06 1901	Jevnaker	Inga Therese Fredriksen & Halvor Halvorsen W., landhandler
Wang, Kirstan Mathilde,	7/7 1899	Jevnaker	Inga Therese Fredriksen & Halvor Halvorsen W., landhandler
Wexhal, Kristine	11/03 1901	Hønefoss	Gunhild Andersen & Thorvald Gudbrandsen W. (død), kjøpmann
Windju, Elen Sigfrid	24/05 1904	Hønefoss	Marie Nilsen & Lars Eriksen W., faktor
Wistrøm, Rolf	02/07 1903	Modum	Eva Andersen & Edvard W., gartner
Wiull, Arne Martin	12/05 1902	Kristiania	Lina Olava Olsen & Michael Thoresen W., ing.(død)
Woldum, Jenny	26/03 1904	Hønefoss	Karen Martinsen & Knut Eriksen W., skomaker
Ødegaard, Bergliot	25/06 1902	Hønefoss	Maren Elise Olsen & Karl Kristoffersen, forh. gbr., nå brødkjører
Ødegaard, Ingegerd	21/03 1902	Hønefoss	Anna Feragen & Gustav Ø., amtsdyrlege
Ødegaard, Sofie Amalie,	6/1 1901	Hønefoss	Anna Feragen & Gustav Ødegaard, dyrlege
Øren, Anders	20/12 1899	Haug	Marthe Sofie Olsen & Lars Andersen Ø. gbr.
Østby, Bergliot Elisabeth	14/12 1903	Larvik	Kristine Nygård & Anton Ø., st.mester
Østby, Birger Nygård	20/05 1904	Larvik	Kristine Nygård & Anton Iversen Ø., stasjonsmester
Aabel, Lillian Margrethe	13/01 1903		Charlotte Strøm & Jens Oluf Aabel, agent
Aabel, Aagot	22/07 1901	Gjøvik	Anna Mørch & Elias Aabel, agent
Aalde, Sigrid Kristine	15/08 1903	Norderhov	Gunhild Olsen & Oluf Olsen Aa., lensmann
Aarflot, Olav	17/02 1902	Enebakk	Karoline Olsen & Andreas Aa., lærer
Aarflot, Sivert	08/11 1889	Aas	Karoline Olsd. & Andreas Aarflot, lærer & organist
Aarhus, Artur Hartvig,	1/1 1902	Hønefoss	Agnes Johannessen & Robert Aa., sadelmaker
Aarhus, Aase Olava	05/06 1903	Hønefoss	Agnes Arnesen & Robert Olsen Aa., sadelmaker
Aasen, Ruth	11/12 1901	Hønefoss	Maren Helgesen & Haavard Aasen, politikonstabel
Aasmundrud, Martha Kristiane	02/12 1901	Modum	Kristiane Stenseth & Olaus Aa. gbr.

Da Bent finne ble æresskjelt av Margrete Mule

av Sten Høyendahl

Bent finne og Kari Rasmusdatter på Krokskogen er kjent langt utenfor Ringerikes grenser for deres innsats mot den svenske invasjonshæren i 1716. Bent var speider for de norske troppene, mens Kari lot seg fange av svenskene og førte dem bak lyset med falsk informasjon. Tidlig på 1700-tallet hadde de vært husmannsfolk under Skamarken på Tyristrand. Bent Aslesen sees ikke med tilnavnet finne før de flyttet til Benteplassen eller Hiran på Krokskogen, og farsnavnene deres tyder ikke på finsk avstamning slik det har vært antatt. I 1699 bodde Bent på Solli under Fjulsrud i Hole, og en militærrulle viser at han hadde tjent som soldat. Stort mer enn dette har vi ikke visst om de to. Tingboken for 1686 viser imidlertid at Bent Aslesen som ung mann ble innblandet i en rettssak. Det var Margrete Mule som hadde beskyldt ham for tyveri av en båt ved Juveren, like ved Norderhov kirke. Margrete Mule var ikke hvem som helst. Hun var gift med herr Otte Jacobssøn, den intrigante sognepresten i Norderhov.

Harde ord ved Juveren

Bent Aslesen var 10. mars 1686 innstevnet til tinget av major Søren Rasmussøn for å vitne om at Margrete Mule hadde kommet med skjellsord mot majorens hustru og hennes følge. Bent var trolig i begynnelsen av tyveårene. Han var i stevningen kalt Bent Nilsen, men sa fra i retten om at dette var feil, da hans far het Asle. Navnet Bent Aslesen er så sjeldent at det ikke kan være tvil om at vi har funnet rett mann.

Bent fortalte at han sist sommer hadde fulgt fruene til major Søren Rasmussøn og løytnant Anders Brun fra Frok nord til Juveren i Norderhov. Der hadde de bedt prestesønnen Laurids Ottessøn om å få låne en båt som tilhørte hans far, og det fikk de. Bent rodde dem ut og dro tre varp med vadet før de to damene ville på land igjen. De gikk opp til Frok, mens Bent hengte opp fangsten på noen staurer. Laurids Ottessøn gikk da i båten for å ro den hjem til prestens land. Bent var på vei opp bakken til Frok da Margrete Mule kom ned til vannet og begynte å bruke munn: *Diefvelen skall fare i Jers tiufvepach, for min baad har I staalet*. Hun hadde bedt Bent komme bort til seg, men han hadde svart at han ikke hadde noe med henne å bestille. Bent forklarte under avhøret at han ikke hadde hørt Margrete nevne noen ved navn.

Margrete Mule kom nå i retten og leverte et skriftlig innlegg fra hennes ektemann. Hun gjorde det klart at det var Bent og ingen andre som hun hadde snakket til nede ved Juveren. Kari Larsdatter, et annet vitne, hadde vært på Frok da Bent kom tilbake, og hadde spurt ham hvorfor de bråkte slik der nede ved vannet. Bent hadde svart at det var prestekona som hadde ropt etter dem og skjelt dem ut som tyvepakk. Retten fant at Bent selv var part i saken, slik at han ikke fikk sverge på sitt vitneprov. Kari Larsdatter fikk derimot avlegge ed.

En major i Hole

Major Søren Rasmussøn var fra 1680 sjef for Hallingdals kompani under Oplandske infanteriregiment. Han eide Øvre Hårum i Steinsfjerdingsgen i Hole, men det er uvisst hvor han bodde. Dessuten hadde han nabogården Stein som frigård, og hadde krav på ti riksdaler av de årlige skattene. I tingbøkene finner vi majoren involvert i flere saker, og får et klart inntrykk av at han var en konfliktsøkende person.

Kort etter opptrinnet ved Juveren, i juni 1686, kjøpte majoren Storøya og Rytteraker av lagmann Laurids Christenssøn Vendel. Han solgte Øvre Hårum året etter, og avhendet Storøya

og Rytteraker i 1691 da han etter alt å dømme forlot Ringerike. To år tidligere hadde han avsluttet sin militære karriere.

En stridbar kvinne

Margrete Mule var datter av sogneprest Christen Bertelssøn Mule i Vågå. Rundt 1676 hadde hun inngått ekteskap med herr Otte Jacobssøn i Norderhov, som nettopp var blitt enkemann. Hun var da nok noe oppe i årene, ettersom herr Christen i Vågå døde allerede i 1643.

Vinteren 1686 lå Margrete Mule også i rettstvist med løytnant Anders Brun, som i likhet med presten hadde kattiser i Juveren. Dette var et fiskeredskap av trestokker som var slått ned i bunnen av et vann. Det var blitt begått hærverk på løytnantens kattiser. Han hadde beskyldt prestekona for å ha bedt noen karer hogge dem i stykker, men fikk ikke medhold på tinget.

Jus og realiteter

Major Søren Rasmussøn hadde tatt initiativ til vitneavhør, ettersom Bent Aslesen hadde antydnet at Margrete hadde beskyldt de to offisershustruene for tyveri. Vitneavhør på tinget kunne legges til grunn dersom majoren valgte å reise sak mot Margrete. Ved Juveren hadde Bent gjort det klart for den illsinte prestekona at han ikke hadde noe med henne å bestille, og han presiserte under avhøret at han ikke visste hvem hun hadde kalt tyvepak. Han hadde derfor ikke tatt til seg beskyldningene. Dette stemte dårlig med Kari Larsdatters edfestede vitneprov. Hun hadde gjenfortalt Bents ord til henne: at prestekona hadde ropt etter dem alle og skjelt dem ut.

Margrete bekreftet at det var Bent hun hadde skjelt ut ved Juveren. Åpenbart lot majoren og løytnanten det være med dette - det var ikke deres hustruer som var blitt beskyldt for tyveri, og det var ikke nødvendig å gå til sak. At prestekona hadde rettet beskyldninger mot Bent, angikk ikke dem, selv om Bent etter alt å dømme var i majorens tjeneste.

Tyveri var fra gammelt av ansett som uærlig gjerning, og å beskyldte andre urettmessig for slikt kunne koste dyrt. I Christian 4.s Norske Lovbog, mannhelgebolkens kapittel 21, heter det at ingen skal beskyldte en annen for uærlig sak uten bevis. Om dette likevel skjedde, skulle bøter ilegges med fire mark sølv til kongen og samme beløp til den som var blitt æresskjelt.

Om Bent hadde reist sak mot prestekona, ville han ha stått sterkt juridisk. Han kunne ha innstevnet prestesønnen Laurids Ottessøn for å få fastslått at båten var lånt, og de to offisershustruene ville ha kunnet bekrefte dette. Men det var vel ikke så enkelt for en fattig unggutt å legge seg ut med de kondisjonerte, og særlig ikke med den selvbevisste herr Otte og hans uregnelige hustru. Bent fant det nok derfor best å overhøre de ærekrenkende beskyldningene.

Og med det ender denne lett komiske historien, som ikke på noen måte forringer Bents ettermæle. Derimot sier den mye om prestekona Margrete Mule og hennes omgang med sine medmennesker.

Trykte kilder

Ringerike og Hallingdal sorenskriveri, tingbok 33 (1686). Avskrift ved Thorleif Solberg.

Litteratur

Høyendahl, Sten: Fra Skamarken på Tyrstrand til Benteplassen på Krokskogen. *Heftet Ringerike* 2007, s. 11-14.

Smeden og husmannsønnen Lars Hansen og hans etterslekt på Ringerike

av Nils Elsrud

Min tippoldefar smeden **Lars Hansen** (1811-1893) kom 5. september 1811 til verden på Haugaløkka i Sigdal. Han ble døpt 22. september i Sigdal kirke. Lars Hansen kom med sin hustru **Astrid Narvesdatter** (1811-1858) til Modum i 1842. Hun ble født på Strandeie i Sigdal den 30. april 1811 og døpt i Sigdal kirke 19. august; de giftet seg 29. november 1837 i Sigdal kirke. Da hadde de allerede fått datteren Marthe som døde bare tre uker gammel.

Vi kan lese i kirkeboken 1848 for Modum om Lars Hansen (39 år) og Astrid Narvesdatter (34 år) som seks år tidligere kom fra Sigdal. De kom til gården Buskerud som hører til Nykirke sogn i Modum. Lars kom dit som gårdsmann og smed for Collett, og dette bevitnes i kirkeboken da de kom til Modum. Det er mulig at de kom fra Eiker, for i 1841 fikk de sønnen Hans, født på Myroeie i Eiker.

Det var John Collett som på den tiden var eier av Buskerud. Vi ser ved dåpen til Anne Jørgine i 1852 at de bodde på en av de to plassene under Buskerud som hette Moen, for foreldrene oppgis da som smed Lars Hansen Moen under Buskerud og Astrid Narvesdatter. Ved dåpen til Johannes i 1844 står det smed Lars Hansen fra Sigdal og Astrid Narvesdatter Buskerudeie, og også ved dåpen til Ingeborg Maria i 1849 er foreldrene husmannsfolk på Buskerudeie.

Buskerud gård har gitt navnet til Buskerud fylke. Denne gården står sentralt i Modums historie som fogdegård og sete for Collett-familien gjennom 120 år frem til midten av 1800-tallet. Det har stått en stavkirke på eiendommen, og gården Nyhus som lå under Buskerud ble i 1617 nevnt som prestegård. Modum kommune tok over gården, og i 1912 flyttet Buskerud Fylkes Landbruksskole inn i hovedhuset. Navnet betyr biskopens rydning, og slik kan vi følge det fra det første gang opptrer i 1331, da *Eivindr prest* i Nykirke og *Assulfuer Eivindsson i Biscopsrudi* er med og undertegner et diplom.

Lars Hansen var sønn av **Hans Torgersen Kringstadeie** i Sigdal (1784-1839) og **Marte Johnsdatter Ramstad** (1777-1849). Lars var det tredje barnet i en søskenflokk på fem. Astrid var datter av **Narve Nilsen Hovseie Strandeie** (1773-1852) og **Goro Jakobsdatter Kopseng** (1776-1862).

Ved Astrids død i 1858 står følgende innført i kirkeboken: *Gardkone Astrid Narvesdatter Buskerudeie 45-46 år gammel, oppholdssted Buskerudeie. Hustru til gårdssmed Lars Hansen.*

På parallellsiden til denne innføringen står følgende: *Dødfødt pigebarn begravd 1859 januar i Nykirke med konen Astrid Narvesdatter - foreldre Hans Larsen og Gunhild Marie Hansdatter.* Jeg kjenner ikke til hvor vanlig dette var, men det er eneste gang jeg har sett et slikt tillegg i en kirkebok. Foreldrene til det dødfødte barnet, Hans Larsen (f. 1827) og Gunhild Marie Hansdatter (f. 1830) giftet seg i 1853 i Modum.

Som enkemann giftet Lars seg igjen 18. mars 1863 med enken **Sigrid Andersdatter** (1813-1890). Hun hadde vært gift med Amund Nilsen Buskerudeie og blitt enke. Begge familiene har nok bodd på Buskerudeie og kjent hverandre fra før. Da begge ble enkefolk, passet det vel at de giftet seg med hverandre. Sigrid var født på Askimeie, Gran på Hadeland i 1813.

I folketellingen for 1865 finner vi igjen Lars Hansen og Sigrid Andersdatter. De bor på Skolemesterplassen, en husmannsplass under Mellom-Skinnes i Krødsherad sammen med Lars sin datter Anne Jørgine, 14 år, og Sigrid sin sønn Andreas Amundsen, 13 år. De hadde tre storkveg og tre får, og dyrket i 1865 bygg, havre og poteter på plassen. Ifølge bygdeboken for Krødsherad var dette en forholdsvis bra plass da Lars og Sigrid bodde her, og de bodde på denne plassen helt til sin død. Jeg kan ikke se at de hadde barn.

Vi ser at sønnene Narve Larsen, Johannes Larsen Stenseth og Magnus Larsen alle er smeder som faren. Barnebarna Laurits Narvesen og Lars Stenseth ble også smeder og hovslagere. Barnebarnet Sigrid Stenseth sin mann, Edvard Engebretsen fra Nes i Ådal, var også smed.

1.1 **Marthe Larsdatter**, født 14. november 1837 på Strandeie, Sigdal, døpt 29. november i Sigdal kirke (hjemmedøpt av Goro Jakobsdatter Strandeie 17. november), død 9. desember 1837 på Strandeie, gravlagt 20. desember i Sigdal kirke.

1.2 **Narve Larsen**, født 16. januar 1839 i Sigdal. Ved konfirmasjonen i 1854 bor han på Buskerudeie sammen med foreldrene. Ved folketelling 1865 bor han i Nymoen under Fossum, Modum. Han gifter seg 1. januar 1863 i Modum med **Anne Karine Corneliusdatter**, f. 1838 (datter av **Cornelius Andersen Linderudeie**). Narve og Anne Karine kommer til Fjøsvisa i Ådal en gang mellom 1870 og 1873 med fire barn som er født i Nykirke; deres datter Karoline ble født i 1873 på Fjøsvisa. Ved folketellingen i 1875 og

noen år fremover er de bosatt på Røste i Ådal, og deres siste barn, Hans, er født i 1881 på Røste. I 1885 bor familien på Velten; det ser vi av konfirmasjonen til Laurits. I 1888 og 1890 bor de på Veieneie, mens ved Narves død i 1890 bor de på Haugebråten i Norderhov. Narve var som sin far smed. Som vi har lest flyttet familien mye rundt, så han har nok vært gårdssmed på forskjellige gårder, først på Modum og siden i vårt distrikt.

1.2.1 **Kristian Ludvig Narvesen**, født 5. mars 1863 i Nykirke, Modum. Ved folketellingen 1875 er han på Røste. Konfirmert 1878 i Hval kirke.

1.2.2 **Andrea Narvesdatter**, født 9. oktober 1864 i Nykirke, Modum. Ved folketellingen 1875 er hun på Røste. Konfirmert 1879 i Hval kirke. Gift 4. oktober 1885 i Norderhov kirke med **Olaf Arnesen**. De bor 1885-88 på Veieneie, Norderhov. I 1889 finner vi dem i Hengslebråten, Norderhov. Olaf er født 1864 i Brandval (sønn av **Arne Simonsen**). De hadde fire barn som jeg kjenner til.

1.2.3 **Mina Marian Narvesdatter**, født 7. juli 1867 i Nykirke, Modum (ved konfirmasjonen står det at hun er født på Fjøsвика, det er nok feil). Ved folketellingen 1875 er hun på Røste. Konfirmert 1882 i Hval kirke. Ved folketellingen 1900 er hun på Hallum, Norderhov, og som yrke er oppgitt at hun forretter "hvadsomhelst i huset forefaldende arbeide". Hun var fadder til tanteungene Karine og Nora.

1.2.4 **Laurits Narvesen**, født 7. april 1870 i Nykirke, Modum, døpt 6. juni. Ved folketellingen 1875 er han på Røste. Konfirmert 12. april 1885 i Norderhov kirke, og bodde da hos familien i Hvelven. Ved folketellingen 1900 er familien bosatt i Aadalens træsliberies arbeiderbolig, og Laurits er smed. Gift 5. desember 1896 i Norderhov kirke med **Karoline Sofie Martinsdatter**. Det er tre barn jeg kjenner til.

1.2.5 **Karoline Narvesdatter**, født 18. april 1873 på Fjøsвика, Ådal, døpt 25. mai i Hval kirke. Ved folketellingen i 1875 er hun på Røste. Konfirmert 30. september 1888 i Norderhov kirke; var da hjemme hos foreldrene på Veieneie, Norderhov.

1.2.6 **Netha Marie Narvesen**, født 10. jan. 1876 på Røste, døpt 19. mars i Hval kirke (faddere: Ragnhild Hallingby, Petra Bergsund, Elling Røste, Andreas Jørgensen, Henrik Rundhaugen). Ved folketellingen 1900 bor hun i Helgesens gate 42, Kristiania. Emigrerte august 1905 til Nord-Dakota, USA (reiste med linjen/rederiet Angelo). Gift med **Laurits Ellingsen Haldum**, født 28. mai 1861 i Norderhov (sønn av **Elling Halvorsen Haldum** og **Anne Elisabeth Helgesdatter Lie**), døpt 20. oktober 1861 i Norderhov. De var i 1900 bosatt på Hallum, Norderhov, der han var gårdbruker. Jeg kjenner til ett barn.

1.2.7 **Gina Bolette Narvesdatter**, født 12. september 1878 i Hval sogn, Ådal, døpt 27. oktober i Hval kirke. Bodde i 1900 på Nordre Haugen, Norderhov. Gift 15. september 1895 i Norderhov med **Anders Eriksen Haldum**. Han var født i Skoger, Nedre Eiker i 1875. Det er fire barn jeg vet om.

1.2.8 **Hans Andreas Narvesen**, født 2. juni 1881 på Røste, døpt 28. august 1881 i Hval kirke.

1.3 **Hans Larsen**, født 17. november 1841 på Myroeie, Eiker, døpt 26. desember i Eiker. Jeg har verken funnet dødsfall eller andre spor etter Hans.

1.4 **Johannes Larsen Stenseth**, min mors bestefar, var født 26. juni 1844 på Buskerudeie, Nykirke, Modum (ved giftermålet med Ingeborg oppgitt 22. juni), døpt 4. august i Nykirke. Faddere ved dåpen er Torgrim Engereie, Lovise Pedersdatter Moen, Malene Tverrud, Peder Olsen, Christen Moen og Ole Olsen. Ved folketellingen 1865 er han på Linderud, Dalen i Simonfjerdings, Nykirke, som ugift smed, 22 år, født i Modum, med Eline Carlsdatter som husholderske; hun er 33 år, ugift og født i Modum. Gift 8. februar 1878 i Vestre Slidre med **Gunhild Marie Pedersdatter Nordqvist**, født 1852 i Sør-Aurdal (datter av **Peder Gustav Nielsson Nordqvist** fra Sverige og **Barbro Olsdatter Ruste**). Hun døde i barsel i 1879 i Lykja, Tollevsrud, Sør-Aurdal. De hadde ei datter, Anne, som døde som spedbarn.

Johannes giftet seg igjen 11. august 1883 i Nes kirke med min oldemor, **Ingeborg Andersdatter Bergerud**; hun var datter av **Anders Andersen Bergerud** og **Sigrid Nilsdatter Neseie Hengsle**, døpt 14. oktober 1860 i Nes kirke (faddere: Gjertrud Tronsdatter Ørneberg, Kari Olsdatter, Sigrid Andersdatter Neseie, Ole Christoffersen, Erik Olsen Løkken, Syver Jonsen Fossholm). Bodde sammen med familien på Bergerud under Bakke i Nes i Ådal helt frem til hun giftet seg. Johannes og Ingeborg bosatte seg på Steinset i Begnadalen. Han tok også navnet sitt fra denne plassen, et navn som min mor og hennes søsken brukte som etternavn frem til deres giftemål. Vi kan lese i "Gard og bygd i Sør-Aurdal" at Johannes Larsen fra Modum, kalt Johannes Smed, i 1891 bodde på plassen Steinset (skiftet senere navn til Skovlund og enda senere til Skoglund). Steinset lå mellom Steinurelva, Nedre Granheim, Granli og Hedalsvegen. Den første kjente busettinga på plassen er husmannsfolkene Harald Halvorsen Piltingsrudeie, født i 1816. Det framgår også at sønnen Lars (min morfar) slo seg ned som smed i bygda, og som faren ble en dyktig smed og hovslager. Videre står det: "Da Lars Tollevsrud solgte plassen i 1913 til Anders Knutsen Haugen fikk Ingeborg lov til å sette opp ei stugu på ei anna tomt på eiendommen. Johannes og Ingeborg hadde ei ku.

Av den store barneflokk som vokste opp flyttet alle ut så nær som Lars som overtok stugua til moren. Han flyttet senere til Ådal”.

Siden dette er min nære slekt så vil jeg følge den i korte trekk frem til i dag. Det eldste barnet, Anne, er Johannes' datter med Gunhild Marie Pedersdatter Nordqvist, mens de øvrige barna er med Ingeborg Andersdatter Bergerud:

1.4.1 **Anne Johannesdatter Stenseth**, født 1878 i Sør-Aurdal, død 1878.

1.4.2 **Gunhild Marie Johannesdatter Stenseth**, født 2. november 1882 i Nes, Ådal, døpt 10. desember i Sigdal kirke, konfirmert 1897 i Begnadalen, Sør Aurdal, bosted 1904 Hen, Ådal, tjenestepike. Gift 26. juni 1904 i Hval kirke med **Johan Andersen Bangren**, (forlovere: smed Edvard Ellingsen, Hen og Julius Johannessen, Vågård), bosted 1905 og 1907 Hen. Johan var født 6. mai 1878 i Hval (sønn av **Anders Andersen Bangren** og **Anne Kristine Andersdatter**), døpt 16. juni 1878 i Hval kirke, konfirmert 6. mai 1893 i Norderhov kirke, bosted 1893 Hen, folketelling 1900: i Grustaget (Jernbanens), Hen, yrke 1904 og 1907: jernbanearbeider. Død 16. desember 1946 i Ådal.

1.4.2.1 **Artur Andersen Bangren**, født 29. desember 1904 i Hen, Ådal, døpt 26. februar 1905 i Hval kirke, død 26. januar 1982. Gift med **Gina Andersen**, født 23. desember 1904, død 19. november 1972.

1.4.2.1.1 **Johan Bangren**, født 1928.

1.4.2.1.2 **Reidun Andersen**, født 1932. Gift med **Knut Landskaug**.

1.4.2.1.2.1 **Anne Andersen**, født 1954. Gift med **Tore Nicolaisen**, født 1954.

1.4.2.1.2.2 **Mette Andersen**, født 1956. Gift med **John Lindstad**, født 1954.

1.4.2.1.3 **Kirsten Andersen**, født 1933. Gift med **Harry Hansen**.

1.4.2.1.4 **Arne Bangren**, født 1935. Gift med **Liv Bangren**, født 1935.

1.4.2.1.5 **Aslaug Andersen**, født 1937. Gift med **Ingvar**,

1.4.2.1.6 **Leif Bangren**, født 1941. Gift med **Hanna Bangren**.

1.4.2.2 **Johannes Andersen Bangren**, født 8. april 1907 på Hen, Ådal, døpt 16. juni i Hval kirke. Gift med **Myriem Andersen**.

1.4.2.2.1 **Albert John Andersen**, født 1952. Gift med **Nessa Hermann**, født 1953. Albert og Nessa bor i Canada, og har vært i Norge.

1.4.2.2.2 **Paul Lou Andersen**, født 1955.

1.4.2.3 **Victor Andersen Bangren**, født 13. juli 1908 i Flå, emigrert 1929 til USA, død november 2001. Gift i oktober 1938 med **Arnhild Holm**, født 1910 i Nesbyen, emigrert 1929 til USA, død 1995.

1.4.2.3.1 **John Anderson**, født 1945. Gift september 1969 med **Susan Lynn Compton**.

1.4.2.4 **Einar Andersen Bangren**, født 3. februar 1910, død 26. mars 1978.

1.4.2.4.1 **Knut Andersen**.

1.4.2.5 **Kristine Andersen Bangren**, født 1911. Gift med **Harald Knutsen**, født 1910.

1.4.2.5.1 **Erik Andersen**, født 1948. Gift med **Mari Brandsar Knutsdatter**, født 1953.

1.4.2.5.2 **Tore Andersen**, født 1948.

1.4.2.6 **Ivar Andersen Bangren**, født 1913, død 14. juli 1982. Gift med **Edel Andersen**, født 1913.

1.4.2.7 **Ester Andersen Bangren**, født 1916.

1.4.3 **Laura Johannesdatter Stenseth**, født 4. juni 1884 i Sør-Aurdal. Gift med en **Hansen**, født i Sør-Aurdal.

1.4.3.1 **Johannes**.

1.4.3.2 **Nils**.

1.4.4 **Sigrid Johannesdatter Stenseth**, født 10. desember 1885 i Sør Aurdal, bosted 1904: Tandbergmoen, Norderhov, død 12. november 1973. Hadde en datter med **Johan Olsen Smedsrud**, f. 1884 i Land, bodde 1904 på Østby, Åsa, Norderhov. Gift med **Edvard Engebretsen**, født 18. november 1882 i Ådal. De bor i 1906 på Hen, i 1914 på Elvebakken, Nes i Ådal. Som sine svogre var han smed av yrke. Han døde 31. januar 1966 i Nes sogn.

Det eldste barnet, Johanne, er Sigrids datter med Johan Olsen Smedsrud, mens de øvrige barna er med Edvard Engebretsen:

1.4.4.1 **Johanne Johansdatter Elvebakken**, født 20. september 1904 i Tandbergmoen, Norderhov, døpt 16. oktober i Norderhov kirke, konfirmert 1919 i Nes kirke, yrke 1924: tjenestepike, død 1968 i Ådal. Gift 5. desember 1924 i Nes kirke med **Olaf Olsen Hella** (forlovere: Martin Sandvold, Fr. Nærland). Familien bodde i 1925 på Elvebråten, Ådal, og i 1926 på Solvang, Ådal. Olaf var født 16. september 1900 på Langbråten, Fagernesøie i Nes (sønn av **Ole Iversen Gravbraaten Langbråten Hella** og **Olia Ellingsdatter Bråten**), døpt 28. oktober i Nes kirke (faddere: Marit Braaten, Johannes Braaten, Sigrid Kvernbraaten, Ole Skollerud, Iver Gravbraaten), konfirmert 1915 i Nes kirke, yrke 1924 og 1926: skogsarbeider, død 1957 i Ådal.

1.4.4.1.1 **Ole Hella**, født 1925 på Elvebråten, Ådal, døpt 10. april i Nes kirke (faddere: Julie Andersen, frk. Ingrid Engebretsen, smed Edvard Engebretsen, skogsarbeider M. Solheim, skogsarbeider Yngvar Hella). Gift med **Eva Hella**, født 1931.

1.4.4.1.2 **Erland Hella**, født 1926 på Solvang, Ådal, døpt 16 jan 1927 i Nes kirke, Ådal (faddere: kone Marit Amundsen, skogsarbeider Ole Amundsen, smed Edvard Engebretsen, kone Anne Gravbråten). Han giftet seg med **Dagrun Hella**, født 1927.

1.4.4.1.3 **Liv Hella**, født 1941 i Nes i Ådal, gift med **Trygve Ruste**, født 1932 (sønn av **Ole Torkildsen Ruste** og **Gunhild Marie Andersdatter Brager**).

1.4.4.1.4 **Mary Hella**, født 1943 i Nes i Ådal. Gift 19. september 1964 i Nes kirke med **Anders Ruste**, født 1940 i Hedalen, Sør-Aurdal, (sønn av **Ole Torkildsen Ruste** og **Gunhild Marie Andersdatter Brager**), bosted 1964: Storruste, Sør-Aurdal, fiskehandler.

1.4.4.2 **Ingrid Karoline Engebretsen**, født 1. juni 1906 på Hen, Ådal, døpt 8. juli i Hval kirke. Gift med **Jens Karlsen**, født 6. august 1904, død 29. juli 1982.

1.4.4.3 **Engebret Engebretsen**, født 14. desember 1907 i Ådal, døpt 19. januar 1908, død 18. desember 1980.

1.4.4.4 **Kåre Engebretsen**, født 1914 på Elvebakken, Nes i Ådal, døpt i Nes kirke, bosted 1960 i Nes, bilreparatør, død 12. januar 1988 i Ådal. Gift 24. september 1960 i Nes kirke med **Anne Gudbrandsdatter Pladsen**, født 1929 på Pladsen, Gravli, Ådal, (datter av **Gudbrand Kristoffersen Pladsen** og **Anne Kristiansdatter Bølviken**), døpt i Nes kirke (faddere: pike Ingrid Pladsen, poståpner Ingvald Bølviken, skogsarbeider Hans Sagbakken). Bosted 1960: Nes i Ådal, ekspeditrise.

1.4.4.4.1 **Anne-Karin Engebretsen**, født 1961. Gift med **Bjørn Lillejordet**, født 1958.

1.4.5 **Astrid Johannesdatter Stenseth**, født 14. juni 1888 i Sør-Aurdal, ved folketellingen 1900 på Steinset, Begnadalen, død 18. februar 1957. Gift med **Paulmar Godtlund**, født 15. mars 1893 på Skarnes, Odal, død 27. august 1957.

1.4.5.1 **Sigurd Godtlund**, født 1923 i Oslo, død 3. september 1988. Gift med **Aslaug Kristoffersen**, født 1925 i Lier, død 9. juli 1986.

1.4.5.1.1 **Lena Godtlund**, født 1960 i Drammen. Gift med **Kjell Pettersen**, født 1961 i Bærum. Skilt 1991.

1.4.6 **Olga Johannesdatter Stenseth**, født 9. mai 1890 i Sør-Aurdal, folketelling 1900: på Steinset, Sør-Aurdal, død september 1979 i North Dakota, USA. Hun kom 30. august 1907 til Ellis Island, bare 17 år gammel, som emigrant med skipet Baltic fra Liverpool. Båten var bygd i 1904 av Harlan & Wolff Limited, Belfast i Nord-Irland, og var på 23 884 bruttotonn, 726 (bp) fot lang; 75 fots bredde, damp firetrinns ekspansjonsmotor, dobbeltskrue, marsjfart 16 knots. Det var plass til 2875 passasjerer, herav 425 på første klasse, 450 på andre klasse og 2000 på tredje klasse. Båten ble bygd for White Star og Dominion Lines. Det var troppeskip under første verdenskrig, og gikk til opphogging i 1933.

Gift med **Peter Andreas Langemo**, født 21. november 1894 i Fingal, North Dakota (sønn av **Nils Petersen Langemo** og **Minnie Mina Dunham**), død 20. juli 1979 i North Dakota.

1.4.6.1 **Paul Trygve Langemo**, født i Sør-Aurdal. Gift med **Norma Langemo**.

1.4.6.1.1 **Laure Langemo**. Gift med **Katryn Langemo**.

1.4.6.1.2 **Barbara Langemo**.

1.4.6.1.3 **Eugene Langemo**.

1.4.6.1.4 **Daniel Langemo**.

1.4.6.1.5 **Anette Langemo.**

1.4.7 **Anders Johannesen Stenseth**, født 4. desember 1892 i Sør-Aurdal, folketelling 1900: i Steinset, Begnadalen.

1.4.8 **Martha Johannesdatter Stenseth**, født 13. juli 1893 i Sør-Aurdal, folketelling 1900 i Steinset, Begnadalen, død 30. november 1968. Gift med **Kay Meder Esrød**, født 22. desember 1892 i Danmark, død 26. mai 1955.

1.4.8.1 **Willy Esrød**, født 1918 i Oslo, død 20. september 1972. Gift med **Edith Esrød**, født 1915.

1.4.8.1.1 **May Esrød**, født 1944. Gift med **Odd Håkon Holseter**, født 1945.

1.4.8.1.2 **Wenche Esrød**, født 1946. Hun giftet seg med **Jan Arvid Brunell**, født 1945.

1.4.9 **Inger Johannesdatter Stenseth**, født 4. april 1895 i Sør-Aurdal, død 11. august 1943. Gift med **Arnold Lau**, født 29. november 1895 i Drammen, død 18. september 1978.

1.4.9.1 **Arnfinn Henri Lau**, født 1918 i Drammen, død 1. september 1944.

1.4.9.2 **Reidar Emil Lau**, født 1920 i Drammen. Gift med **Berit Helgesplassen**, født 1920 i Veggli, Numedal.

1.4.9.3 **Inger Synnøve "Tutti" Lau**, født 1922 i Drammen, død 1965.

1.4.9.3.1 **Per Godtfred Lau**, født 1941.

1.4.9.4 **Per Lau**, født 1929 i Drammen. Gift med **Sigrid Villandsen**, født 1934.

1.4.10 **Johanne Johannesdatter Stenseth**, født 27. mars 1897 i Sør-Aurdal, død 31. mars 1982. Gift med **Martin H. Haugestad**, født 25. september 1893 i Sande, død 4. desember 1969.

1.4.10.1 **Olaus H. Haugestad**, født 1919 i Undrumsdal, Vestfold. Gift med **Helga Dale**, født 1923.

1.4.10.1.1 **Jan Olav H. Haugestad**, født 1946. Gift med **Helga Elise Bergan**, født 1946.

1.4.10.1.2 **Grete H. Haugestad**, født 1949. Gift med **Gunnar Eggen**, født 1948.

1.4.10.1.3 **Reidun H. Haugestad**, født 1958.

1.4.10.2 **Leif H. Haugestad**, født 1921 i Undrumsdal. Gift med **Solveig Andersen**, født 1924.

1.4.10.3 **Kristine Marie H. Haugestad**, født 1924 i Undrumsdal. Gift med **Einar Wang**, født 1924.

1.4.10.4 **Reidun Johanne H. Haugestad**, født 1926 i Torrud, Hof, Vestfold, gift 1) **Sigurd Danielsen**, født 1924, 2) **Skjalg Johnsen**, født i Bodø.

1.4.10.4.1 **Thor Sigurd Danielsen**, født 1948. Gift med **Anette Stirler**, født 1950.

1.4.10.4.2 **Jan Reidar Danielsen**, født 1949. Gift med **Sølva Klokkehaugen**, født 1949.

1.4.10.4.3 **Jorun Kristine Danielsen**, født 1960.

1.4.10.4.4 **Juni Johnsen**.

1.4.11 **Gudrun Johannesdatter Stenseth**, født 10. februar 1899 i Sør-Aurdal, død 1986. Gift 2) **Otto Høiseith**, født 9. april 1901 i Lier, død 1969.

1.4.11.1 **Kåre Berg**, født 1924 i Aurdal, død 5. oktober 1981. Gift med **Aslaug Kristoffersen**, født 1925 i Lier, død 9. juli 1986.

1.4.11.1.1 **Willy Berg**, født 1945. Gift med **Thorild Berg**, født 1945.

1.4.11.2 **John Willy Høiseith**, født 1933 i Lier. Gift med **Elin Fredriksen**, født 1933.

1.4.11.2.1 **Jan Stefan Høiseith**, født 1958. Gift 27. juni 1986 med **Carina Marie Liljemark**, født 1962.

1.4.11.2.2 **Kristina Elisabeth Høiseith**, født 1962.

1.4.12 **Lars Johannesen Stenseth** (min bestefar), født 10. desember 1900 på Steinset, Sør-Aurdal, døpt 27. januar 1901 i Begnadalen kirke, konfirmert 16. mai 1915 i Begnadalen kirke, bodde da på Fredheim (karakterer: kristendomskunnskap: godt, oppførsel: meget godt). Smed og damvokter, død 13. februar 1962 i Ådal, gravlagt i Viker kirke. De kom fra Sør Aurdal til Ådal i 1943. Stua i Fredheim ble flyttet til Ådal og brukt som hønehus.

Lars giftet seg med **Magnhild Nilsdatter Bråten**, født 17. august 1904 på Hulebråten, Bjørgumseie, Nord-Aurdal (i kirkeboka står 16. august, men hun feiret alltid dagen den 17.) (datter av **Nils Nilsen Hølabrøtin** og **Gunhild Eivinsdatter Brenninge**), døpt 16. oktober i Nord Aurdal (faddere: Anders Alfsen Bjørgo,

kone Oline Evensdatter Braaten, Ragnhild Evensdatter, Syver Knutsen), død 11. desember 1992 i Ådal, gravlagt i Viker kirke.

1.4.12.1 **Gunnvor Stenseth**, født 1928 i Sør-Aurdal, død høsten 1988. Gift 3. juli 1954 i Viker kirke med **Erik Olsen Lindvær**, Hadeland, skilt.

1.4.12.1.1 **Ann Christin Lindvær**, født 1963. Gift med **Ulf**.

1.4.12.1.2 **Marianne Lindvær**, født 1964. Gift med **Terje Hammersborg**,

1.4.12.1.2.1 **Peder Hammersborg Lindvær**, født 1993.

1.4.12.1.2.2 **Silje Hammersborg Lindvær**, født 1997.

1.4.12.2 **Jenny Ingrida Stenseth**, født 1930 i Sør-Aurdal. Gift med **Ingvar Daleng**, født 1921 i Østre Slidre (sønn av **Tollef Olsen Dalen Daleng** og **Marit Olsdatter Paulsrud**).

1.4.12.2.1 **Torleiv Daleng**, født 1958 i Oslo. Gift med **Hanne Bergum**.

1.4.12.2.1.1 **Petter Daleng**, født 1998.

1.4.12.3 **Lovise Stenseth**, (min mor), født 1933 i Sør-Aurdal. Gift 3. juli 1954 i Viker kirke med **Gudbrand Elsrud**, født 1917 på Melåen, Modum (sønn av **Nils Gudbrandsen Elsrud** og **Gjertrud Olsdatter Blakstvedt**), døpt i Øst-Modum, Heggen kirke (faddere: **Johanne Blakstvedt**, **Elling** og **Ole Blakstvedt**, **Gudbrand** og **Ruth Elsrud**).

1.4.12.3.1 **Nils Elsrud**, født 1955 i Ådal, døpt i Viker kirke. Gift 16. januar 1978 i Haug kirke med **Erna Lisbeth Nilsen**, født 1959 i Hønefoss (datter av **Axel Wilhelm Nilsen** og **Liv Solveig Nilsen**), skilt 1983. Gift annen gang 1. juni 1990 i Drammen med **Greta Hansen**, født 1958 i Lyngen, Troms (datter av **Arvid Simonsen** og **Margaret Mikalda Mikalsen**), døpt i hjemmet (stadfestet i kirken 26. juli 1959), konfirmert 1. juli 1973 i Lyngen, kjemiingeniør.

1.4.12.3.1.1 **Lars Andre Elsrud**, født 1978 i Ringerike sykehus, Buskerud, døpt i Haug kirke. Konfirmert (borg.) 9. mai 1993 i Hønefoss, dataingeniør. Gift 20. august 2005 i Viker kirke med **Trude Røine**, født 1978 på Roa, Hadeland (datter av **Harald Røine** og **Turid Arnesen**).

1.4.12.3.1.1.1 **Adrian Røine-Elsrud**, født 2006 i Hønefoss,

1.4.12.3.1.1.2 **Kasper Røine-Elsrud**, født 2008 i Hønefoss.

1.4.12.3.1.2 **Stine Marie Elsrud**, født 1991 i Hønefoss, døpt i Hønefoss kirke, konfirmert 28. mai 2006 i Haug kirke.

1.4.12.3.1.3 **Christoffer Elsrud**, født 1992 i Hønefoss, døpt i Hønefoss kirke, død 5. november 1992 i Oslo, gravlagt 11. november i Hønefoss kirke. Død i krybbedød etter at moren fant ham hjemme i Sagatunveien 4. november, så fikk de vekket ham til live på Ringerike sykehus. Han ble så bragt til Rikshospitalet hvor han døde ut på natten med hele familien rundt seg.

1.4.12.3.2 **Lars Elsrud**, født 1956 i Ådal. Gift 7. september 1991 i Viker kirke med **Berit Johansen**, født 1959 i Østre Slidre (datter av **Arve Johansen** og **Esther Pauline Vestland**).

1.4.12.3.2.1 **Marthe Nikoline Elsrud**, født 1990 i Lier. Konfirmert 2005.

1.4.12.3.2.2 **Ann Kristin Elsrud**, født 1993 i Lier.

1.4.12.4 **Johannes Stenseth**, født 1938 i Sør-Aurdal. Gift med **Ragnhild Kleven**, født 1943.

1.4.12.4.1 **Kim Ronni Stenseth**, født 1971.

1.4.12.4.2 **Line Stenseth**.

1.4.13 **Nils Johannesen Stenseth**, født 22. desember 1902 i Sør Aurdal, død 1918.

1.4.14 **Ragna Johannesdatter Stenseth**, født 23. september 1904 i Sør-Aurdal. Gift med **Sverre Gregersen**, født 27. august 1902 i Oslo.

1.4.14.1 **Terje Gregersen**, født 1940 i Oslo. Gift med **Grete Synnøve**, født 1942.

1.5. **Magnus Larsen**, født 25. oktober 1846 på Buskerudeie, Nykirke, Modum (ved giftermålet står det at han er født på Haugan i Sigdal). døpt 6. juni 1847 i Sigdal kirke, konfirmert 6. oktober 1861 i Modum, bosted 1872: Hen sagbruk, Ådal, smed, 1882: smed, emigrert til Brookfield Twp, Worth Co, Iowa, USA, død etter 1895. Hadde et barn med **Kari Andersdatter**, bosted 1872 i Hønefoss, enke. Gift 27. desember 1879 i Krødsherad kirke med **Anne Olsdatter**, født 1855 i Ål i Hallingdal (datter av **Ole Olsen**). Bosted

1880: Olbergmoen, Krødsherad, 1881: Sandmoen, Krødsherad, 1882: Brookfield Twp, Worth Co, Iowa, USA.

1.5.1 **Anne Mathea Magnusdatter**, født 23. juni 1872 i Hønefoss, døpt 21. juli i Hønefoss kirke. Konfirmert 3. oktober 1886 i Norderhov kirke, bosted 1886: Hofseie, Haug, Norderhov.

1.5.2 **Anne Marie Magnusdatter**, født 8. april 1880 på Olbergmoen, Krødsherad, døpt 23. april i Krødsherad kirke, emigrert 1882 til Brookfield Twp, Worth Co, Iowa, USA.

1.5.3 **Lars Magnusen**, født 1881 på Sandmoen, Krødsherad, døpt i Krødsherad kirke, emigrert 1882 til Brookfield Twp, Worth Co, Iowa, USA.

1.6 **Ingeborg Maria Larsdatter**, født 30. mars 1849 på Buskerudeie, Nykirke, Modum, døpt 13. mai (faddere: Caroline Lovise Pedersdatter Moen, Helle Gundersdatter Moen, dreng Nils Christoffersen Nyhus, Christian Alsen, Ole Syversen). Gift 28. desember 1873 i Krødsherad kirke med **Kristoffer Ellingsen**, født 1838 på Råeneiet, Krødsherad (sønn av **Elling Olsen**).

1.6.1 **Erling Kristoffersen**, født 15. august 1874 på Skinneseie, Krødsherad.

1.6.2 **Laura Kristoffersdatter**, født 10. januar 1876 på Vassendrudeie, Krødsherad.

1.7 **Anne Jørgine Larsdatter**, født 22. mars 1852 på Buskerudeie, Nykirke, Modum, døpt 17. april i Nykirke. Folketelling 1865: Skolemesterplassen, Skinnes, Krødsherad. Folketelling 1900: Skolemesterplassen. Død 1924 på Skolemesterplassen. Gift med **Kristian Olsen**, født 1848 i Sigdal, død 1928 på Skolemesterplassen.

1.7.1 **Lars Kristiansen Skolemesterplassen Liabråten**, født 1878 i Skolemesterplassen, Skinnes, Krødsherad, folketelling 1900: Skolemesterplassen, død 1908. De var på Liabråten, under Glesne i Krødsherad. Gift 1902 i Krødsherad med **Mari Kristoffersdatter Liabråten**, født 1878 på Liabråten, død 1958.

1.7.1.1 **Julie Larsdatter Liabråten**, født 1902 på Liabråten. Gift med **Andreas Bjørnsen Øen**.

1.7.1.2 **Anna Larsdatter Liabråten**, født 1903 på Liabråten. Gift med **Helge Olaus Eriksen Hverven**, født 1892 i Skogheim, Krødsherad, død 1965. Hun ga i 1971 skjøte på Skogheim til dattersønnen.

1.7.1.2.1 **Ragnhild Hverven**. Gift med **Aasmund Granstad**.

1.7.1.2.1.1 **Kjell Granstad**. Gift med **Boel Kristine Støveren**.

1.7.1.3 **Olga Larsdatter Liabråten**, født 1905 på Liabråten. Gift med **Petter Dalby** i Åmot, Modum.

1.7.1.4 **Kristian Larsen Liabråten**, født 1908 på Liabråten, snekker. Gift med **Marte Larsdatter Holme**, født i Voss.

1.7.2 **Kjersti Kristiansdatter Skolemesterplassen**, født 1881 på Skolemesterplassen. Gift med **Even Johannesen**, født 1874 i Krødsherad.

1.7.2.1 **Kristian Evensen**, født 1874 på Skolemesterplassen.

1.7.2.2 **Jørgen Evensen**, født 1898 på Skolemesterplassen.

1.7.3 **Ole Kristiansen Skolemesterplassen**, født 1884 på Skolemesterplassen, død 1889, falt i en brønn og druknet.

1.7.4 **Martin Kristiansen Skolemesterplassen**, født 1889 på Skolemesterplassen. Ble drept da båten han var ombord i ble minesprengt.

1.7.5 **Nils Kristiansen Skolemesterplassen**, født 1891 på Skolemesterplassen, død der 1892.

1.7.6 **Ole Kristiansen Skolemesterplassen**, født 1891 på Skolemesterplassen. Gift med **Gina Olsdatter Bråthen**, født i Krødsherad.

1.7.7 **Nils Kristiansen Skolemesterplassen**, født 1894 på Skolemesterplassen. Gift 1918 med **Margit Olsdatter Skogly**, født 1900 på Skogstad, Krødsherad.

Kilder

Mørch: Bygdebok for Krødsherad
Jon Ola Gjermundsen: Gard og Bygd i Sør Aurdal
Kirkebøker
Informasjon fra familien og Egil Iversen

Båtsmannsskatten 1636 for Ringerike

av Sten Høyendahl

Beskatningen av norske bønder skjedde på tidlig 1600-tall ved landskatt og bygningsskatt, mens særskatter som sagskatt kom i tillegg. I midten av 1620-årene førte Christian IV en håpløs krig nede i Europa, som endte med at Jylland ble invadert. Det danske riket trengte sårt til penger, noe som medførte at de høye herrer utviklet en viss kreativitet. Det ble skrevet ut en mengde nye skatter, som garnisonsskatt, offisersskatt, båtsmannsskatt, kapellansskatt, unionsskatt (som avløste landskatten), "frivillig" kontribusjonsskatt, knekteskatt og rostjeneste. I annen halvdel av 1640-årene, i Hannibalsfeidens kjølvann, førte det økte skattetrykket til at bøndene mange steder tok kraftig til motmæle.

Vi finner få skattelister på 1500-tallet, og dem vi har er langt fra fullstendige. Gjengjerden av 1514 har bare et titall personnavn fra Ringerike, mens skattemanntallet fra 1528 er relativt fyldig. Det samme kan sies om lensregnskapsbøkene fra 1557 og 1560, og fogderegnskapene 1599/1600 inneholder også noen navn. I 1612 får vi den første landskattelisten, der bønders jord over en viss størrelse (ca 27 lpd) ble spesifisert for hver enkelt gårdpart. Landskattelistene følger dette mønsteret fram til 1635, men viser fra 1636 bare samlet landskyld uten spesifisering av gårdparter. Dette varer fram til 1647, da vi får årlige odelsskattelister med spesifisering av gårdparter, og i tillegg kontribusjonsskatt (trykt i *Skattematrikkelen 1647*) med parteiere for hver enkelt gård. En svært viktig kilde er odelsjordebøkene for 1615, 1624 og 1641, der hver enkelt bonde skulle oppgi sine gårdparter uansett størrelse.

Den første båtsmannsskattelisten for Ringerike er datert 26. mars 1636, og gir oss navnene på flere bønder med til dels minimale jordparter. Listens offisielle navn er båtsmannsskatt 1. mai 1635-1. mai 1636, men Ole Torkelsen, som har ført den i pennen, anfører forfallsdag 1. mars 1636. Her brukes derfor betegnelsen båtsmannsskatten 1636. Listen er dessverre ufullstendig, da flere bønder med mye jordegods ikke er oppført. Det ser vi i landskatten 1636, der vi har en del personer som av en eller annen grunn er uteglemt i båtsmannsskattelisten. For Norderhov hovedsogn gjelder dette Aase Nordre Løken (39 lpd) som åpenbart var enke etter Paal Andersen, Lars Hesselberg (43 lpd, 10 skinn), Ole Hval (37½ lpd), Gudbrand Hen (33 lpd) og Gudbrand Vaker (30 lpd). I Hole har vi Engebret Vestre Bjørke (35 lpd), Bjørn Hundstad (38 lpd, 1 skinn) og enken Anne på Nordre By (35 lpd, 1 skinn). I båtsmannsskatten 1637 er alle disse i nevnte rekkefølge innført nederst på listen.

Flere av bøndene i båtsmannsskatten 1636 er ikke oppført i tidligere skattelister. Interessant er det at Christoffer Østre Berg i Haug står med 10 lpd i "Lunge" i Østerdalen - Lunde i Elverum? Naboen Amund på Vestre Berg eide 5 lpd i Gårdsrud på Jevnaker, og mye tyder på at den senere oppsitteren på Gårdsrud, Morten Amundsen, var Amunds sønn. Ådølen Mons Lundestad skattet for 5 lpd i Skjennum på Jevnaker, mens Per Follum og Truls Sørnum i Heradsbygda sammen eide Skute i Gran. Når bønder på Ringerike eide utenbygds gårdparter, kan det innebære at de hadde røtter i andre bygder. Vi finner også Eilev Torstensen Vestre Tanberg på denne listen. Han sto siste gang som jordeier i landskatten fastelavn 1628, men hadde mistet mye av sitt jordegods, og kunne derfor skatte som leilending. At Mikkel Vestre Vaker hadde en part i en av Lo-gårdene i Haug, kommer heller ikke fram av andre skattelister. Sannsynligvis var han identisk med Mikkel som noen år tidligere brukte Søre Lo.

Det er også enkelte variasjoner mellom de to skattelistene fra 1636. Anne Hønen i Ullerål, enken etter Simen Auensen, står i landskatten både for 1636 og 1637 med 72 lpd, mens sønnen Jon Simensen har dette godset i tilsvarende båtsmannsskattelister. Går vi fram til odelsjordeboken 1641, ser vi at godset er fordelt mellom hans søsken Torsten, Kari og Live.

Og så skal det tilføyes at "Aslæ Sullerud" med sine parter i "Sømme" og Hallsteinsrud selvsagt er identisk med Asle Christoffersen Skollerud i Ådalen.

Landskyldverdier

1 (skip)pund = 4 fjerdinge = 20 lispund (lpd)

1 sold = 12 settinger (ett sold tilsvarte 5 lispund)

1 hud = 12 skinn (en hud tilsvarte 10 lispund)

Buscherudtz Fogderies Mandtall paa
den Almindelig paa Budne pendingh Skat
som ephthir høybe^{te} Kong May Naadigste Mandat
och Befalling for Baadzmonds Wdschriffuelsis
forschonnell och som forfalden ehr att wd=
giffuis thil den 1 Martij Anno 1636, och ehr
oppebaaren och Annamitt aff

Ringerige
Nørdrehouffs prestegieldt
JordEigende Bønder

Engebret Skouffstad		Amun Berig	
wdj øffre Schouffstad	- 15 Lispund	wdj Gaardsrud	- ½ pund
Thonenn	- 4 sold	ehr - 6 s	
Nedre Skouffstad	- 1 sold		
Mollestad paa Thouttenn	- 15 Lispund	Christopher Berig	
Ehr - 1 ortt 9 s		wdj Lunge i Østerdallen	- ½ pund
		ehr - 6 s	
Golog Knestang		Olle Biercke	
wdj Miøndallen	- 1 fring	wdj Berig i Sogendall	- 2½ sold
Thonnenn	- 1 fring	Thuedenn	- 6 Lispund
Loe	- 1 sold 9 sett:	Wesetrud	- 1 fring
Ehr - 11 s 3 d:		ehr - 14 s 1 d:	
Engebret Nerstad		Joen Haldum	- 1½ sold 3 sett:
wdj Neerstad	- 5 sett:	ehr - 5 s 3 d:	
Gundersbye	- 1 pund	Eling Oppegaard	- 4½ sold
Alme	- 1 pund	ehr - 13½ s	
Kittelsbye	- 8 Lispund		
Røed paa Hadeland	- 1½ fring	Peder Follum	
ehr - 1 ortt 10½ s 4 d:		wdj Skudte	- 1 fring
Annders Huerffuen		Sommedall	- 1 fring
wdj Hannestad paa Thoutten	- 16 Lispund	ehr - 6 s	
Nedre Skouffstad	- ½ pund	Thrugels Sørum	
Gunestad i Sandensogen	- ½ pund	i Skudte	- 1 fring
ehr - 21½ s 1 d:		Sollum	- 1 fring
Thorsten Ørenn		Hoelle	- 1 fring
wdj Ørenn	- 1½ pund	ehr - 9 s	
ehr - 18 s		Michell Waager	
Joen Hønen		wdj Loe	- 2 sold 2 sett:
wdj Hønnenn	- 1 pund 1½ Lispund	ehr - 6½ s	
Holt	- 1 sold	Hagen Grønuold	- 2 sold 6 sett:
Løckenn	- 15 Lispund 3 sett:	ehr - 7½ s	
Burud	- 15 lispund	Solffue Wemme	
Bierke	- 1 sold 8 sett:	wdj Wemme	- 1 pund
Eige	- 3½ Lispund	Hougedals setter	- 1 sold
ehr - 1½ ort 5½ s 3 d:		ehr - 15 s	
Thorsten Houff		Aslæ Sullerud	
wdj Strande	- 1 pund	wdj Sømme	- ½ pund
Huall	- 1 pund	Halstiensrud	- 3 skind
ehr - 1 ortt		ehr - 7½ s	
Thrugells Settrang	- 1 sold		
ehr - 3 s			

Sigrie Huall ehr - ½ ort 6 s	- 1½ skipund	Simen Veholt ehr - 1½ s 3½ d:	- 3 Lispund
Helge Alme ehr - 9 s	- 3 fringer	Gulbrand Ask ehr - 15 s:	- 5 sold
Eluff Thandberig wdj Norbye Weckeren Skoumarcken ehr - 13½ s 1 d:	- 15 Lispund - 1 sold 4 sett: - 1 Lispund	Gulbrand Oppenn wdj Oppenn Haffnord Semenn ehr - 1½ ortt 10½ s	- 1½ pund - 1 pund - 5½ sold
Guotte Hielde ehr - 3 s	- 1 fring	Gulbrand Giermundboe wdj Thorbenrud Thonnen Burdud ehr - 10 s 1½ d:	- 1½ sold - 1 sold - 10½ sett:
Harald Ferden wdj Ferdenn Enger Huall ehr - 1 ort 3½ d:	- 15 Lispund - 1 pund ½ Lispund - 1 sold	Alff Bølgen ehr - 1 ort 6 s	- 2½ pund
Mogens Lundestad wdj Lundestad Skenomb paa Hadeland ehr - 5 s 4½ d:	- 4 Lispund - 1 fring	Summarum Beløber Oudels Bøndernis skatt wdj Nørderr- houffs prestegield Annamit ehr, Penngge - 4½ dr 1 ortt 4 s 5 d:	

Huole prestegieldt

Jord Eigende Bønder

Joen Bye Breenn Skullerud ehr - 10 s	- ½ pund - 10 sett: - ½ sold	Gunder Haffnord Dombholt Almb ehr - 20 s 1 d:	- 1 pund - 3½ Lispund - ½ pund
Maren Helgeland ehr - 1 ortt 6 s	- 2½ pund	Summarum Beløber Oudels Bøndernis skatt wdj Huollepreste- gield Annamit ehr, Penndinge - 2½ ortt 1 d:	

Att dette forschreffne ehr Ett Richtig och Rett Mandtall Offuer den paabudne penndings Skatt for Baadzmdens Wdschriffuelse, som aff Meninge Bønder och Alffmue wdj Budscheruds fogederie Annamit och Oppebaardt ehr ephther som forsch^{ne} Mandtall ydermiere Wduiser och forklarer thil Windisbiurd haffuer Jeg mit Zegenet her neden Vnder thrøgtt och med egen hannd Wnderschreffuett Actum Agershuus skriffuerstue den 26 Martij Anno 1636

Olle Thorckildsenn
Eggenhaandh

Diplom i Norderhov prestearkiv

av Sten Høyendahl

Norderhov prestearkiv inneholder 31 diplom, i hovedsak fra 1600-tallet. Det eldste diplom er fra 1573, og to andre daterer seg fra 1575. Diplomsamlingen var tidligere oppbevart på Statsarkivet i Oslo, men rundt 1990 ble de fleste dokumentene overført til Statsarkivet på Kongsberg. Syv dokumenter, av uvisse årsaker kalt uregistrerte diplom, ligger på Riksarkivet under Oslo bispestol. Mot slutten av 1960-årene ble hele samlingen innlånt til det daværende Norsk Historisk Kjeldeskriftinstitutt og skrevet av. Et stort antall segl ble samtidig avtegnet. Genealogisk Datasentral på Ringerike har tidligere avfotografert en del av seglene. Avskriftene oppbevares i Kjeldeskriftavdelingen på Riksarkivet, og er der registrert under betegnelsen innlånte diplom.

Om vi slår opp i *Oslo og Hamar bispedømmes jordebok 1574-1577* (trykt 1929 i Oslo), ser vi at Norderhov prestebol eide et stort antall gårdparter som den enkelte oppsitter måtte betale landskyld for. Eiendomsforhold fører gjerne til konflikt, og mange av de oppbevarte diplomene er rettsreferater. Særlig gjelder dette en strid først på 1600-tallet mellom presteskapet i Norderhov og Elling Gjesten på Gussgarden, som hadde ulike oppfatninger om hvor grensene i Dalsmarka gikk. Elling Gussgarden trosset prestene i over tyve år, selv om samtlige dommer på hjemting og lagting gikk ham imot. Saksomkostninger og erstatningspålegg ga ham store økonomiske problemer, men det skal vi i ettertid ikke ta tungt. Ellings uforsonlige kamp mot geistlighet og rettsvesen innebærer nemlig at vi får kjennskap til et utall detaljer fra denne fire hundre år gamle saken.

Ringerike Slektshistorielag har innhentet kopier av samtlige diplomavskrifter i Norderhov prestearkiv, og innholdet i diplomene er dermed gjort tilgjengelig for lagets medlemmer. Stikkprøver tatt mot originaldokumentene viser at avskriftene holder svært god kvalitet. Innholdet i diplomene synes å være lite kjent, og det anses derfor hensiktsmessig å publisere en oversikt. I flere diplom er det tatt inn avskrifter av andre dokumenter, og vi finner her to brev fra 1300-tallet og fem fra 1400-tallet. Disse gamle brevene er forsøkt tolket av skrivere på 1600-tallet. Håndskrift og uttrykksmåte endrer seg mye over lang tid, og resultatet er ikke alltid like perfekt.

Det er særlig to diplom (nr 16 og 18) som gir verdifulle slekts- og lokalhistoriske opplysninger, og jeg har allerede brukt disse som bakgrunnsmateriale i to artikler i *Hringariki* nr 1/2008. Diplom nr 16 er et rettsreferat av 24. april 1655 om en strid om retten til Korsdalen i Norderhov. Her er det inntatt et tidligere tingreferat fra 20. november 1633 der det også er skrevet inn en rekke dokumenter, blant dem et provsbrev som gjengir utsagn om eiendomsforhold langt ned på 1500-tallet, samt tre 1400-tallsbrev som ikke er registrert i *Diplomatarium Norvegicum*. Så har vi diplom nr 18, et tingreferat av 15. september 1657 om Marigård i Ullerål. Dette inneholder brevavskrifter som belyser Marigårds tidligste historie.

Jeg har laget et register over personnavn og stedsnavn som forekommer i diplomsamlingen. Det må da nevnes at enkelte diplom fra annen halvdel av 1600-tallet inneholder lange navnerekker, og er så detaljerte at det for disses vedkommende ikke har vært mulig å få med alle navn.

1. Diplom ca 1600, utkast til avskrift (?), folioblad, 4. november 1347, Hole

Hallvard, biskop i Hamar, kunngjør at søndag nest før mortensmess i kong Magnus' 29. styringsår var han, herr Tore på Hole og fem menn på "Ønnebygdenn" (Storøya) og gjorde en semje med Hallvard Eilivsson, som ga kirken ett hefseldebol og ett øre(sbol?) i Hallingby i Ådalen mot 4 ørtugbol i Bjørke, men 2 ørtugbol til bygsling. Herr Tore, Ogmund Asbjørnsson, Torbjørn (Olbjørnsson strøket), Ulv Gjestsson, Peter Jonsson, Aslak Toresson og Tord Eivindsson satte sine segl under brevet.

2. Diplom av 4. desember 1575, vidisse, orig. på folioark med to papirsegl på en remse, med inntatt brev av 17. september 1575, Norderhov

Tolv lagrettemenn er 17. september 1575 samlet på lensmann Søren Hvervens anmodning for å vurdere krongodset Hov i Ullerål i Vangsbygda, Lerberg vestenfor elva på Tyristrand og nedre gården Vestern i Vangsbygda. Det skal foretas makeskifte, og de tre gårdene blir i samlet landskyld ansett likeverdige med Søndre Norderhov under prestegården.

Lagrettemenn: Hans Hønen, Per Sørum, Karl Vågård, Lars Nærstad, Aslak Frok, Trond Setrang, Anders Knestang, Gunder Setrang, Aaste Hønen, Anders Tanberg, Anders Hesselberg og Auen Hønen.

Jens Nielsson, kannik i Oslo, og Niels Olsson, sogneprest samme sted, bekrefter 4. desember 1575 med sine signeter at de har lest brevet av 17. september.

Lest 31. august 1602 på Sundvollen "vestenfor Busund". Bevitnet av Hans Amundsen med egen hånd.

3. Diplom av 14. februar 1591, Norderhov kirkegård, orig. på papir med tre papirsegl

Tre lagrettemenn bekrefter med sine segl at de fastelavnssøndag 1591 var på Norderhov kirkegård, der lensmann Søren Olsen spurte om landskylden for ødegården Tvetter i Vangsbygda. De eldste mennene i Vangsbygda svarte at Tvetter fra arilds tid er leide under Haugs prestegård, og ødegården har landskyld på 5 såld korn.

Lagrettemenn: Aaste Hønen, Engebret Oppen og Trond Veien.

Lest 20. juni 1593 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Hans Amundsen med egen hånd.

4. Diplom av 30. august 1600, Norderhov, orig. på papir med merker etter seks papirsegl

Seks lagrettemenn på Hadeland bevitner at Peder Knudsson, fogd på Hadeland, hadde bedt dem om å besiktige en delesgard som få år tidligere ble satt opp mellom prestegårdens eng på Norderhov og enga på Gussgarden, som tilhørte adelsmannen Jacob Rosenkrantz på Nesøya i Asker. De klargjør hvor skigarden bør ligge etter det herr Anders Lauridsson til Norderhov og Elling Gussgarden hadde fortalt dem. Elling blir beordret av Cort Gyldener, befalingsmann over Nesøygodset, til å ta ned skigarden til endelig dom foreligger. Twistemålet gjelder også en hage, Sundhagen. Cort Gyldener anfører at det foreligger en gammel gårdstedrett ut fra det skifte og dele som er gjort mellom prestegårdens eiendeler og Gussgarden. Retten kan ikke foreta seg noe ettersom herr Anders ikke er lovlig innstevnet.

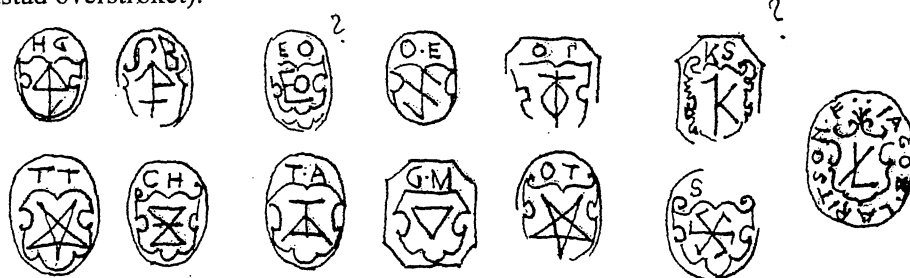
Lagrettemenn: Erik Vang, Sjur Greftegev, Engebret Vang, Per Roen, Per Bjellum og Mikkel Igulsrud.

5. Diplom av 14. juni 1616, Norderhov, orig. på papir med 13 papirsegl på en remse

Tingskriver Jacob Lauridssøn og tolv lagrettemenn betjener retten i nærvær av fogd Laurids Tordssøn i en skogstvist mellom herr Niels Knudssøn til Norderhov og Elling Gjestsen på Gussgarden. Kirkevergen Lars (!) Lagesen i Norderhov stiller i retten som fullmektig for herr Niels, som har innstevnet Elling for utilbørlige ord og for å ha trent seg med vold inn på prestebolets skog og mark ved Dal, Sanden og Sundtjernet. Elling har også unnlatt å etterkomme en seksmannsdom av 12. oktober 1602 som herr Anders Lauridssøn hadde fått over ham ved å framlegge gamle brev, prov og vitnesbyrd. Cort Gyldener og Elling hadde den gang unnlatt å møte i retten, og prestene på Norderhov hadde fått retten til å bruke Dal og Sanden alene og å ha fiske i Sundtjernet.

Retten tar utgangspunkt i gamle brev og gir kjennelse for at området tilhører prestebolet, og Elling blir dømt for vold og landnåm.

Lagrettemenn: Harald Auren, Simen Nærstad, Endre Vaker, Ole Alm, Ole Sørum, Knut Helgeland, Torger Hønen, Christoffer Vegstein, Torgrim Lore, Gudbrand Alm, Ole Knestang og Simen Hønen (Halvor Hundstad overstrøket).

Lest 26. juli 1616 for Elling Gussgarden i nærvær av to vitner, Hans salmaker og Ole Helgesen sagmester.

Lest 30. januar 1617 for Oslo lagting.

Lest 3. juli 1621 og 14. januar 1622 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Jacob Lauridssøn med egen hånd.

Lest 7. juli 1627 på Norderhov tingstue i nærvær av Torger Hønen. Bevitnet av Jens Rasmussøn med egen hånd.

Innlegg i retten av 14. juni 1616, Ringerike (inntatt brev i diplom av 14. juni 1616)

Elling Gussgarden viser til at herr Niels Knudssøn to år tidligere hadde innsatt Ole skytte i Dalsmarka, og senere en mann som het Erik. Elling har i 24 år brukt Dalsmarka under Gussgarden, og hans formenn før ham i 30 år. Han hevder at Dalsmarka alltid har vært felles skog mellom prestebolet og Gussgarden.

6. Diplom av 30. januar 1617, Oslo, orig. på papir med merke etter ett papirsegl

Lagmann Peder Jørgenssøn i Oslo og fire lagrettemenn betjener retten i nærvær av kansler Jens Bielke til Østråt. Lage Lagesen, kirkeverge i Norderhov, møter med fullmakt av 9. januar 1617 fra Laurids Tordssøn, fogd over Buskerud. Stattholderen ønsker å tiltale Elling Gussgarden, som har fordristet seg til å hogge tømmer i prestebolets skog og mark. Lage Lagesen har vært i kontakt med herr Niels Knudssøn på Norderhov, og viser til gamle brev og at to dommer om Dals skog har gått i prestebolets favør. Lage Lagesen er gitt fullmakt til å føre saken på prestebolets vegne, og framlegger en rikens stevning av 21. desember 1616 utstedt på Akershus, der Elling og Gregers Christenssøn, fogd over Nesøy gods og ombudsmann over avdøde Jacob Rosenkrantz' eiendom, pålegges å møte for retten. Det framlegges en seksmannsdom av 31. august 1602 og tolvmannsdom av 14. juni 1616 (se diplom nr 5).

Lage Lagesen inngir også i retten en rikens stevning utstedt 13. januar 1602 på Akershus, forseglet av stattholder Jørgen Friis, der Cort Gyldener som ombudsmann over Nesøy gods pålegges å møte til hjemtingssak. Gregers Christenssøn kommer med et innlegg undertegnet av ham selv. Herr Niels framlegger dommen av 12. oktober 1602, der prestskapet fikk dom på å bruke Dal, Sanden og fiskeri i Sundtjernet.

Lagtinget fastholder hjemtingsdommen, og Gussgarden får dermed ingen rett til bruk av Dalsmarka. Lagrettemenn: Hans Buckholt, Anders Hanssøn, Peder ladmaker og Rasmus Aastredssøn, borgere i Oslo.

Lest 21. mars 1617 for Elling Gussgarden i nærvær av to vitner, Søren Jepsen barneskolemester og Christoffer Bråk.

Lest 3. juli 1621 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Jacob Lauridssøn med egen hånd.

Lest 7. juli 1627 på Norderhov tingstue i nærvær av Torger Hønen. Bevitnet av Jens Rasmussøn med egen hånd.

Hjemtingsdom av 31. august 1602 (slutning)

(inntatt brev i diplom av 30. januar 1617)

Retten støtter seg på brev som Hans Maurittsøn har framlagt, og ettersom Cort Gyldener og Elling Gussgarden ikke møter, får presten på Norderhov dom på å bruke Dal, Sanden og fiskeri i Sundtjernet. Brevet er påført seks segl.

Innlegg i retten av 28. januar 1617, Oslo

(inntatt brev i diplom av 30. januar 1617)

Gregers Christenssøn hevder at det omtvistede området består av en part som alltid har ligget til Gussgarden, og en part som har vært felles med prestebolet. Dessuten har herr Niels latt Erik Torgersen slå seg ned på et sted som alltid har fulgt Gussgarden. Gregers Christenssøn begjærer nå dom i saken.

7. Diplom av 5. juli 1620, marken på Norderhov prestegård, Gussgarden og Nedre Norderhavs eiendeler, orig. på papir med 12 papirsegl og ett tegnet bumerke på en remse

Tingskriver Jacob Lauridssøn og tolv lagrettemenn betjener retten på marken på Norderhov prestegård og Gussgardens eiendeler i nærvær av Laurids Tordssøn, fogd på Buskerud, og lensmann Lars Hesselberg. Herr Christen Hermanssøn på Norderhov har tiltalt Elling Gussgarden for å ha trengt seg inn på prestebolets eiendeler. Henrik Hermanssøn kommer i retten på vegne av herr Christen med en rikens stevning utstedt 2. juni 1620 på Akershus, mens Gregers Christenssøn på Nesøya i Asker er representert ved sin tjener Søren Eriksen, som stiller med skriftlig fullmakt av 3. juli 1620, utstedt på Nesøya. Herr Christen har latt en rikens stevning lese opp 5. juni på Nesøya for Gregers Christenssøn og for Elling Gussgarden i nærvær av Ole Trulsen og Torger Trulsen.

Henrik Hermanssøn viser til allmuens vitneprov, opptatt 2. juni 1616 med tolv manns brev og segl, om hvor allfarveien til Busund går. Han framviser et besiktigelsesbrev av 30. august 1600 (se diplom nr 4), et vurderingsbrev av 17. september 1575 (se diplom nr 2), og en vidisse av 4. desember 1575 med kongebrev under Frederik IIs egen hånd om makeskifte mellom Søndre Norderhov og tre gårder (se diplom nr 12). Videre framlegges kapittelets makeskiftet brev av 4. desember 1575 i Oslo, der makeskiftet med Søndre Norderhov ble gjennomført. Det framlegges også en erklæring av herr Christen Pederssøn, sogneprest til Aurdal i Valdres, utstedt 6. november 1595 på Prestelund. Denne viser at Jorunn Karlsdatter, enke etter salige herr Peder Clementssøn, sogneprest på Ringerike, hadde forklart seg om Sundhagen og prestebolets grenser. Henrik Hermanssøn refererer også til en seksmannsdom på hjemtinget av 8. juli 1615, der Elling Gussgarden ble dømt for å ha gjort urett.

Elling Gussgarden fører to vitner. Ole Klemetsen minnes 90 år tilbake. Han hadde i en seksårsperiode lang tid tilbake tjent herr Hans Pederssøn på Norderhov, som hadde gått med sine drenger mot hestehagen og vist hvor de skulle sette gjerde. Ole Nilsen sier det samme, og forteller om tre hager nedenfor Norderhov: Ronnerudhagen til Norderhov, Midthagen under Gussgarden, og den tredje under Nedre Norderhov.

Prestebolet får medhold på alle punkter.

Lagrettemenn: Mikkell Rå, Tord Gjesval, Hans Børgen, Guttorm By, Helge Bønsnes, Per Gjesval, Paal Gullerud, Simen Nærstad, Alv Bølgen, Amund Berg, Harald Færden og Anders Haukedal.

Lest 11. juli 1620 for Elling Gussgardens hustru i nærvær av to vitner, Anders Vegstein og Gudbrand Frok. Bevitnet av Frederik Rasmussøn med egen hånd.

Lest 18. juli 1620 for Elling Gussgarden i nærvær av vitnene Gudbrand Frok og Gjøde Persen.

Lest dommens fjerde punkt 31. august 1620 for Elling Gussgarden og hans hustru. Bevitnet av Morten Ravn med egen hånd.

Lest 26. september 1620, 2. mars 1621, 3. juli 1621 og 14. januar 1622 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Jacob Lauridsson med egen hånd.

Lest 18. oktober 1621 på Oslo lagting. Bevitnet av T. Jenssøn.

8. Diplom av 3. juli 1621, Norderhov tingstue, orig. på papir med 13 papirsegl på en remse

Tingskriver Jacob Lauridsson og tolv lagrettemenn betjener retten da herr Christen Hermanssøn på Norderhov med en rikens stevning tiltaler Elling Gussgarden, som har sendt en supplikk til Akershus om at han har lidt urett i forhold til prestebolet. Supplikken er oversendt Jørgen Jørgenssøn, fogd over Buskerud. Som herr Christens fullmektig møter Henrik Hermanssøn i retten og krever at Elling framlegger bevis for sine klager over herr Christen.

Jørgen Jørgenssøn framlegger Ellings klagemål i fem punkter. Herr Christen har nylig latt lyse en stevning over ham, og Elling har beskyldt lensmann Lars Hesselberg for å holde med sin søster, og at han selv ikke kan legge fram sine prov ettersom lensmannen har kalt ham tyv og skjelm og forsøkt å hogge ham med en øks. Henrik Hermanssøn framlegger dommene av 5. juli 1620 (se diplom nr 6), 31. august 1602, 14. juni 1616 (se diplom nr 5) og lagmannsdommen av 30. januar 1617 (se diplom nr 6).

Elling Gussgarden kan ikke framlegge vitnesbyrd til bevis for sine påstander, og retten beslutter derfor å utsette saken.

Lagrettemenn: Paal Burud, Per Gjesval, Engebret Hovi, Anders Vegstein, Harald Hval, Sjur Stadum, Harald Sundby, Kolbjørn Fjulsrud, Simen Nærstad, Helge Fjell, Ole Bjørke og Klemet Rud.

Lest 3. august 1621 for Elling Gussgarden i nærvær av to vitner, Gudbrand Klemetsen Frok og Lars Andersen Kullerud. Bevitnet av Frederik Rasmussøn med egen hånd.

Lest 7. november 1621 på Frøyshov tingstue i Hole, men ettersom Simen Nærstad og Kolbjørn Fjulsrud ikke møtte for å stadfeste dommen, og Helge Fjell gikk fra tinget fordi han ikke ville dømme, må saken tas opp på neste ting, og herr Christen skal stå fritt til å tiltale de tre.

Lest 16. desember 1621 på Norderhov tingstue, der Helge Fjell ikke hadde møtt og de øvrige elleve lagrettemennene nektet å dømme i saken, samt 14. januar 1622 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Jacob Lauridsson med egen hånd.

9. Diplom av 18. oktober 1621, Oslo, orig. på papir med ett papirsegl

Lagmann Jacob Hanssøn i Oslo og fire lagrettemenn betjener retten da Jacob Jørgenssøn, borger i Oslo, med fullmakt av Jørgen Jørgenssøn, fogd over Buskerud, har innstevnet Elling Gussgarden av Ringerike. Elling har unnlatt å etterkomme en dom om å flytte en skigard som er satt opp på prestebølets eiendeler. Også herr Christen Hermanssøn på Norderhov er innstevnet og bedt om å framlegge alle tidligere domsbrev, og Henrik Hermanssøn er tilstede på hans vegne. Det framlegges dommer av 8. juli 1615 (se nedenfor), 5. juli 1620 (se diplom nr 7), 26. september 1620 (se nedenfor), samt en seksmannsdom av 2. mars 1621 på Norderhov der det er fastslått at Elling Gussgarden fortsatt ikke har etterkommet rettens kjennelse, og at han derfor skal tiltales. Også en dom av 3. juli 1621 (se diplom nr 8) framlegges. Elling Gussgarden hevder at hans husbond og forvalter over Nesøygodset bør ta ham i forsvar. Den tidligere forvalteren, Gregers Christenssøn, er imidlertid nå død.

Lagretten dømmer Elling til å fjerne skigarden.

Lagrettemenn: Søren Nielssøn, Hans Veiby, Staffen bokfører og Jens Christofferssøn, borgere i Oslo.

Jacob Hanssøn

Eigenn Haanndt.

Lest 21. desember 1621 for Elling Gussgarden og hans hustru i nærvær av to vitner, Ole Hønen og Torger Hønen. Bevitnet av Frederik Rasmussøn med egen hånd.

Lest 14. januar 1622 på åstedet med de omtvistede skigardene. Bevitnet av Jacob Lauridsson med egen hånd.

Lest 29. januar 1622 på Oslo lagting. Bevitnet av T. J(enssøn?)

Hjemtingsdom av 8. juli 1615

(inntatt brev i diplom av 18. oktober 1621)

Tingskriver Jacob Lauridssøn og seks lagrettemenn, som er tilnevnt av lensmannen Ole Hønen, betjener retten, og fogden Christen Christenssøn på Ringerike er tilstede. Sogneprest Niels Knudssøn har stevnet Elling Gussgarden for en skigard som han hadde flyttet på, i tillegg til å innhegne et stykke jord på prestebolets eiendeler. Elling hevder at han støtter seg på en seksmannsdom, men vil ikke si hvilken dom dette er. Retten finner at Elling innen tre solemerker skal ta opp den nye skigarden og flytte den til sin gamle plass. Han skal også bøte 4 mark sølv i domrov og gi 1 mark sølv til sin motpart. Brevet er påført syv segl.

Lagrettemenn: Narve Ask, Anders Klekken, Truls Fjellstad, Tord Gjesval, Harald Bure og Haaken Svarstad.

Hjemtingsdom av 26. september 1620, Norderhov tingstue (utdrag)

(inntatt brev i diplom av 18. oktober 1621)

Henrik Hermanssøn har på vegne av herr Christen Hermanssøn tiltalt Elling Gussgarden for ikke å ha etterkommet dommen av 8. juli 1615, der han dømmes til å flytte sin nyoppsatte skigard. Retten finner at herr Christen bør tiltale ham etter loven.

10. Diplom av 14. januar 1622, Norderhov tingstue, orig. på papir med 13 papirsegl på en remse

Tingskriver Jacob Lauridssøn og tolv lagrettemenn betjener retten i nærvær av Oluf Anderssøn, fullmektig for Jørgen Jørgenssøn, fogd over Buskeruds fogderi. Henrik Hermanssøn, fullmektig for herr Christen Hermanssøn på Norderhov, framlegger i retten stattholder Jens Juels befaling, utstedt 15. desember 1621 på Akershus, om at dom skal avsies mellom herr Christen og Elling Gussgarden. Saken var i rettsmøte 3. juli 1621 blitt utsatt. Elling framlegger et provsbrev fra 1621 om noen ord Lars Hesselberg har latt falle om ham. Henrik Hermanssøn anfører at Elling heller får saksøke Lars. Han spør om Elling har vitnesbyrd eller brev til bevis for sine klager, men Elling vil ikke foreta seg noe før hans eiendeler blir besiktiget. Det framlegges da et innlegg av herr Christen, ført i pennen samme dag.

Retten mener at presten ikke har begitt seg inn på Gussgardens eiendeler. Samtidig blir det lagt vekt på at Elling er en gammel, fattig mann som av hastighet og uforstand har skapt seg en dårlig sak. Elling må derfor for ubevislig klagemål stå herr Christen til rette og erstatte ham for kost og tæring, samt bøte sin sikt til kongen.

Lagrettemenn: Paal Burud, Per Gjesval, Engebret Hovi, Anders Vegstein, Harald Hval, Sjur Stadum, Harald Sundby, Kolbjørn Fjulsrud, Simen Nærstad, Helge Fjell, Ole Bjørke og Klemet Rud.

Provsbrev av 7. november 1621, Frøyshov tingstue i Hole (utdrag)

(inntatt brev i diplom av 14. januar 1622)

Torsten Hov vitner om at Lars Hesselberg en søndag etter prekenen har sagt til Elling Gussgarden: Gud forlate deg du måtte opphøre med din langvarige trette, herr Christen tilsier deg i dag for det som vederfares hans kvinnfolk og kveg, du skylder ham for det. Også Gudbrand Knutsen og Gudbrand Klemetsen på Frok og Harald Hval har hørt Lars si dette. Lars Hesselberg forklarer at herr Christen hadde bedt ham om å oppsøke Elling etter gudstjenesten for å få ham på bedre tanker.

**Innlegg i retten av 14. januar 1622, Norderhov
(inntatt brev i diplom av 14. januar 1622)**

Herr Christen Hermanssøn på Norderhov ber om endelig dom i saken.

11. Diplom av 29. januar 1622, Oslo, orig. på papir med ett papirsegl

Lagmann Jacob Hanssøn i Oslo og seks lagrettemenn betjener retten i nærvær av kansler Jens Bielke til Østråt. Jacob Jørgenssøn i Oslo, som stiller med fullmakt fra Jørgen Jørgenssøn, fogd over Buskerud, og Henrik Hermanssøn, fullmektig for herr Christen Hermanssøn på Norderhov, har stevnet Elling Gussgarden for lagtinget. Elling har for lang tid siden satt opp en skigard på prestebolets eiendom, og er dømt for dette på hjemtinget i 1615, 5. juli 1620, 26. september 1620 og 2. mars 1621 uten å etterkomme dommene. Dessuten har seks menn 14. januar 1622 besiktiget det omtvistede området. Rønnaug, Ellings hustru, møter og opplyser at ektemannen nå har tatt ned en del av skigarden.

Lagretten beslutter at Elling når snøen er gått skal ta ned hele skigarden og sette den opp der den tidligere har stått, og erstatte sine motparter for kost og tæring.

Lagrettemenn: Hans Buckholt, Hans Augustinussøn, Christen vever, Gunder Bagge, Jens Christofferssøn og Peder Paaske, borgere i Oslo.

Lest 12. april 1622 for Elling Gussgarden og hans hustru i nærvær av to vitner, Erik Trøgstad og Nils Jønsen skomaker på Sundby. Bevitnet av Frederik Rasmussøn med egen hånd.

12. Diplom av 13. januar 1648, Tanberg tingstue i Norderhov, orig. på papir med syv papirsegl på en remse

Sorenskriver Ennert Jenssøn over Ringerike og seks lagrettemenn betjener retten i nærvær av fogden Johan Snell og bondelensmannen Anders Hverven. Ole Torkelsen, forrige bondelensmann, framlegger på vegne av herr Villum Anderssøn på Norderhov et kongebrev fra 1575 om et makeskifte der prestebolet skal få kapittelsgården Norderhov i bytte mot tre andre gårder. Allmuen bekrefter at det dreier seg om Nedre Norderhov, som nå er lagt til den opprinnelige prestegården.

Lagrettemenn: Gudbrand Hov, Iver Alme, Sterland Vestern, Ole Hval, Amund Myre og Bersvend Setrang.

Fogden Johann Snell bekrefter under egen hånd i påskrift 24. mars 1648 at hverken han eller noen av hans formenn har innkrevd skatter av Nedre Norderhov.

**Kongebrev av 26. oktober 1575, Frederiksborg
(inntatt brev i diplom av 13. januar 1648)**

Frederik II skriver til stattholder Pouel Huitfeldt at han er blitt meddelt at prestegården i Norderhov er sterkt forfallen, og at sognepresten, herr Hans Pederssøn, i vederlag har bedt om å få kapittelsgården Norderhov. Herr Hans vil i bytte gi tre av prestebolets gårder, og da det er fastslått at verdien av de tre gårdene ikke er mindre enn kapittelsgården, bes stattholderen om å være herr Hans behjelpelig med å få gjennomført makeskiftet. Brevet er en kopi, forsegllet og undertegnet av Frederik II, samt påført fire kannikers papirsegl.

Jon Anderssøn, lesemester og kannik i Oslo, kantor Clement Pederssøn, sogneprest Niels Olufssøn og skolemester Mads Gram i Oslo bekrefter 4. desember 1575 å ha lest kongens brev og trykker sine segl under dette.

13. Diplom av 13. januar 1648, Tanberg tingstue i Norderhov, orig. på papir med syv papirsegl
Kopi av diplom nr 12.

14. Diplom av [22.(?),] 23. og 25. april 165[1], Norderhov prestegård, orig. på papir med syv papirsegl på en remse

Sorenskriver Pouel Schnell og seks lagrettemenn av Hole og Norderhov betjener retten i nærvær av kongens utsendinger, herrene Steen Bilde, Niels Krabbe og Jørgen Bielke, fogden Hans Rasmussøn og bondelensmannen Gudbrand Hov. Besiktigelse og vurdering foretas av alle sagmøller i fogderiet: Knestangfossen, Hønefossen, Kvernbergsund elv, Heieren foss, Sørgefoss og Skjærdalen.

Lagrettemenn: Bjørn Dæli, Svend Fjell, Svend Setrang, Rasmus Løken, Nils Mo og Anders Hverven.

Pauell Schnell

m:pp:a:

Framlagt for retten 11. desember 1708 på Knestang og 28. mai 1715 på Jonsrud i Åsa. Bevitnet av Christian Müller med egen hånd.

15. Diplom av 1. juni 1653, Norderhov prestegård, kopi med herr Malte Christenssøn og Mattias Sass' underskrifter

Herr Malte Christenssøn på Norderhov gir Mattias Sass på Bragernes tillatelse til å anlegge sagrenne i prestebolets dam, ovenfor prestebolets sag i Skjærdalen, til sin nyoppbygde sag.

Lest for retten 1. og 26. mai 1685 i Skjærdalen. Bevitnet av Jørgen Hanssøn Nachschov.

16. Diplom av 24. april 1655, Korsdalen i Norderhov, orig. på papir med ni papirsegl

Sorenskriver Pouel Schnell og tolv lagrettemenn betjener retten som er satt på Norderhov prestebolets eiendeler Busund, Dal og Korsdalen. Det skal fastslås hvorvidt delemmerkene samsvarer med gamle brev og vitneprov, og bondelensmann Ole Torkelsen er tilstede. Herr Malte Christenssøn på Norderhov inngir stattholder Gregers Krabbes stevning til borgermester Hans Eggertssøn i Christiania og Mads Sørenssøn Kinch på Bragernes, og ber dem framvise sine adkomstbrev til Sørgefoss for å få fastsatt grensene for prestebolets eiendom. Herr Malte inngir også en dom fra 1633 om Busund, Dal og Korsdalen, der prestebolet hadde framlagt flere gamle adkomstbrev og fått medhold. Han legger også fram en seksmannsdom av 31. august 1602 med et provsbrev fra 1517, som 8. mai 1603 er lest for Elling Gussgarden av Christoffer Lagesen Setrang.

Hans Eggertssøn og Mads Kinch er representert med fullmektiger, men disse vil ikke framlegge adkomstbrev. Retten mener derfor at grensene slik de framstår i presteskapets brev fortsatt bør være gjeldende, og saken utsettes til 12. juni.

Lagrettemenn: Ole Ve, Finn Semmen, Ole Egge, Iver Alme, Gudbrand Hov, Jon Hønen, Harald Grøn-voll, Ole Hval, Lars Hval, Jon Alme, Rolv Hen og Sjur Veksal.

Lest for retten 12. juni 1655 på åstedet Dal.

**Stevning av 18. mars 1655, Akershus
(inntatt brev i diplom av 24. april 1655)**

Stattholder Gregers Krabbe stevner borgermester Hans Eggertssøn i Christiania og Mads Sørenssøn Kinch på Bragernes til å møte 24. april 1655 for tinget på Norderhov og medta sine adkomstbrev til Sørgefoss for å få fastsatt grensene for prestebolets eiendom.

**Hjemtingsdom av 20. november 1633, Hønen tingstue i Norderhov
(inntatt brev i diplom av 24. april 1655)**

Tingskriver Jens Nielsson og seks lagrettemenn på Ringerike betjener retten i en åstedstvist mellom Norderhov prestebol på den ene side og Gunder Klekken og Torger Hønen på den annen side. Bygdelensmannen Lars Hesselberg er tilstede. Fogd Knud Andersson over Buskerud taler på prestebollets vegne, og framlegger en gunstig høyøvrighets stevning utstedt 4. mai 1633 av stattholder Christoffer Urne, der Gunder Klekken og Torger Hønen bes møte for retten for deres tømmerhogst i Korsdalen, som er prestebollets eiendom. Han fører Jens Li i Norderhov og Børger Johansen som vitner. Jens Li forteller at Truls Hønen, Torger Hønenes far, en gang hadde bedt prestekona Marte Lagesdatter om å få hogge i Korsdalen, selv om han hevdet å ha eiendeler der. Børger Johansen forteller at Torger og Tore på Hønen fem eller seks år tidligere kom til herr Christen på Norderhov og ba om lov til å hogge i Korsdalen.

Fogden framlegger også tre provsbrev, tre pergamentbrev fra 1400-tallet og et papirbrev fra 1517. Gunder Klekken og Torger Hønen hevder at Korsdalen er deres odal, og framlegger i retten et brev med nylig opptatte vitneprov. De kan ikke legge fram adkomstbrev for Korsdalen, og prestebollet får medhold.

Lagrettemenn: Gudbrand Oppen, Anfinn Ve, Torbjørn Follum, Guttorm Veien, Truls Sørum og Solve Veme.

Lest 9. april 1634 for Gunder Klekken og Torger Hønen i nærvær av Ole Gagnum og Jon Nordby. Bevitnet av Ole Finnsen med egen hånd.

**Provsbrev av 21. juni 1633, Hønen tingstue i Norderhov (utdrag)
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Ole Bjørke og Simen Veholt vitner om bruk av Korsdalen. Ole Bjørke hevder at ingen har hatt bruk her før Torger Hønen og Gunder Klekken begynte. Herr Villum hadde stevnet de to, men han visste ikke om de var blitt forlikt. Simen Veholts far, Bjørn Veholt, bodde førti år tidligere på Trøgstad, og sa da til herr Hans Pedersson at han holdt seg for eier av en part i Korsdalen.

**Provsbrev av 17. mai 1633, Vestre Bærum
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Ole Berger og Erik Tanberg i Vestre Bærum gjenforteller gamle Reier Gunneruds prov om Korsdalen. Reiers fosterfar var Per Sørum i Heradsbygda, som brukte skogen i Korsdalen til hogst og løvsanking med tillatelse av presten, Peder Clementsson, og Nils Norderhov. Reier hadde bodd atten år på Sørum. Brevet er undertegnet med to bumerker.

**Provsbrev av 24. mars 1629, Nes på Hedemarken
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Henrik Hermansson på Nes på Hedemarken, som har vært fullmektig for sin avdøde bror, herr Christen Hermansson til Norderhov, forteller at broren i likhet med sine forgjengere alltid hadde hatt hogst og havn i Sanden og Dalsmark. Da noen forsøkte å drive hogst her, hadde herr Christen grepet inn og beslaglagt tømmeret. Brevet er undertegnet av Henrik Hermansson med egen hånd.

**Testamente av 15. mai 1402, Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Gudbrand Åsulvsson, prest på Norderhov og kannik på Hamar, testamenterer St. Hallvardsdag 1402 seks øresbol i Dalene på Tyrstrand til Norderhov kirke og bispene på Hamar. Brevet er på pergament med hengende segl.

**Kunngjøring av 20. juni 1466, Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

To lagrettemenn kunngjør at de ofte har hørt av sira Gudbrand Åsulvsson, kannik på Hamar og sogneprest på Norderhov, at Sigurd Haraldssons arvinger hadde gitt ham så mye odell som han eide i Dal. Samme andel hadde sira Gudbrand gitt til Norderhov prestebol. Brevet er på pergament med to hengende segl.

Lagrettemenn: Kittil Torgeirsson og Erik Torgilsson.

Se uregistrert diplom 2.

**Gavebrev av 25. mai 1420, Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Torald Gudbrandsson, prest i Norderhov, skjenker St. Urbans dag 1420 seks øresbol i Dalene, Søndre Korsmarka og Nordredalen til Norderhov prestebol. Brevet er av pergament med utstederens segl.

**Provsbrev av 25. februar 1517, Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Tre innsigelsesmenn erklærer askeonsdag 1517 at Dal og Sandene ligger til Norderhov prestebol, og at eiendelene går til elva på vestsiden. Brevet er av papir med tre påtrykte segl.

Innsigelsesmenn: Eivind Torvidsson, Torgard Vraalsson og Torgeir Torvidsson.

Gjengitt i *Diplomatarium Norvegicum XXI*, nr 723.

**Provsbrev av 24. september 1633, Hønen tingstue i Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 20. november 1633)**

Lars Dyresen forteller at Knut Ask, som rundt førti år tidligere bodde på Ask, hadde budt ham sin del av Korsdalen mot 1 lispund i Holeødegården, som var Lars' odels-gods. Knut hadde sagt at han hadde brev på sin andel i Korsdalen, men Lars aksepterte ikke tilbudet. Ole Averøya kunne fortelle at hans mor, Barbra på Hårum i Hole, seksti år tidligere hadde sagt at Korsdalen var Knut Asks eiendeler.

Mari Halvorsdatter på Søndereng opplyser at førti år tidligere, da hun tjente Auen Stadum som lå i seter på Bjørke, hadde Gro Toralddatter på Bjørke fortalt henne at Korsdalen var odelen til Truls og Aaste på Hønen. Alv på Ask var deres oldefar. Alv hadde mange barn, og hadde hatt odelsbrev på Korsdalen.

Gudbrand Frok i Norderhov sier at hans bror, Ole Klemetsen, rundt førti år tidligere hadde ryddet i Korsdalen for å slå seg ned der. Dette hadde Ole gjort etter avtale med Truls og Aaste Hønen, men han ble syk og døde noen tid senere.

17. Diplom av 11. august 1656, Akershus, orig. på papir

Herredagsdom – gjengitt i *Norske Herredags-Dombøger*, tillegg til 1.-4. rekke.

18. Diplom av 15. september 1657, Marigård i Norderhov, kopi bekreftet med ett lakksegl

Niels Sørenssøn på Spone i Modum betjener i sorenskriver Søren Bentssøns fravær retten på Marigård sammen med seks lagrettemenn i en sak mellom Jens Nielssøn i Christiania på den ene og Hans Thomassøn og Paal Jenssøn på Bragernes, Stener Andersen Marigård, hans far Anders Aslaksrud, herr Torkel Pederssøn på Jevnaker og Gunder Hamnor i Hole på den annen side. Jens Nielssøn er sønn av lagmann Niels Hanssøn i Christiania, og Marcus Madssøn fra Christiania framlegger på hans vegne en dom fra 1647, der Niels Hanssøn hadde fått medhold i en hogstsak, samt andre dokumenter. Til å svare møter herr Malte Christenssøn på Norderhov, Mads Torkelssøn på sin far, herr Torkels vegne,

og bondelensmann Ole Torkelsen på Gunder Hammors vegne. Retten støtter seg på den ti år gamle hjemtingsdommen og gir Jens Nielssøn medhold overfor parteierne, mens Stener Marigård og Anders Aslaksrud frikjennes for deres del av hogsten.

Lagrettemenn: Gudbrand Hov, Engebret Nærstad, Elling Alme, Jon Alme, Jon Hønen og Ole Egge.

Kopi bekreftet med Niels Sørenssøns segl og egen hånd.

**Fullmakt av 14. september 1657, Christiania
(inntatt brev i diplom av 15. september 1657)**

Jens Nielssøn gir Marcus Madssøn fullmakt til å føre hans sak neste dag på Marigård, og undertegner med egen hånd.

**Rikens stevning av 22. juli 1657, Akershus
(inntatt brev i diplom av 15. september 1657)**

Niels Trolle til Trollholm, ridder av Danmarks rikets råd, stevner Hans Thomassøn og Paal Jenssøn på Bragernes, Stener Andersen og Anders Aslaksrud til å møte 15. september 1657 på Akershus som følge av deres tømmerhogst i skogen på Marigård, som er Jens Nielssøns odelsgård. Også herr Torkel Pederssøn, sogneprest til Jevnaker, herr Malte Christenssøn og Gunder Hamnor i Hole, medeiere i gården, innstevnes.

**Hjemtingsdom av 15. september 1647, Norderhov
(inntatt brev i diplom av 15. september 1657)**

Sorenskriver Ennert Jenssøn og tolv lagrettemenn, som er oppnevnt av fogd Johan Schnell, betjener retten etter begjæring av Hans Rasmussøn, som møter på vegne av lagmann Niels Hanssøn. Saken gjelder en tvist mellom lagmannen og Ole Egge om et skogstykke som Ole vil til egne seg. Hans Rasmussøn framlegger en rikens stevning av 8. august 1647 og et provsbrev fra samme år, hvor det er inntatt et provsbrev fra 1588 med vitneprov om Marigård. Ole Egge representeres av Iver Tjæstelsen, en ung mann fra Øyer i Gudbrandsdalen.

Retten tar utgangspunkt i at Ole Egge ikke har framlagt odels- eller adkomstbrev til bevis for sin rett i Marigårds skog. Skogen skal derfor ligge under Marigård, Niels Hanssøns gård, og Anders Viker og Lars Ås fra Modum og Jens Li fra Ringerike som har hogd i skogen, skal derfor stå til rette på sine tingsteder. Brevet er påført 13 segl.

Lagrettemenn: Truls Sørum, Guttorm Veien, Engebret Hallum, Amund Myre, Storland Vestern, Gunder Klekken, Mads Klekken, Anund Berg, Mads Berg, Engebret Ve, Engebret Kittelsby og Torger Gunnersby.

Lest for Ole Egges bopel i nærvær av vitner. Bevitnet av Hans Rasmussøn med egen hånd.

**Provsbrev av 21. juli 1647 (utdrag)
(inntatt brev i hjemtingsdom av 15. september 1647)**

Sorenskriver og tolv lagrettemenn bekrefter en rekke vitneprov om skogen under Marigård. Blant vitnene er Ole Ve, som hadde bodd på Vågård i 28 år, og Jens Li, hvis foreldre hadde bodd på Vågård i 16 år. Dorte Slora hadde bodd på Egge i tolv år og på Ring i syv år. Aslak Skollerud husker tilbake femti år da han tjente på Hønen, og da hadde Ole Alme på Haug sagt at han ikke gikk lenger nord enn Langedalsrabben. Også gamle Harald Færden, Engebret Nærstad, Ole Berger og Ole Nøkleby vitner om Langedalsrabben og hvor grensene i skogen gikk. Hans Rasmussøn framlegger et brev fra 1588 med prov om Marigård. Ole Egge svarer at han vel har et gammelt brev fra kong Håkons tid, men at han ikke vet om dette er brent eller bortkommet. Han framlegger likevel noen brev om Eggemoen som ikke angår saken.

**Provsbrev av 20. januar 1588, Løken tingstue i Norderhov
(inntatt brev i provsbrev av 21. juli 1647)**

Tre lagrettemenn vitner om at to aldrende mennesker, Ole Paalsen som er barnefødt på Ringerike, og Bol Ton som i mange år har bodd på Vågård i Ullerål, i sin barndom har hørt gamle folk si at det hadde bodd en kvinne ved navn Margrete på *Mergrete gaard*. Ved sin død hadde hun gitt bort gården til kirkene på Gran og Norderhov med en halvdel til hver, og gården var derfor blitt oppkalt etter henne. Bol Ton har aldri hørt at Marigård skulle ha ligget under Vågård. Det har derimot stått hus og tomter både på Marigård og en underliggende part som ble kalt *Loffsgaardenn*, og i gammel tid hadde det stått fire bygdegårder der.

Lagrettemenn: Hans Alme, Auen Hønen og Frans Skøyen.

Se uregistrert diplomfragment 1 a-b.

**Erklæring av 21. juli 1647, Egge i Norderhov
(inntatt brev i provsbrev av 21. juli 1647)**

Ole Simensen Egge hevder at proveene han har hørt samme dag ikke er så gode at de kan frata ham hans jord, da noen av vitnene er hans avindsmenn og andre er odelsmenn til Marigård. Brevet ser ut til å være undertegnet med egen hånd.

**Innlegg av 13. september 1647, Kongsberg
(inntatt brev i provsbrev av 21. juli 1647)**

Lagmann Niels Hanssøns innlegg i retten, undertegnet med egen hånd.

**Innlegg av 15. september 1657, Marigård i Norderhov
(inntatt brev i diplom av 15. september 1657)**

Herr Malte Christenssøn på Norderhov og Mads Torkelsens innlegg i retten, undertegnet med egne hender. De argumenterer med at Jens Nielssøns eiendom heter Loftsgård, og må regnes som eget bruk ettersom Marigård er stent og rent.

19. Diplom av 25. juli 1666, avskrift på papir, begynnelse og slutt mangler

Sak mellom Frans Nielssøn og herr Otte Jacobssøn, sogneprest på Norderhov. Selve tingbokreferatet framgår av tingbok 7 (1666), som også foreligger i trykt utgave. Herr Ottes fullmektig er Alv Gundersen Hval i Norderhov.

Et stort antall erklæringer og kvitteringer fra 1660-årene gjengis i sin helhet i diplomtet.

I en dom fra 1685 er denne domsaktens begynnelse og delvise fortsettelse inntatt (NRA, Localia 17a, Skjærdalen, Hole i Buskerud).

**Hjemtingsdom av 27. oktober 1663, Frøyshov tingstue i Hole
(inntatt brev i diplom av 25. juli 1666)**

Sorenskriver Thomas Thomassøn og tolv lagrettemenn i Hole betjener retten i nærvær av fogd Jacob Luth og bygdelenmannen Trond Stadum. Mattias Sass på Helgeland har latt herr Otte Jacobssøn, sogneprest i Norderhov, innstevne for å ha nektet ham vann til en sag i Skjærdalen. Han framlegger også to supplikker samt en hjemtingsdom fra 1654 der han får medhold i en sak mot Mikkell Olsen møller.

Herr Otte framlegger to brev fra 1410 og 1415, et provsbrev fra 1576 på pergament, et udatert brev fra ca 1580 med opptegnelse over blant annet gårdparter som lå til Norderhov prestebol, samt sitt skriftlige innlegg i saken. Slutten av saken og domskjennelsen mangler.

Lagrettemenn: Lars Onsaker, Johannes Svarstad, Ole Rud, Christen Gomnes, Knut Ullern, Ole By, Torger Fjell, Gjurd Rud, Gudbrand Gomnes, Christoffer Gomnes, Ole Leine og Christoffer Hundstad.

**Gunstig høyøvrighetsstevning av 29. mai 1663, Akershus
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Frederik III og stattholder Iver Krabbe befaler herr Otte Jacobssøn til Norderhov å møte Mattias Sass i Hole på tinget. Mattias Sass har tiltalt herr Otte for å ha nektet ham vann fra ei elv i Skjærdalen til en av sine sager.

Lest for herr Otte Jacobssøn på hans bopel.

**Supplik av 29. februar 1651, Christiania
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Mattias Sass skriver til Niels Lauridssøn, borgermester i Christiania og prostiforvalter, ettersom han i noen år har hatt en ringe flomsag for årlig grunnleie, som han mener er for høyt satt. Hittil har Mattias brukt vann sammen med kongens møller i Skjærdalen, som ligger på den andre siden av elva. Disse er senere overtatt av borgermester Hans Eggertssøn i Christiania, og Christen Lagessøn, forrige lagmann i Fredrikstad, er nå eier. Christen Lagessøn vil bygge sag i dammen nest ved mølla, og dette vil redusere vannet for Mattias' sag. Mattias ber nå om reduksjon i leien eller tillatelse til selv å bygge ut slik Christen Lagessøn har gjort.

Påtegning 18. (!) februar 1651 av Niels Lauridssøn, som på sin husbond Jens Bielkes vegne hjemler Mattias Sass' sagbruk på prostiets grunn til midtstrøms, og tillater ham å gjøre seg så nyttig med bruk og bygning som han best kan.

**Supplik av 26. oktober 1661, Helgeland i Hole
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Mattias Sass på Helgeland i Hole skriver til Johan Frederik Marschalch, da han forpakter to av *hans Strenghiedtz* flomsager i Skjærdalen. Sagene har forleden vår fått betydelig skade under den mektige store flom, og måtte bygges opp på nytt. Mattias har tillatelse til å bruke vannet til midtstrøms, men sagene på andre siden tar nå det meste av vannet. Han anmoder derfor om resolusjon til å bruke halve vannet til midtstrøms.

Påtegning 8. mai 1662 av Johan Frederik Marschalch, som gir Mattias tillatelse til å bruke vannet til midtstrøms så lenge dom og bygselbrev står ved makt.

**Hjemtingsdom av 17. september 1654, Skjærdalen på Tyrstrand (slutning)
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Mattias Sass har latt innstevne Mikkell Olsen møller for hjemtinget med sorenskriver og tolv lagrettemenn, ettersom Mikkell får alt vannet i Skjærdalselva når den står lavt, mens Mattias på sitt sagbruk ikke får tilstrekkelig vann. Mattias mener at når elva er stor, bør de bytte vann med hverandre. Mattias har framlagt bygselbrev på sagbruket, den nederste saga. Brevet gir ham rett til å bruke elva til midtstrøms, og dette er bekräftet av hans landherre og Maria kirke prostis forvalter, rådmann Niels Lauridssøn i Christiania. Mattias framlegger også i retten en forseglet kontrakt og forlik med Mikkell møller om bytting av vann. Retten finner at Mattias' bygselbrev, hjemmel og kontrakt med Mikkell møller må stå ved makt.

**Kunngjøring av 20. juli 1410, Røyse i Hole prestegård
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Tre menn kunngjør at Torstein Torkjellsson og Torgeir Torsteinsson i kong Eriks 21. styringsår har overdratt til Torgeir Helgesson en møllefoss, eng og utmark i Skjærdalen og 1 øresbol i Solberg på Tyrstrand, og at Torgeir Helgesson mot dette ga 1 markebol i den nordre delen av Haug, som heter Jonsgård.

Kunngjøringsmenn: Guttorm Ellingsson og Fredrik Hallvardsson.

Gjengitt i *Diplomatarium Norvegicum* XXI, nr 251.

**Kunngjøring av 26. februar 1415, Norderhov
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Tre menn kunngjør at de i kong Eriks 26. styringsår så og hørte at Sigurd Sigurdsson, årmann på Ringerike, tok vitnesbyrd av to menn som Kittil Eilivsson, prest på Hole, framførte. De to, Peter Andresson og Vegeir Olavsson, svor på at de hadde vært tilstede da Kittil Eilivsson innstevnet Tore Olavsson og Elling Gunnarsson til prov om fiske i "Spordili" i Skjærdalen. Kittil Eilivsson lot også framføre Torkjell Torkjellsson, Einar Ogmundsson og Synne Andersdotter, som svor på at bare bositterne i Skjærdalen hadde fiskerett i "Spordili".

Kunngjøringsmenn: Torgeir Helgesson, Sigurd Gudbrandsson og Arve Kittilsson.

Gjengitt i *Diplomatarium Norvegicum* XXI, nr 270.

**Provsbrev av 9. oktober 1576, By i Hole
(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)**

Lenmann Søren Hverven og fem lagrettemenn bevitner med sitt åpne brev at de 9. oktober 1576 hørte Guttorm By på Røyse på sin sykeseng erklære at fossen nest ovenfor kongens kverner i Skjærdalen på Tyrstrand, Gudbrandsfoss, var gitt av hans foreldre til Norderhov prestebol. Eilev Frøyhov, en gammel lagrettemann, prøvet at han ikke visste eller hadde hørt av sine foreldre annet enn at fossen var gitt til Norderhov. Lagrettemennene har hørt herr Hans Pederssøn i Norderhov kirke 13. søndag etter trefoldighet spørre almuen om noen visste annet enn at fossen lå til Norderhov før Palle Schade lot bygge sag der. Da ble det sagt at herr Peder Clementssøn hadde latt Palle Schade bruke fossen, og at den alltid hadde ligget under Norderhov prestebol.

Brevet er på pergament med tre segl.

Lagrettemenn: Gjurd Frøyshov, Aaste Hønen, Gunder Setrang, Jakob Frøyhov og Anders Hesselberg.

Brev ca 1580

(inntatt brev i hjemtingsdom av 27. oktober 1663)

Herr Peder Nielssøn på Jevnaker og kirkevergene Kaare Alm og Torald Vierstad erklærer at de etter stattholder Pouel Huitfeldts befaling, ved hans tjener Christen Holst, stiftsskriver i Hamar, har latt opptegne alle visse inntekter til Norderhov prestebol, derav landskyld i en rekke gårder. Opptegnelse følger.

Herr Hans Pederssøn til Norderhov og kirkevergene Gudbrand Breien og Trond Setrang til Haugs anneks erklærer at de etter stattholder Pouel Huitfeldts befaling har latt opptegne alle visse inntekter til Norderhov prestebol.

**Innlegg av 29. juni 1666, Norderhov prestegård
(inntatt brev i diplom av 25. juli 1666)**

Herr Otte Jacobssøns skriftlige innlegg i retten. Begynnelsen mangler.

**Provsbrev av 6. juli 1666, Stadum i Hole
(inntatt brev i diplom av 25. juli 1666)**

Bygdelensmann Trond Stadum, Gunvald Frøyshov og Anders Stadum i Hole erklærer at de på herr Otte Jacobssøns vegne 6. juli 1666 har spurt Nils Onsaker, Gudbrand Gomnes, Henrik Åsterud, Peder Nielsson, Christen Hovi og Jens Hovi om prestebolets sag i Skjærdalen, og om de visste om fossen og vannet hadde ligget til prestebolets sag fra arilds tid. Henrik Åsterud har førti år tidligere skåret på denne saga for salige Peder Knudssøn i tre år, og da ble grunnleie gitt til herr Villum Anderssøn.

Dagen etter retter bygdelensmannen og hans to menn samme spørsmål til herr Laurids Madssøn på Hole.

**Erklæring av 6. juli 1666, Hole prestegård
(inntatt brev i provsbrev av 6. juli 1666)**

Herr Laurids Madssøn på Hole erklærer at han fra 1633 til dags dato ikke har hørt annet enn at prestene på Norderhov har hatt sag i Skjærdalen uten påtale fra noen.

**Missive av 12. juli 1666, Hole
(inntatt brev i diplom av 25. juli 1666)**

Herr Laurids Madssøn på Hole gjør herr Otte Jacobssøn på Norderhov oppmerksom på at han har glemt ett ord eller to i vitnebrevet fra herr Otte som ble overbragt av en Mikkel.

Vitneprov av 29. juni 1666

Det vises til et vitneprov 29. juni 1666 på åstedet, der Arne Gomnes og Nils Onsaker, begge over 70 år gamle, møtte og forklarte at prestebolets sag alltid har ligget ved fossen upåklaget. Det samme sa Knut Ullern, som hadde skåret her i syv år for herr Villum Anderssøn.

20. Diplom av 21. juni 1690, Christiania, orig. på papir

Hans Must, stiftsskriver i Christiania, stevner Nils Gudbrandsen som bor i et hus i Skjærdalen på Tyristrand og bruker ei løkke som Hans eier. Hans Must vil derfor kaste ham ut og ha husene ryddiggjort. Også Torkel Olsen, som 19. september 1685 har solgt ham eiendommen, innstevnes som vitne sammen med Christoffer Gomnes, Lars Onsaker, Johan Domholt, Gudbrand Hollerud, Hovord Mo, Guttorm Johansen, Tomas Gudbrandsen sagmester, Hans Solberg som nå bor på Vik-eier og Tarald Olsen som nå bor på Solberg. De skal vitne om hvor langt Skjærdalens eiendeler strekker seg. Johan Domholt bes ta med seg de originale bygsesdler han fikk av Ole Torkelsen Hønen og Jacob Luth da han brukte Skjærdalen og Kinn. Jacob Luth og herr Henrik Asdal til Hole stevnes til tinget i fall de har noe å svare. Endelig varsles herr Jonas Ramus til Norderhov i fall han anser seg å ha noe ansvar i denne prosessen.

Brevet er undertegnet av Hans Must.

21. Diplom av 26. oktober 1709

Ikke avskrevet.

22. Diplom av 28. mars 1653, Gussgarden i Norderhov, orig. på papir med merker etter syv papirsegl

Sorenskriver Pouel Schnell og seks lagrettemenn i Norderhov betjener retten i nærvær av fogd Hans Nielsson og bondelensmannen Gunder Klekken. Herr Malte Christenssøn til Norderhov har latt innstevne en del av allmuen i Haug anneks for manglende betaling av prestens rettigheter for 1651 og 1652. Som bevis framlegger han to vitneprov fra 1590 og 1591, en kontrakt fra 1651 mellom allmuen

og herr Villum Andersson, sitt eget kallsbrev av 29. februar 1652 til Norderhov hovedkirke, statholderens konfirmasjon av 4. mars 1652, samt en fortegnelse over dem som ikke har betalt avgift. Det avsies deretter dom for at allmuen skal betale herr Malte resterende avgift slik som hans formenn har mottatt.

Lagrettemenn: Ole Nedre Vaker, Aslak Skollerud, Harald Grønvoll, Mikkel Vaker, Rolv Semmen og Per Somdal.

Lest for retten 9. august 1653 på Gussgarden tingstue. Bevitnet av Pouel Schnell med egen hånd.

Fogden Hans Nielsson påtegner 16. august 1653 med anbefaling om at bygdelenmannen Gunder Klekken bør være herr Malte Christensson behjelpelig med å inndrive de utestående beløpene. Påtegningen er gjort på Hamnor i Hole.

**Vitneprov av 20. desember 1590, Haug kirkegård i Norderhov
(inntatt brev i diplom av 28. mars 1653)**

Fem lagrettemenn erklærer at de i 1590, fjerde søndag i advent, har vært på Haug kirkegård, der lensmann Søren Olsen spurte allmuen i Vangsbygda fjerding om herr Hans Pedersson har krevd mer av dem i avgift enn hans forgjengere. Allmuen svarte da at han ikke hadde krevd mer, og at de ikke hadde noe å klage over. Anders Knestang, eldste mann i Vangsbygda, og Anund Lo hadde i sine unge dager hørt brødrene Egil Haraldsen og Harald Haraldsen i Vangsbygda fortelle at de var blitt sendt til biskop Mogens i Hamar stift for å høre om han ville fjerne avgiften. Biskop Mogens, som bodde i Vangsbygda, sa at han selv ikke hadde pålagt dem denne avgiften, og ville derfor heller ikke fjerne den. Derfor hadde avgiften stått til samme dag.

Lagrettemenn: "Øste" Hønen, Salve Tanberg, Torsten Tanberg, Ole Frok og Mikkel Rå.

Lest for retten 28. januar 1591 på Oslo rådstue.

**Vitneprov av 15. januar 1591, Norderhov
(inntatt brev i diplom av 28. mars 1653)**

Engebret Oppen, lagrettemann på Ringerike, vitner om at da han var gutt og bodde hos sine foreldre, hørte han sin gode far eller farfar Egil Haraldsen, som var over syvsindstyve (140!) år ved sin død, fortelle at han hadde vært med sin bror Harald Haraldsen til biskop Mogens som hadde Hamar stift og bodde i Vangsbygda. De hadde spurt biskopen om han ville avstå fra noe av avgiften, men han svarte at siden han ikke hadde pålagt denne, ville han heller ikke fjerne den. Siden har avgiften stått inntil denne dag. Brevet er påført ett segl.

**Kontrakt av 5. juli 1649, Tanberg tingstue i Norderhov
(inntatt brev i diplom av 28. mars 1653)**

Herr Villum Andersson, sogneprest til Norderhov, går med på å motta avgift av allmuen i Norderhov etter sedvanlig og gammel rettighet. Han hadde opprinnelig spurt om de ville gi ham prestetiende og rettighet i samsvar med Christian IVs recess, men allmuen svarte at dette falt dem for tungt og svart. Kontrakten inngås under sorenskriver Jens Nielssøns hånd og segl. Brevet er en kopi med ett segl.

23. Diplom av 17. oktober 1661, Norderhov prestegård, orig. på stemplet papir, merker etter åtte papirsegl

Sorenskriver Thomas Thomassøns fullmektige tjener Jens Jensen og seks lagrettemenn i Norderhov er etter anmodning av herr Otte Jacobsson til Norderhov ute i prestebolets tilliggende skog for å besiktige den hogst som er blitt foretatt. Også bygdelenmannen Ole Torkelsen Hønen er tilstede. Det anslås at det i løpet av få år er blitt hogd 1818 trær, herav en del gamle stubber som var blitt hogd i herr Villum Andersson og hans formanns tid. Ved å regne tre stokker for hvert tre regnes det hele for 454 ½ tylfter.

Lagrettemenn: Villads Trøgstad, Tomas Tanberg, Ole Vegstein, Christoffer Frok, Ole Li og Per Frok.

Lest for retten 29. april 1667 på Tanberg tingstue, etter oppsettelse fra Korsdalen og Dalskogen 12. og 13. ds, samt på Tanberg tingstue 26. ds. Bevitnet av Thomas Thomassøn med egen hånd.

Framlagt 4. november 1722 under skogsbefaring. Bevitnet av Ole Persen.

24. Diplom av 22. august 1667, Skjærdalen på Tyrstrand, og 6. august 1677, Christiania, kopi på papir

Av lagmann Vittikind Huus' dom 22. august 1667 på åsteden i Skjærdalen framgår at herr Otte Jacobsøn, sogneprest til Norderhov, har vist sin hjemmel til vannet i Gulsvarpfossen. Frans Nielssøn har vist hjemmel til Fegri grunn, der damstokken er festet. Dersom herr Otte vil nyte sin landstokk på Fegri land og grunn, bør han også la Frans Nielssøn nyte vann til sin sag, ettersom begge partene har tilhørt kongen. Etter stattholder Ove Juels resolusjon protokolleres dommen 18. mai 1670 av lagtingskriver Eilert Mogenssøn i Christiania.

Peder Nielssøn Kongsberg, salige Frans Nielssøns bror, som forpakter en sag for borgeren Anders Nielssøn Moss på Bragernes, beklager seg 6. august 1677 til stattholderen over at sorenskriver Jens Tygessøn Lund på Ringerike, som forpakter herr Otte Jacobssøns sag på andre siden av elva, tar til seg alt vannet. Han viser til salige lagmann Vittikind Huus' dom av 1667, og får medhold *Aff Hans Høye Excel' udj Slodzloven Committerede*, under Christian Lunds egen hånd.

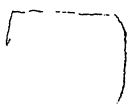
Dommens original under Eilert Mogenssøns hånd og segl er framlagt 24. august 1677 på Bønsnes i Hole.

Uregistrerte diplom

1 a-b. Diplomfragment av 20. januar 1588, Løken tingstue, orig. på papir, defekt folioblad med hull etter ett papirsegl og fragment av ett annet på bretten

Identisk med provsbrevet som 21. juli 1647 blir lest opp under opptak av vitneprov i forkant av hjemtingssaken 15. september samme år, og som er inntatt som avskrift i diplom 18 fra 1657. Den gamle kvinnen som ifølge avskriften heter *Boelld* Ton kalles her *beryll*.

Lagrettemenn: Hans Alme, Auen Hønen, Frans Jonsen Skøyen.

Lest 21. juli 1647 på delet mellom Eggemoen og Marigård, bevitnet av Ennert Jenssøn.

1 c. Diplom av 17. april 1684, Norderhov prestegård, orig. på papir, delvis defekt med syv papirsegl på en remse, med udatert brevfragment

Sorenskriver Jens Tygessøn Lund og seks lagrettemenn fra Norderhov er 17. april 1684 etter herr Otte Jacobssøns begjæring på Norderhov prestegård for å vurdere svakheter ved bygningene.

Lagrettemenn: Per Rasmussen Hønen, Ole Sjursen Vaker, Christoffer Røysing, Mads Lerberg, Lars Vegstein og Ole Vestre Bjørke.

Av fragmentet, som berører en tidligere vurdering av prestegårdens tilstand, sees bare navnene til fogden Henrik Peterssøn og (lagrette?)mannen Villads Frø----- (Trøgstad?).

Jens Tygeßen

?

-62-

2. Diplom av 20. juni 1466, Norderhov, avskrift fra ca 1655

Avskrift av originalbrevet på pergament med to hengende segl som ble lest opp ved hjemtingsdommen av 20. november 1633, og som er inntatt som avskrift i diplom nr 16 fra 1655.

Lest tredje søndag etter vinternatten 1655 på Christiania rådstue. Bevitnet av lagmann Vittikind Huus.

3. Diplom av 23. januar 1575, Norderhov, orig. på papir med tre papirsegl på bretten

Herr Hans Hermanssøn på Hole, lensmann Søren Hverven og lagrettemannen Jakob Frøyhov erklærer at de tredje søndag etter Epiphaniæ 1575 var bedt av herr Hans på Norderhov å lese i en gammel messebok som tilhører kirken.

Fragment fra ca 1370, fra messebok i Norderhov kirke (inntatt brev i diplom av 23. januar 1575)

Amund på Vaker, "Asæ" på Vaker, Fundin Eilivsson (*Ingeilsson*), Gudbjørg på Mo og Ingrid Eivindsdotter har gitt 3 øresbol i Vestern, 4 øresbol i Klette, 1 øresbol i Arnestad og 2 øresbol i Gjermbu, og setter sine signeter under brevet.

4. Diplom av 28. februar 1573, Norderhov, orig. på papir med merke etter seks papirsegl

Seks lagrettemenn på Ringerike erklærer i lensmann Søren Hvervens nærvær at herr Hans Pederssøn samme dag beklaget seg over at han ikke mottar landskyld av Gjermbu i Vangsbygda, som fra arilds tid har ligget til prestebolet. Allmuen svarte at så lenge de kunne minnes har de ikke hørt annet enn at det var gått 2 såld korn av Gjermbu årlig til prestebolet.

Lagrettemenn: Jon Tanberg, Hans Hønen, Trond Setrang, Aasmund Sjørvoll, Anders Knestang og Kaare Mo.

5. Diplom av 15. februar 1591, Norderhov, orig. på papir med to papirsegl på bretten

To lagrettemenn på Ringerike erklærer at de samme dag spurte Rogjerd Andersdatter, som noen år tidligere bodde på Haugs prestegård i Vangsbygda, om ødegården Tvester, hva hun hadde gitt i landskyld for den og for prestegården. Rogjerd svarte at da hun og hennes husbond i salige herr Bjørns tid bodde på prestegården, ga de ett pund malt av prestegården og ett pund malt av ødegården Tvester.

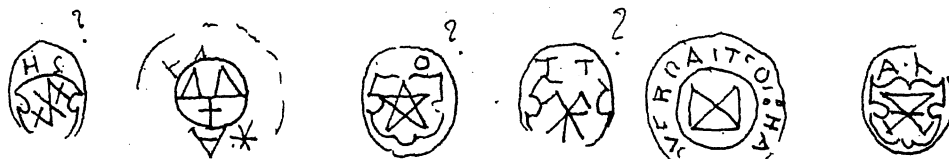
Lagrettemenn: Gunder Setrang og Frans Skøyen.

Lest 20. juni 1593 på Norderhov tingstue. Bevitnet av Hans Amundsen.

6. Diplom av 19. juni 1593, Norderhov tingstue, orig. på papir med seks papirsegl på bretten
 Seks lagrettemenn på Ringerike erklærer at de samme dag hørte og så at herr Hans Pederssøn til Norderhov tilbød Harald Hov ødegården Tveter i Vangsbygda, men Harald hadde svart at han ikke trøstet seg til å gi landskyld for gården. Lagrettemennene kan derfor ikke se annet enn at herr Hans selv må bruke Tveter, eller leie den bort til hvem han vil.

Lagrettemenn: Hans Hval, Amund Lo, Elling Knestang, Tollef Ton, Harald Auren og Ambjørn Knestang.

Register

Alv Ask 16	Børger Johansen 16
Alv Bølgen 7	Christen Christenssøn, fogd over Ringerike 9
Alv Gundersen Hval 19	Christen Gomnes 19
Ambjørn Knestang U6	Christen Hermanssøn, sogneprest på Norderhov 7-11, 16
Amund Berg 7, 18	Christen Hovi 19
Amund Lo 22, U6	Christen Lagessøn, tidligere lagmann i Fredrikstad 19
Amund Myre 12, 18	Christen vever, borger i Oslo 11
Amund på Vaker U3	Christian IV 22
Anders Aslaksrud 18	Christian Pederssøn, sogneprest til Aurdal 7
Anders Hanssøn, borger i Oslo 6	Christoffer Bråk 6
Anders Haukedal 7	Christoffer Frok 23
Anders Hesselberg 2, 19	Christoffer Gomnes 19-20
Anders Hverven, bondelensmann 12, 14	Christoffer Hundstad 19
Anders Klekken 9	Christoffer Lagesen Setrang 16
Anders Knestang 2, 22, U4	Christoffer Røysing U1c
Anders Lauridssøn, sogneprest på Norderhov 4-5	Christoffer Vegstein 5
Anders Stadum 19	Clement Pederssøn, kantor 12
Anders Tanberg 2	Dorte Slora, tidligere på Egge og Ring 18
Anders Vegstein 7-8, 10	Egil Haraldsen i Vangsbygda 22
Anders Viker på Modum 18	Eilert Mogenssøn i Christiania 24
Anfinn Ve 16	Eilev Frøyhov 19
Arne Gomnes 19	Einar Ogmundsson 19
Arve Kittilsson 19	Eivind Torvidsson 16
Asdal, Henrik, sogneprest på Hole 20	Elling Alme 18
Aslak Frok 2	Elling Gjestsen Gussgarden 4-11, 16
Aslak Skollerud 18, 22	Elling Gunnarsson 19
Aslak Toresson 1	Elling Knestang U6
"Asæ" på Vaker U3	Endre Vaker 5
Auen Hønen 2, 18, U1a-b	Engebret Hallum 18
Auen Stadum 16	Engebret Hovi 8, 10
Bagge, Gunder, borger i Oslo 11	Engebret Kittelsby 18
Barbra Hårum 16	Engebret Nærstad 18
Bersvend Setrang 12	Engebret Oppen 3, 22
Bielke, Jens, kansler 6, 11, 19	Engebret Vang på Hadeland 4
Bielke, Jørgen 14	Engebret Ve 18
Bilde, Steen 14	Ennert Jenssøn, sorenskriver 12, 18, U1a-b
Bjørn, sogneprest på Norderhov U5	Erik av Pommern 19
Bjørn Dæli 14	Erik Tanberg i Vestre Bærum 16
Bjørn Veholt, tidligere på Trøgstad 16	Erik Torgersen i Dalsmarka 5-6
Bol Ton, tidligere på Vågård 18, U1a-b	Erik Torgilsson 16
Buckholt, Hans, borger i Oslo 6, 11	Erik Trøgstad 11

Erik Vang på Hadeland 4
 Finn Semmen 16
 Frans Jonsen Skøyen 18, U1a-b, U5
 Frans Nielsson 19, 24
 Frederik II 7, 12
 Frederik III 19
 Frederik Rasmussøn 7-9, 11
 Fredrik Hallvardsson 19
 Friis, Jørgen, stattholder 6
 Fundin Eilivsson U3
 Gjøde Persen 7
 Gjurd Frøyshov 19
 Gjurd Rud 19
 Gram, Mads, skolemester i Oslo 12
 Gregers Christenssøn 6-7, 9
 Gro Toraldsdatter Bjørke 16
 Gudbjørg på Mo U3
 Gudbrand Alm 5
 Gudbrand Breien, kirkeverge til Haug 19
 Gudbrand Frok 7
 Gudbrand Gomnes 19
 Gudbrand Hollerud 20
 Gudbrand Hov, bondelensmann 12, 14, 16, 18
 Gudbrand Klemetsen Frok 8, 10, 16
 Gudbrand Knutsen Frok 10
 Gudbrand Oppen 16
 Gudbrand Ásulvsson, prest på Norderhov, kannik på Hamar 16
 Gunder Hamnor 18
 Gunder Klekken, bondelensmann 16, 18, 22
 Gunder Setrang 2, 19, U5
 Gunvald Frøyshov 19
 Guttorm By 7, 19
 Guttorm Ellingsson 19
 Guttorm Johansen 20
 Guttorm Veien 16, 18
 Gyldener, Cort 4-6
 Hallvard, biskop på Hamar 1
 Hallvard Eilivsson 1
 Halvor Hundstad 5
 Hans Alme 18, U1a-b
 Hans Amundsen 2-3, U5
 Hans Augustinussøn, borger i Oslo 11
 Hans Børgen 7
 Hans Eggertssøn, borgermester i Christiania, 16, 19
 Hans Hermanssøn, sogneprest til Hole U3
 Hans Hval U6
 Hans Hønen 2, U4
 Hans Mauritsøn 6
 Hans Nielsson, fogd 22
 Hans Pederssøn, sogneprest på Norderhov 7, 12, 16, 19, 22, U3-4, U6
 Hans Rasmussøn, fogd over Ringerike 14, 18
 Hans Solberg, nå på Vik-eier 20
 Hans Thomassøn på Bragernes 18
 Hans salmaker 5
 Harald Auren 5, U6
 Harald Bure 9
 Harald Færden 7, 18
 Harald Grønvoll 16, 22
 Harald Haraldsen i Vangsbygda 22
 Harald Hov U6
 Harald Hval 8, 10
 Harald Sundby 8, 10
 Helge Bønsnes 7
 Helge Fjell 8, 10
 Henrik Hermanssøn 7-11, 16
 Henrik Peterssøn, fogd U1c
 Henrik Åsterud 19
 Holst, Christen, stiftsskriver på Hamar 19
 Hovord Mo 20
 Huitfeldt, Pouel, stattholder 12, 19
 Huus, Vittikind, lagmann i Christiania 24, U2
 Haaken Svarstad 9
 Håkon, konge 18
 Ingrid Eivindsdotter U3
 Iver Alme 12, 16
 Iver Tjøstelsen i Øyer 18
 Jacob Hanssøn, lagmann i Oslo 9, 11
 Jacob Jørgenssøn, borger i Oslo 9
 Jacob Lauridsøn, tingskriver på Norderhov 5-10
 Jakob Frøyhov 19, U3
 Jens Christofferssøn, borger i Oslo 9, 11
 Jens Hovi 19
 Jens Jensen 23
 Jens Li 16, 18
 Jens Nielsson, kannik i Oslo 2
 Jens Nielsson, tingskriver 16
 Jens Nielsson i Christiania 18
 Jens Rasmussøn 5-6
 Johan Domholt 20
 Johannes Svarstad 19
 Jon Alme 16, 18
 Jon Anderssøn, lesemester og kannik i Oslo 12
 Jon Hønen 16, 18
 Jon Nordby 16
 Jon Tanberg U4
 Jorunn Karlsdatter 7
 Juel, Jens, stattholder 10
 Juel, Ove, stattholder 24
 Jørgen Jørgenssøn, fogd over Buskerud 8-11
 Karl Vågård 2
 Kinch, Mads Sørenssøn 16
 Kittil Eilivsson, prest på Hole 19
 Kittil Torgeirsson 16
 Klemet Rud 8, 10
 Knud Anderssøn, fogd over Buskerud 16
 Knut Ask 16
 Knut Helgeland 5
 Knut Ullem 19
 Kolbjørn Fjulsrud 8, 10
 Kongsberg, Peder Nielsson 24
 Krabbe, Gregers, stattholder 16
 Krabbe, Iver, stattholder 19
 Krabbe, Niels 14
 Kaare Alm, kirkeverge på Jevnaker 19
 Kaare Mo U4
 Lage Lagesen, kirkeverge på Norderhov 5-6
 Lars Andersen Kullerud 8
 Lars Dyresen 16
 Lars Hesselberg, bondelensmann 7-8, 10, 16
 Lars Hval 16
 Lars Lagesen 5, se Lage Lagesen
 Lars Nærstad 2
 Lars Onsaker 19-20
 Lars Vegstein U1c
 Lars Ås på Modum 18
 Laurids Madssøn, sogneprest på Hole 19
 Laurids Tordssøn, fogd over Buskerud 5-7
 Lund, Christian 24
 Lund, Jens Tygessøn, sorenskriver 24, U1c
 Luth, Jacob, fogd 19, 20
 Mads Berg 18
 Mads Klekken 18
 Mads Lerberg U1c
 Mads Torkelssøn 18
 Magnus Eriksson, konge 1
 Malte Christenssøn, sogneprest på Norderhov 15-16, 18, 22
 Marcus Madssøn i Christiania 18
 Mar(gre)te Lagesdatter 16
 Mari Halvorsdatter Søndereng 16
 Marschalch, Johan Frederik 19
 Mikkell Igulsrud på Hadeland 4
 Mikkell Olsen møller 19
 Mikkell Rå 7, 22
 Mikkell Vaker 22
 Mogens, biskop på Hamar 22
 Moss, Anders Nielsson på Bragernes 24
 Must, Hans, stiftsskriver i Christiania 20
 Müller, Christian 14
 Nachschov, Jørgen Hanssøn 15
 Narve Ask 9
 Niels Hanssøn, lagmann i Christiania 18
 Niels Lauridsøn, borgermester i Christiania 19

Niels Knudssøn, sogneprest på Norderhov 5-6, 9
 Niels Olufsson, sogneprest i Oslo 2, 12
 Niels Sørenssøn på Spone i Modum 16
 Nils Gudbrandsen i Skjærdalen 20
 Nils Jørgensen Sundby skomaker 11
 Nils Mo 14
 Nils Norderhov 16
 Nils Onsaker 19
 Ogmund Asbjørnsson 1
 Ole Alm 5
 Ole Alme på Haug 18
 Ole Averøya 16
 Ole Berger 18
 Ole Berger i Vestre Bærum 16
 Ole Bjørke 8, 10, 16
 Ole Bjørke Vestre 22
 Ole By 19
 Ole Finnsen 16
 Ole Frok 22
 Ole Gagnum 16
 Ole Helgesen sagmester 5
 Ole Hval 12, 16
 Ole Hønen, lensmann 9
 Ole Klemetsen 7, 16
 Ole Knestang 5
 Ole Leine 19
 Ole Li 23
 Ole Nilsen 7
 Ole Nøkleby 18
 Ole Persen 23
 Ole Paalsen 18
 Ole Rud 19
 Ole Simensen Egge 16, 18
 Ole Sjørnsen Vaker U1c
 Ole skytte i Dalsmarka 5
 Ole Sørnum 5
 Ole Torkelsen 12, 16, 18
 Ole Torkelsen Hønen, bondelensmann 20, 23
 Ole Trulsen 7
 Ole Vaker Nedre 22
 Ole Ve, tidligere på Vågård 16, 18
 Ole Vegstein 23
 Oluf Anderssøn, fullmektig 10
 Otte Jacobssøn, sogneprest på Norderhov 19, 23-24, U1c
 Peder Clementssøn, sogneprest på Norderhov 7, 16, 19
 Peder Jørgenssøn, lagmann i Oslo 6
 Peder Knudssøn 19
 Peder Knudssøn, fogd på Hadeland 4
 Peder Nielssøn, sogneprest på Jevnaker 19
 Peder ladmaker, borger i Oslo 6
 Per Bjellum på Hadeland 4
 Per Frok 23
 Per Gjesval 7-8, 10
 Per Nilsen 19
 Per Rasmussen Hønen U1c
 Per Roen på Hadeland 4
 Per Somdal 22
 Per Sørnum 2, 16
 Peter Andresson 19
 Peter Jonsson 1
 Paal Burud 8, 10
 Paal Gullerud 7
 Paal Jenssøn på Bragernes 18
 Paaske, Peder, borger i Oslo 11
 Ramus, Jonas, sogneprest på Norderhov 20
 Rasmus Løken 14
 Rasmus Aastredssøn, borger i Oslo 6
 Ravn, Morten 7
 Reier Gunnerud i Vestre Bærum 16
 Rogjerd Andersdatter på Haug prestegård U5
 Rolv Hen 16
 Rolv Semmen 22
 Rosenkrantz, Jacob 4, 6
 Rønnaug Gussgarden 11
 Sass, Mattias 15, 19
 Schade, Palle 19
 S(ch)nell, Johan, fogd 12, 18
 Schnell, Pouel, sorenskriver 14, 16, 22
 Sigurd Gudbrandsson 19
 Sigurd Haraldsson 16
 Sigurd Sigurdsson, årman 19
 Simen Hønen 5
 Simen Nærstad 5, 7-8, 10
 Simen Veholt 16
 Sjur Greftegev på Hadeland 4
 Sjur Stadum 8, 10
 Sjur Veksal 16
 Solve Tanberg 22
 Solve Veme 16
 Staffen bokfører, borger i Oslo 9
 Stener Andersen Marigård 18
 Sterland (Storland?) Vestern 12, 18
 Svend Fjell 14
 Svend Setrang 14
 Synne Andersdotter 19
 Søren Bentssøn, sorenskriver 16
 Søren Eriksen 7
 Søren Hverven, lensmann 2, U3-4
 Søren Jepsen, barneskolemester 6
 Søren Nielssøn, borger i Oslo 9
 Søren Olsen, lensmann 3, 22
 T. Jenssøn 7, 9?
 Tarald Olsen Solberg 20
 Thomas Thomassøn, sorenskriver 19, 23
 Tollev Ton U6
 Tomas Gudbrandsen sagmester 20
 Tomas Tanberg 23
 Torald Gudbrandsson, prest på Norderhov 16
 Torald Vierstad, kirkeverge på Jevnaker 19
 Torbjørn Follum 16
 Torbjørn (Olbjørnsson strøket) 1
 Tord Eivindsson 1
 Tord Gjesval 7, 9
 Tore, prest på Hole 1
 Tore Hønen 16
 Tore Olavsson 19
 Torgard Vraalsson 16
 Torgeir Helgesson 19
 Torgeir Torsteinsson 19
 Torgeir Torvidsson 16
 Torger Fjell 19
 Torger Gunnersby 18
 Torger Hønen 5-6, 9, 16
 Torger Trulsen 7
 Torgrim Lore 5
 Torkel Olsen 20
 Torkel Pederssøn, sogneprest på Jevnaker 18
 Torkjell Torkjellsson 19
 Torstein Torkjellsson 19
 Torsten Hov 10
 Torsten Tanberg 22
 Trolle, Niels 18
 Trond Setrang, kirkeverge til Haug 2, 19, U4
 Trond Stadum, bondelensmann 19
 Trond Veien 3
 Truls Fjellstad 9
 Truls Hønen 16
 Truls Sørnum 16, 18
 Ulv Gjestsson 1
 Urne, Christoffer, stattholder 16
 Vegeir Olavsson 19
 Veiby, Hans, borger i Oslo 9
 Villads Trøgstad 23, U1c?
 Villum Anderssøn, sogneprest på Norderhov 12, 16, 19, 22-23
 Aasmund Sjørvoll U4
 Aaste Hønen 2-3, 16, 19, 22

Akershus 6-8, 16, 19
Arnestad U3
Ask 16
Aurdal 7
Bjørke 1
Bragernes 15-16, 18
Buskerud 5-11, 16, 18
Busund 2, 7, 16
Bærum Vestre 16
Bønsnes 24
Christiania 16, 18-20, 24, U2
Dal 5-6, 16
Dalene på Tyrstrand 16
Dalskogen 23
Dalsmarka 5-6, 16
Egge 18
Eggemoen 18, U1a-b
Fegri 24
Fredrikstad 19
Frøyshov 10
Gjermbu i Vangsbygda U3, U4
Gran 18
Gudbrandsfoss 19
Gulsvarpfossen 24
Gussgarden 4-7, 10, 22
Hadeland 4
Hallingby 1
Hamar 1, 16, 19, 22
Haug 19
Haug kirkegård 22, U5
Haug prestegård 3, U5
Heieren foss 14
Helgeland 19
Hole ødegård 16
Hov i Ullerål 2
Hønefossen 14
Hønen 16
Jevnaker 18
Jonsgård 19
Jonsrud i Åsa 14

Kinn 20
Kjærsgård 14
Klette U3
Knestang 14
Knestangfossen 14
Korsdalen 16, 23
Korsmarka 16
Kvernbergsund elv 14
Lerberg 2
Loftsgård 18
Løken 18, U1
Marigård 18, U1
Midthagen 7
Nes på Hedemarken 16
Nesøya i Asker 4, 6-7
Norderhov Nedre 7, 12
Norderhov Søndre 2, 7
Nordredalen 16
Oslo 2, 6, 9, 11, 22
Prestelund 7
Ring 18
Rønnerudhagen 7
Sanden(e) 5-6, 16
Skjærdalen 14-15, 19-20, 24
"Spordili" i Skjærdalen 19
Solberg på Tyrstrand 19
Storøya 1
Sundhagen 4, 7
Sundtjernet 5-6
Sundvollen 2
Sørgfoss 14, 16
Sørum i Heradsbygda 16
Tanberg 12, 22-23
Trøgstad 16
Tvetter i Vangsbygda 3, U5, U6
Vangsbygda (fjerdings) 22, U4
Vestern U3
Vestern, Nedre 2
Vågård 18
"Ønnebygden" (Storøya) 1
Østråt 11

Tallene etter navnene viser til nummereringen av diplomene.

Arsberetning for Ringerike slektshistorielag 2008

Styret 2008

Leder: Nils Elsrud.
Nestleder: Ellen Gilhuus.
Sekretær: Grete Borgersrud
Kasserer: Olaug Solberg
Styremedlem: Sten Høyendal
Styremedlem GDSR: Rudi Løken
Vararepresentant: Kaare Fleten
Vararepresentant: Berit Nyhagen

Valg komité 2008

Marit Sjaastad,
Ellef Ellefsen,
Sigvald G. Dalen.

Redaksjonen i Hringariki

Frank Otterbech
Eigil Elsrud
Thorleif Solberg
Sten Høyendahl
Ole E. Yttri

GDSR

Jens Johnsrud
Rudi Løken
Frank Otterbech

Styremøter 2008

Det har vært avholdt 6 styremøter i perioden. Ikke alle møter har vært beslutningsdyktig, men da har saker vært tatt opp på E-post og avgjort slik. Alle møter har vært holdt på Veien gamle skole. Det ble behandlet totalt 19 saker i perioden.

Viktigste saker som har vært behandlet av styret 2008

Bokutgivelse av Diplomatarium

Norvegicum fra Ringerike oversatt til dagens norsk.

En gruppe med Bjørn Geirr Harsson og Thorleif Solberg i spissen har jobbet med et bokprosjekt vedrørende denne bokutgivelsen. Slegtshistorielaget skal stå som utgiver av diplomene.

Det gjelder 221 diplomer for Ringerike og Hole som Eyvind Fjeld Halvorsen har skrevet av, hvorav han har oversatt til dagens Norsk 168 av dem. Magnus Rindal har tatt stikkprøver av diplomene og konstantert at det er god kvalitet. Resterende av Diplomene ble oversatt av Maria Bratlie som fikk et honorar på 20.000 for jobben. Boken er planlagt trykt i et første opplag på 700 eksemplarer, og vil inneholde ca. 200 sider med bilder og tekst. Bjørn Geirr Harsson har satt igang en "kronerulling" blant offentlige etater og foreninger for å samle inn penger. Total ramme på prosjektet beløper seg til ca. 125.000 kroner.

Innkjøp av bærbare Pcer

Vi har besluttet at det bør kjøpes inn 3 bærbare Pcer med skriverutstyr. Det er innhentet tilbud på dette og prisene ligger i størrelsesorden 15 – 20.000 kroner. Det er ikke kjøpt inn utstyr ved utgangen av året.

Støtte til bok om Riddergården:

Vi har støttet utgitte bok med kr. 5.000,00. Ansvarlig utgiver Grete Borgersrud. Hun var ikke til stede i styrerommet ved denne beslutning

GDSR

GDSR har jo som kjent arbeidet opp en flott database med avskrift av viktig kildemateriell for Ringerike og Hole. Hovedtyngden av materiellet er søkbar avskrift av kirkebøker. Det sittende styret må først få berømme ildskjelene som satte igang dette prosjektet for an fantastisk flott og nyttig jobb som er gjort. Kaare Fleten har på vegne av styret hatt møte med GDSR for å avklare videre tanker med prosjektet.

Tanken bak prosjektet er bekreftet av GDSR at det skal være en søkbar database på Digitalarkivet. Det som mangler er korrekturlesning. Styret i slektshistorielaget vil få satt igang en dugnadsinnsats med korrekturlesning. Kaare Fleten er styrets kontaktperson i dette prosjektet.

Registrering av slektshistorisk materiell

Det finnes til dels store mengder av slektshistorisk materiell i lagets eie som er donert av forskjellige personer/institusjoner. Dette ønsker vi å få registrert i en database og samtidig få scannet og lagt ut på nett så det blir tilgjengelig for slektsforskere. Dette er imidlertid en enorm jobb, som vi vil starte opp med i 2009.

Flytting av møtelokaler

Det påtroppende styret ble orientert om det var noe kummelige forhold på Veien gamle skole. Vi har vurdert nye lokaler, blant annet Ringerike Bowlingcenter i Ankers gate. Ingen beslutning er tatt.

Ringerike Slektshistorielag.
Resultatregnskap for 2008.
Konto 2280 2265127.

INNTEKTER:

Kontingenter:	kr.30373.-
Gave fra Ringerike Sparebank:	kr. 5000.-
Overført fra Tingbokkonto:	kr. 6806.82
Fra Soknedalen lok.hist. forening til Prosjekt Dipl.norv.	kr. 3000.-
Salg Hringariki:	kr. 369.-
Salg 3 tingbøker:	kr. 300.-
Overskudd Gjensidige:	kr. 66.-
Renter:	kr. 1640.-
	<u>kr. 47554.82</u>

UTGIFTER:

Driftsutgifter:	kr. 11943.-
Trykking Hringariki:	kr. 4812.50
Annonser Ring.Blad:	kr. 3803.-
Tilskudd Ridderboka, (Borgersrud):	kr. 5000.-
Honorar Høyendahl:	kr. 500.-
Honorar Joranger:	kr. 500.-
To lensmannsbøker, gaver:	kr. 400.-
Omkostn. giro:	kr. 240.-
Sjokolade til trykkeren:	<u>kr. 136.50</u>

kr. 27335.-
20219.82

Overskudd:

BALANSE pr. 31/12-2008:

Egenkapital 1/1-2008:	kr. 71017.95
Overskudd:	<u>kr. 20219.82</u>
Egenkapital 31/12-2008:	<u><u>kr. 91237.77</u></u>

Vågård 25.jan.2009

Olaug Solberg

Olaug Solberg
Kasseler.

Jevnaker 25.jan.2009

Jakob Bratvold

Jakob Bratvold
Statsautorisert revisor.

